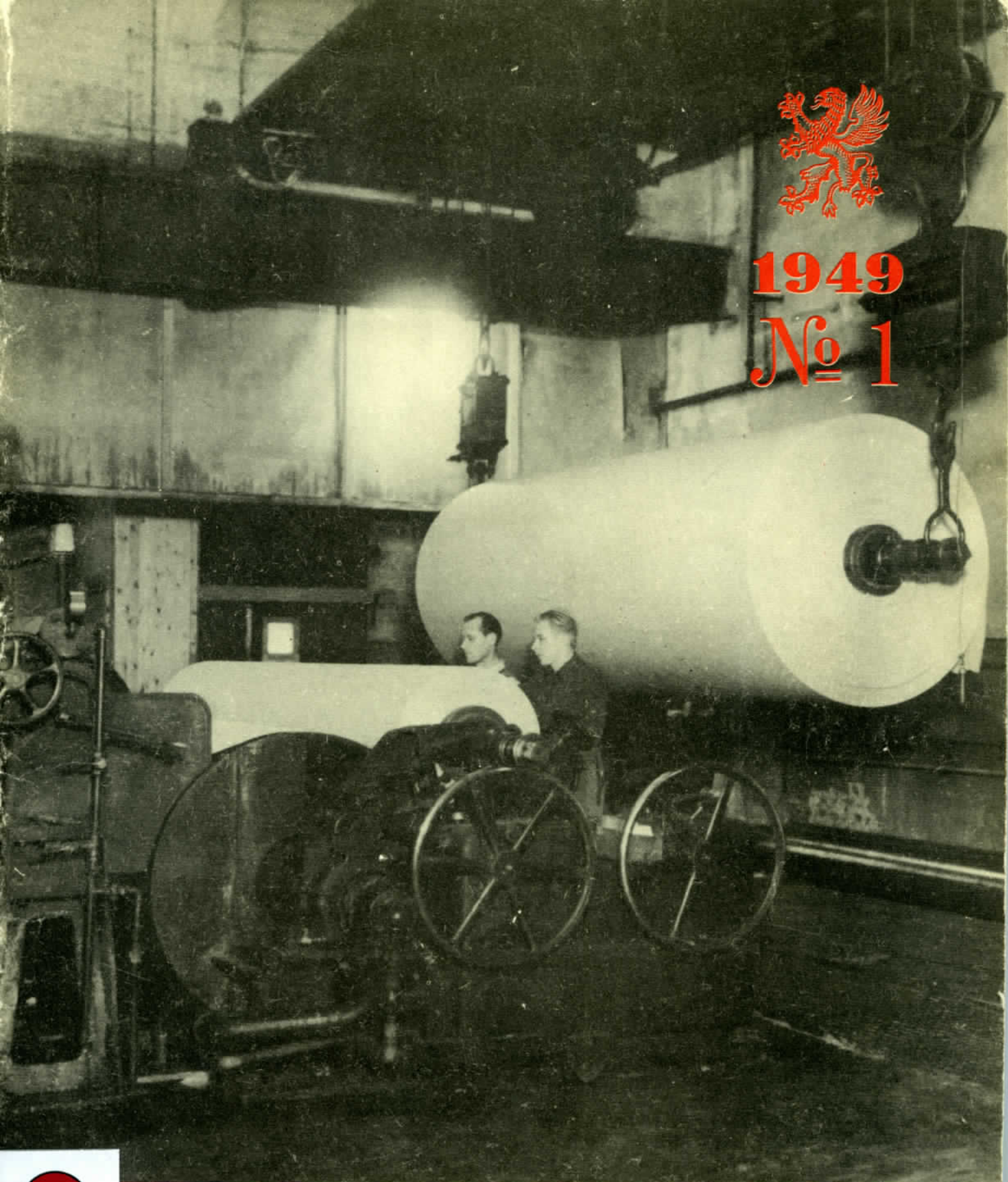

1949

N° 1

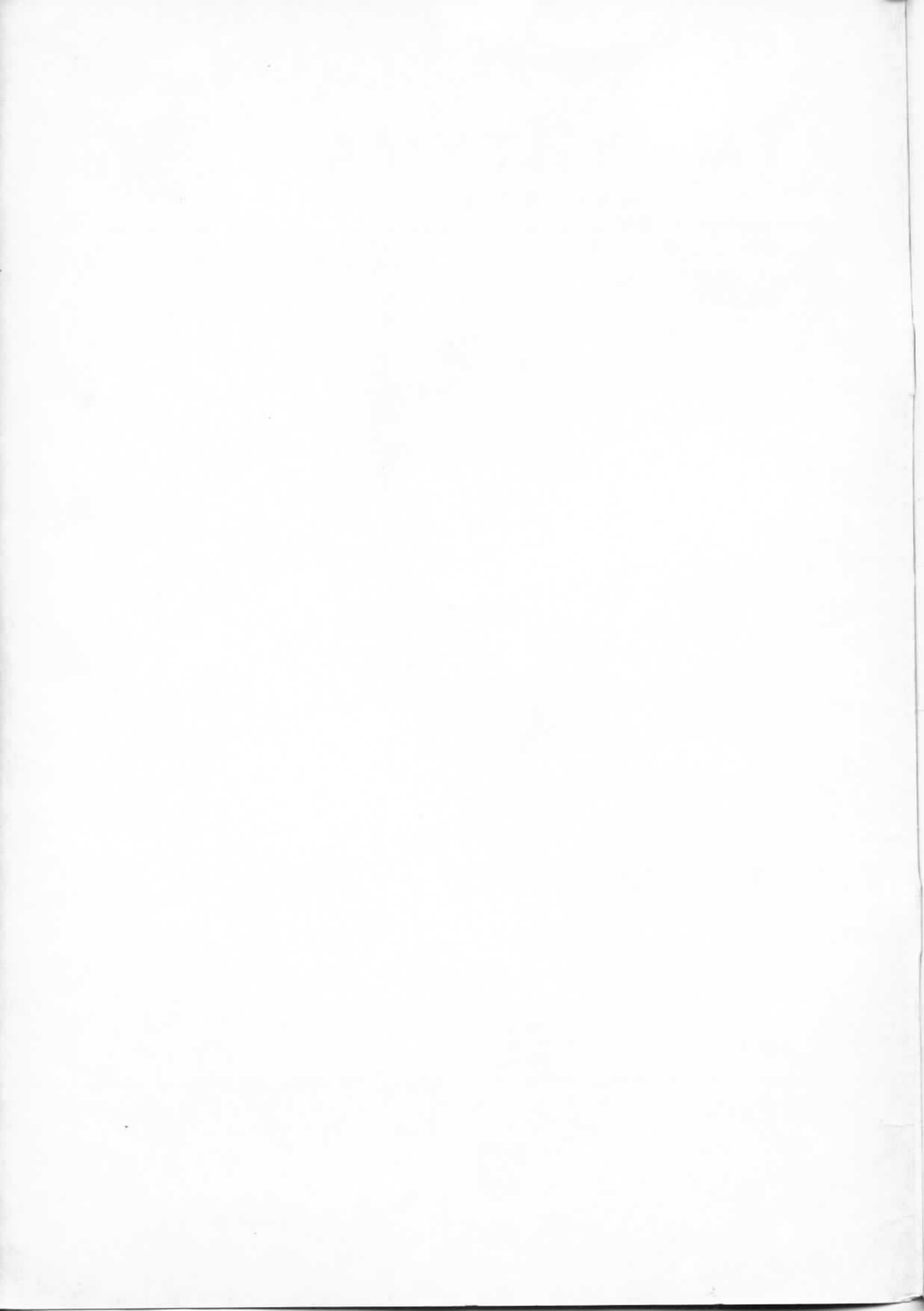

KOU QU
S KOTI

05.1

KYM

Kymi-Yhtymä

KYMI-YHTYMÄ

HENKILÖKUNNAN JULKAISU

N:o 1 · 1949.

Yhdeksäs vuosikerta

†

PANKINJOHTAJA G. af FORSELLES.

Kymin Oy:n johtokunnan monivuotinen jäsen ja entinen puheenjohtaja, pankinjohtaja Gustaf Edvard af Forselles siirtyi manan majoille joulukuun 22 p:nä 1948. Hän oli syntynyt kesäkuun 20 p:nä 1865 Elimäellä. Päästyään Haminan Kadettikoulusta v. 1886 hän palveli vuoden verran aliluutnanttina 2. Suomen Tarkk'ampujapataljoonassa Turussa. Sen jälkeen hän siirtyi virkailijaksi Suomen Pankkiin, työskennellen siellä vuoteen 1896, jolloin hänet nimitettiin silloisen Pohjoismaiden Osa-

kepankin Viipurin konttorin johtajaksi, mistä virasta, POP:n tultua yhdistetyksi Yhdyspankkiin, siirtyi PYP:n pääkonttoriin Helsinkiin. Siellä hän toimi johtokunnan jäsenenä vuoteen 1930 saakka, ollen m.m. pankin toimitusjohtajan sijaisena. Viimeksi mainitusta vuodesta lähtien hän kuului jäsenenä pankin hallintoneuvostoon.

Pankinjohtaja af Forselles kuului useiden teollisuuslaitosten ja osakeyhtiöitten johtokuntiin. Kymin Oy:n johtokunnan jäsenenä hän oli

Tuotantokomiteat.

Kymin Osakeyhtiön Kymintehtaan—Kuusankosken ja Voikaan tehtaiden sekä kemiallisen teollisuuden ja Haukkasuon tehtaiden tuotantokomiteoihin on vuodeksi 1949 valittu seuraavat henkilöt:

Kymintehtaan—Kuusankosken tehtaiden tuotantokomitea.

Työntekijäin edustajat. Varsinaiset jäsenet: viilaaja Vilho Tarvainen, kalanterikoneenkäyttäjä Viljo Hinkuri, kirvesmies Rikhard Lyytikäinen, kalanterikoneen apumies Otto Nissilä ja kollien lastaaja Aarno Lehtinen. — Varajäsenet: silinterimies Emil Mäki, kirvesmies Evert Aronen, käämijä Martti Valokari, veturinlämmittäjä Veikko Kastenieni ja rasvaaja Aarne Palonen.

Toimihenkilöiden edustajat. Varsinaiset jäsenet: insinööri Gustav Klingstedt ja mestari Alle Suominen. — Varajäsenet: osastopäällikkö Helge Andersen ja työnjohtaja Alvar Harlin.

Työnantajan edustajat. Varsinaiset jäsenet: vuorineuvos Karl Erik Ekholm, insinööri Erik Palmgren ja varatuomari, kunnallisneuvos Eino Wallenius. — Varajäsenet: parooni Knut von Troil, insinööri Gunnar Weckström ja mestari Kaarle Aksel Virta.

Voikaan tehtaiden tuotantokomitea.

Työntekijäin edustajat. Varsinaiset jäsenet: rotatiokoneen etumies Ville Mujunen, viilaaja Antti Nurminen, rasvaaja Paavo Nurminen, koneenhoitaja Johan Kuusela ja viilaaja Einar Virtanen. — Varajäsenet: rotatiokoneen etumies Elias Pöyhönen, ulkotyömies Feetu Valjakka, viilaaja Yrjö Heikkilä, laturi Esa Gråsten ja silinterimies Viljo Floman.

Toimihenkilöiden edustajat. Varsinaiset jäsenet: konttoripäällikkö Christian Nyberg ja insinööri Erkki Kiviranta. — Varajäsenet: kirjuri Sylvi Paasonen ja sähkömestari Viljo Qvick.

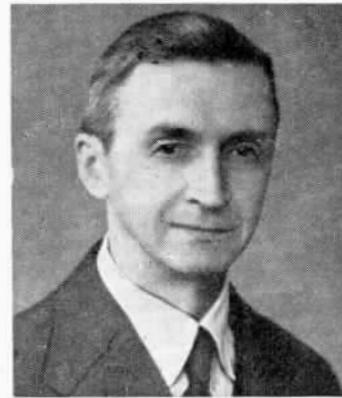
Työnantajan edustajat. Varsinaiset jäsenet: insinööri V. A. Durchman, insinööri Erik Palmgren ja varatuomari, kunnallisneuvos Eino Wallenius. — Varajäsenet: insinööri T. Z. Wiklund, sosiaalipäällikkö Åke Launikari ja ylikonemestari Lauri Lännpää.

Kemiallisten tehtaiden tuotantokomitea.

Työntekijäin edustajat. Varsinaiset jäsenet: uunimies Volmar Seppälä, kennomies Yrjö Johansson, murskaajan etumies Sulo Puljava, etumies Väinö Hassinen ja suodatinmiehen apulainen Niilo Lahti. — Varajäsenet: löysääjä Paavo Kontkanen, hirsaaaja Alvar Hietanen, uunimies Lauri Koskinen, fosfaattisuolan valmistaja Esko Inkeroinen ja kennomies Kalle Helander.

Toimihenkilöiden edustajat. Varsinaiset jäsenet: insinööri Edvard Rautalin ja mestari A. O. Majander. — Varajäsenet: maisteri Viljo Tanner ja mestari N. E. Nurminen.

Työnantajan edustajat. Varsinaiset jäsenet: insinööri Erik Palmgren, insinööri Runar Örnholm ja varatuomari, kunnallisneuvos Eino Wallenius. — Varajäsenet: insinööri O. A. Hixén, maisteri Eero Kaartinen ja mestari Aarne Stadig.

Prokuristi Nikolai Klee
70-vuotias.

70 vuotta täyttää huhtikuun 5 p:nä prokuristi Nikolai Klee Kuusankoskella. Hän on syntynyt Pietärisä. Päättettyään koulunkäyntinsä hän astui kesäkuussa 1896 sikäläisen C. Neanderin liikkeen palvelukseen, joka liike toimi ensin Kuusankoski Oy:n ja myöhemmin eli Kymintehtaan, Kuusankosken ja Voikaan tehtaiden yhdistymisen jälkeen laajentuneen Kymin Oy:n edustajana. Hra Klee työskenteli mainitussa liikkeessä kirjeenvaihtajana, myyjänä ja prokuristina ensimmäisen maailmansodan puhkeamiseen elokuussa 1914 saakka, jolloin liike lopetettiin ja sen henkilökunta samoin kuin myös konttorihuoneistot siirtyivät Kymin Oy:lle, joka ensin avasi oman myyntikonttorin ja v. 1916 perusti venäläisen Kauppaosakeyhtiö Kymin, joka sai huostaansa tehtaitten koko myynnin Venäjällä. Hra Klee nimitettiin tämän yhtiön johtokunnan jäseneksi ja myyntipäällikön apulaiseksi.

Muutettuaan Suomeen kesäkuussa 1921 aloitti hra Klee työskentelynsä yhtiömmen pääkonttorissa Kuusankoskella, missä hän, lukuunottamatta lyhyttä aikaa keskuskirjaamossa, on vuodesta 1922 lähtien yhtäjaksoisesti ollut myyntiasatolla. Prokuristiksi hänet nimitettiin v. 1937.

Haukkasuon tehtaiden tuotantokomitea.

Työntekijäin edustajat. Varsinaiset jäsenet: turvekoneenkäyttäjä Arvo Vesala, kaivinkoneenkäyttäjä Veikko Vesala, turvekoneenkäyttäjä Kalle Reunanen, turvekoneenkäyttäjä Ilmari Niemi ja työmies V. Rantala. — Varajäsenet: viilaaja Kauko Seppäläinen, tasauskoneenkäyttäjä Toivo Haimi, höyryveturinkuljettaja Emil Mustonen, moottoriveturinkuljettaja Oiva Vesala ja turvekoneenkäyttäjä Aarne Seppä.

Toimihenkilöiden edustajat. Varsinaiset jäsenet: mestari Uno Honkasalo ja työnjohtaja Pauli Häkkinen. — Varajäsenet: työnjohtaja Vilho Vuorinen ja varastonhoitaja Erkki Peltola.

Työnantajan edustajat. Varsinaiset jäsenet: insinööri Erik Palmgren, insinööri Bengt Zimmermann ja insinööri Wold. Ekelund. — Varajäsenet: sosiaalipäällikkö Åke Launikari, insinööri Aimo Lahti ja työnjohtaja Edvard Huovila.

KYMIN OY:n ANSIOMERKKI

jaettiin loppiaisena Kuusankoskella 96:lle pitkäaikaisesti palvelleelle.

50-vuotismärkin sai lastaaja Taavi Saastamoinen Kymintehtaan Paperivarastolta.

Loppiaisena oli Kuusankosken Seuratalossa tunnelmallinen työnjuhla, jossa 96:lle yhtiön palveluksessa vähintään 25 vuotta olleelle henkilölle ojennettiin Kymmin Oy:n ansiomerkki ja sitä seurannut kunniakirja. Näiden 96 joukossa oli yksi, joka on ehtinyt palvella yhtiötä täydet 50 vuotta, nimittäin paperin lastaaja Taavi Saastamoinen Kymintehtaan Paperivarastolta.

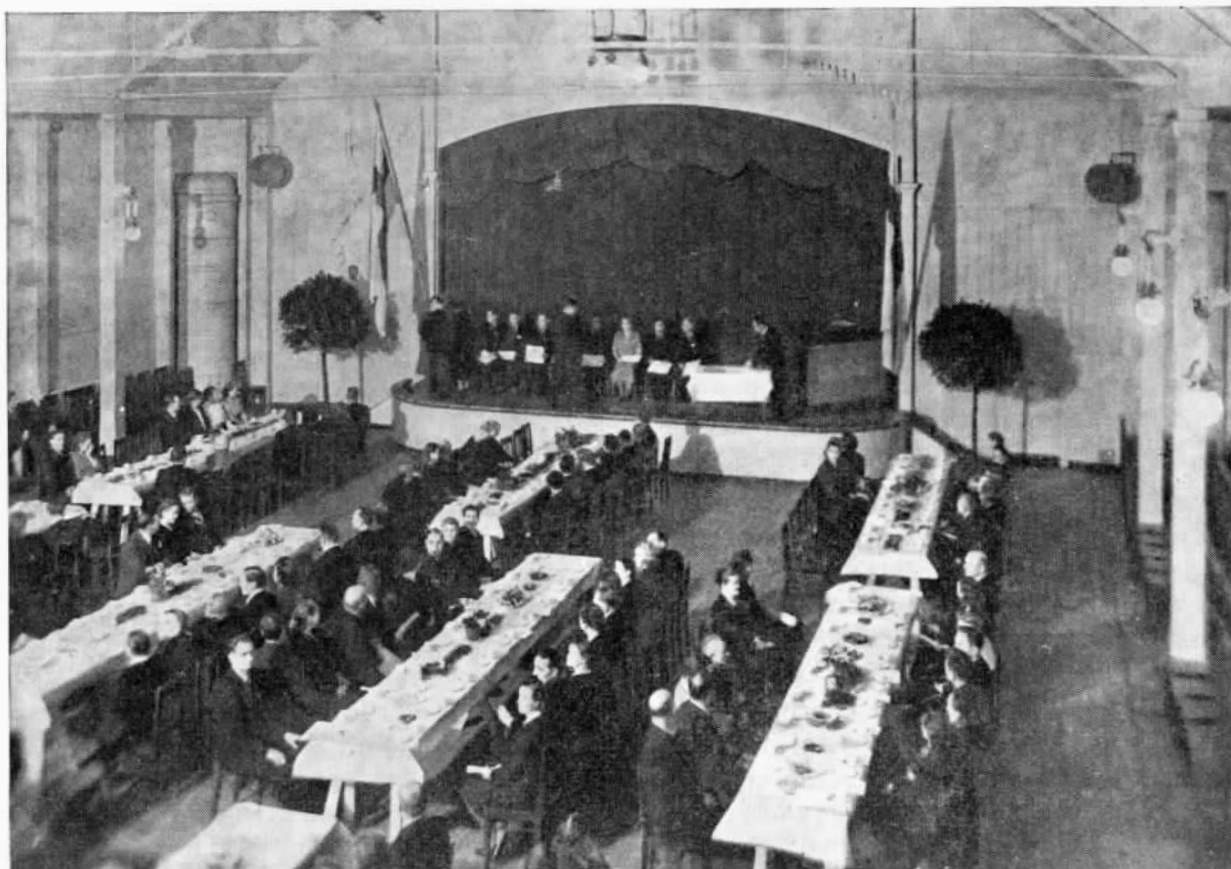
Seuratalon valtakunnan lipuin ja laakeripuvin koristetussa juhlasalissa odottivat valmiiksi katetut valtaiset kahvipöydät, joiden ääreen asetuttiin työosastoittain. Juhlatilaisuuteen oli naimisissa olevat merkin saajat kutsuttu avio-puolisoineen. Vierasjoukossa nähtiin myös yhtiön varatoimitusjohtaja, työosastojen päälliköt sekä eräitä muita henkilöitä.

Kuusankosken Orkesterin soitettua kauppias E. L. Melénin johdolla marssin lausui yhtiön varatoimitusjohtaja, vapaaherra Knut von Troil juhlayleisön tervetulleeksi, selostaen samalla ansiomärkin jakotapaa ja mainiten m.m., että merkkiä on Kuusankosken kunnan alueella jaettu tähän mennessä 1195 kappaletta, niistä 28 vähintään 50-vuotisesta palveluksesta. Tällä kertaa jaetaan merkki yhdelle yli 50 vuotta palvelleelle ja 95:lle sellaiselle, jotka ovat olleet yhtiön palveluksessa vähintään 25 vuotta. Yhtiön varatoimitusjohtajan ominaisuudessa kiitti puhuja merkin saajia pitkäaikaisesta uskollisesta palveluksesta yhtiön ja samalla koko isänmaan hyväksi ja lausui toivomuksen, että myös tämä merkki olisi omiaan yhdistämään yhtiön palveluksessa olevia henkilöitä kuin yhdeksi suureksi perheeksi.

Tämän jälkeen ojensi vapaaherra v. Troil ansiomärkin ensimmäiseksi paperin lastaaja Taavi Saastamoiselle Kymintehtaan Paperivarastolta 50 vuoden yhtäjaksoisesta palveluksesta. Pitkällisin, lämpimin suosionosoituksin tervehdittiin tätä työnsankaria hänen saapessaan vastaanottamaan näkyvää tunnustuksen ilmausta uskollisesta uurastuksesta puoli vuosisataa kestäneen palveluskautenaan.

25-vuotismärkin saivat seuraavat henkilöt: Vilho Adolf Kosonen, Lydi Leppänen, Tyyne

Mäkinen, Aatto Kalervo Nikula, Iida Elina Olkonen, Veli Villehard Palonen, Huugo Villiam Puhjo, Antti Puranen, Joonas Ruippo, Aili Saastamoinen ja Vihtori Viljakainen Kymintehtaan Paperitehtaalta; Pekka Kuokkanen, Tyyne Eliina Mäkelä ja Anna Seppälä Kuusankosken Paperitehtaalta; Zera Aune Maria Kauppi Kymintehtaan Sairaala; Elin Maria Sipilä ja Kaarle Vilho Taiminen Kymintehtaan Puuhiomolta; Ludvig Ferdinand Manninen, Viljo Pajari, Johanna Aleksandra Piilinen, Juhana Jalmar Salonen, Eino Benjamin Sirenus ja Kaarlo Ilmari Halonen Kymintehtaan Selluloosatehtaalta; Uuno Halme, Ilmari Leivo, Pauli Niemi ja Jalmar Seppälä Kymintehtaan Korjauspajalta; Nestor Koski, Dagmar Laatu, Lauri Pessa ja Arttur Seppälä Kymintehtaan Sähköosastolta; Anton Haimi, Martti Alvar Harlin, Martti Hietala, Juho Taavi Mertama, Kalle Leonard Skinnari, August Laari, Aksel Lahtinen, Rikhard Lyytikäinen ja Juho Taavetti Tiirikainen Kymintehtaan Rakennusosastolta; Lyydia Mauno Kuusankosken Sahalta; Paavo Valtter Kuusala Kymintehtaan Raitioteiltä; Toivo Hjalmar Ahonen Kuusankosken—Voikaan Rautatieltä; Frans Niilo Telkkinen Kymintehtaan Höyryosastolta; Vilho Paavo Saarinen Klooritehtaalta; Juho Jalmari Harjula, Anna Lovisa Härmäläinen, Viktor Jämsä ja Kalle Kustaa Siiankoski Kymintehtaan Ulkotyöosastolta; Eino Ilmari Laaksonen, Maria Huhtalampi, Sigrid Aino Romo, Anna Edith Tyrväinen ja Lydia Mäki Kymintehtaan Talousosastolta; Jenny Ingrid Halonen ja Lempi Elviira Koponen Kymintehtaan Puutarhasta; Alina Dagmar Kärnä ja Brita Fausta Maria Lindberg Kymintehtaan Kontorista; Kalle Helenius, Toivo Joel Kullaslahti,

Kuva ansiomerkkien jaosta, joka tapahtui 10-henkisille ryhmille kerrallaan.

Ville Mujunen, Jalmari Nurminen, Kaarle Johan Palonen ja Konsta Mattila Voikaan Paperitehtaalta; Johan Adolf Silander Voikaan Korjauspajalta; Arvo Gardemeister Voikaan Sähköosastolta; Arvi Häkkänen, Emil Pekkola, Vilma Lehtonen, Aatami Väisänen ja Albin Väisänen Voikaan Selluloosatehtaalta; Muisto Armas Hasu Voikaan Karbiditehtaalta; Juho Evert Högström, Martti Joutjärvi, Iida Lustig, Julius Pulliainen, Aaro Juhana Savolainen ja Villiam Torniainen Voikaan Puuhiomolta; Lauri Eemil Aalto, Kaarlo Armas Hyvärinen ja Antti Kauppinen Voikaan Rakennusosastolta; Vilhelm Iivonen, Kalle Laito, Anton Laurila ja Aarne Evert Vastamäki Voikaan Ulkotyöosastolta; Pentti Hasu, Valfrid L. Rönneberg, Jalmari Kääpä, Tilda Rahikainen, Elsa Emilia Utriainen ja Arvo Ensio Häkkinen Voikaan Talousosastolta; Albin Tiilikainen Voikaan Raitioteiltä sekä Valter Hiltunen, Hjalmar Mäntynen ja Waldemar Johansson Kouvolaan Kirja- ja Kivipainosta.

Kaikki nämäkin saivat osakseen vilkasta suosiota juhlayleisön taholta.

Ansiomerkkien jaon päätyttyä laulettiin yh-

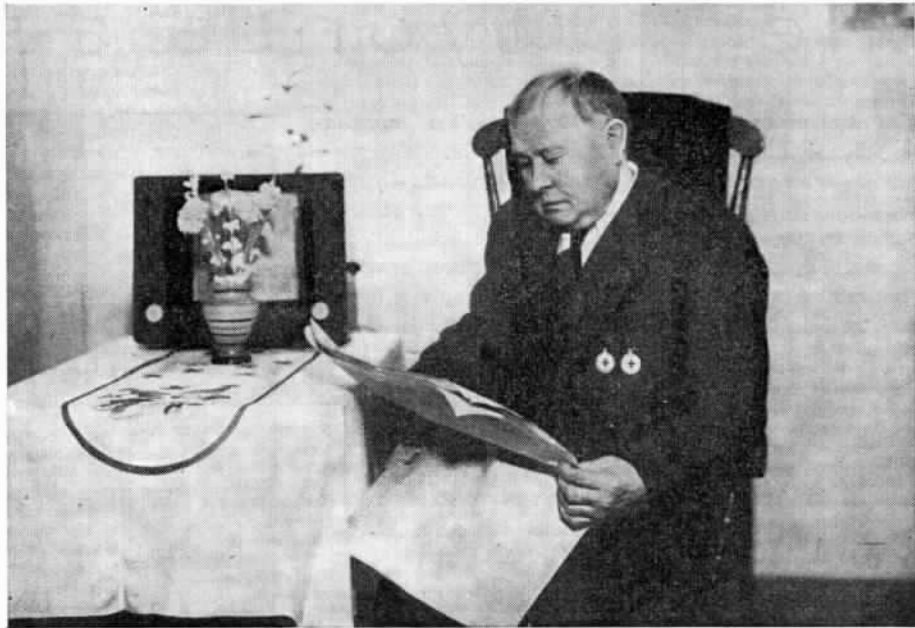
teisesti "Työ Suomen hyväks' uhratkaamme" ja sen jälkeen seurasi kahvitarjoilu, jonka aikana orkesteriyhtye soitti muutamia kappaleita. Vä-lillä laulettiin yhteisesti "Olet maamme arma-hin" ja tilaisuus päättyi Maamme-lauluun.

*

Merkkienjakotilaisuudessa otetuista valoku-vista vain yksi liittyy selostuksen yhteyteen, sil-lä muut kuvalevyt samoin kuin valokuvauskone-kin vioittuivat valokuvaajan kaatuessa polku-pyörineen liukkaalla tiellä. Näin ollen jäi yhteis-kuva kaikista merkin saaneista samoin kuin Taavi Saastamoisesta erikseen otettu kuva pois. Saastamoisesta oli helppo ottaa valokuva myö-hemmin hänen kotonaan; mutta lähes 100 hen-gen saaminen uudelleen kameran eteen olisi ol-lut siksi vaikea juttu, että siitä täytyi luopua. Valitamme puolestamme tapahtunutta, mutta "vahinkohan ei tule kello kaulassa".

Paperin lastaaja Taavi Saastamoinen,

joka tällä kertaa sai 50-vuotismerkkin, on työssä Kymin-tehtaan Paperivarastolla. Hän on syntynyt lokakuun 25 p:nä 1881 Rautalammella eikä siis ole "rakkaita rant-

Taavi Saastamoinen.

salmelaisia", kuten hänestä aikaisemmin olemme lehdes-
sämme julistaneet. Rakkautta ei häneltä kuitenkaan ole
puuttanut enempää työhön kuin muuhunkaan ja se onkin
ollut kannattavia voimia läpi koko hänen elämänsä. Hän
oli vanhempiensa ainoa poika ja sisaruksia hänellä oli ol-
lut kaksi tyttölästä, jotka olivat kuolleet Taavin ollessa
vielä pienenä paitaressuna. Isä hankki toimeentulonsa
kahdellakin ammatilla, hän oli sekä muurari että kir-
vesmies. Kansakouluikään vartuttuaan poika pantiin
Haapamäen kylän kouluun, joka kylä oli vähää aikai-
semmin siirretty Rautalammen pitäjältä Karttulan pitä-
jään. Kouluaikanaan teki Taavi-poika kesäisin töitä ta-
loissa ja kansakoulusta päästyään siirtyi niihin hom-
miin vakinaisesti. Ei kuitenkaan kovin pitkäksi aikaa,
sillä kun Kuopion—Iisalmen rataosaa ryhdyttiin raken-
tamaan, niin sinne paineli Taavikin parempipalkkaiseen
sillanrakennustyöhön. Mutta tätä työtä ei kestänyt kuin
alkupuolen vuotta 1898, sillä sillan rakentaminen kes-
keytettiin vedennousun takia eikä junntalavoja enää ryh-
dytty korottamaan. Taavi olisi kyllä päässyt radanra-
kennustöihin Toivakasta eteenpäin, mutta silloin juolahti
päähän, että jospa tästä lähtisi "etelän maille", siellä
kun kuului olevan suuria tehtaita, joista voisi saada ties
kuinkakin hyvän ansiomahdollisuuden. Mitäpä muuta
kuin pantiin erään toverin kanssa pillit pussiin, nous-
tiin junaan ja niin lähdettiin ajaa köryyttämään kohti
eteläisiä tehdasseutuja. Päämääränä oli Kotka, mutta
kun tiedettiin Kymijoen yläjuoksun varrellakin löytyvän
teollisuuslaitoksia, niin teki mieli käväistä niitakin vil-
kaisemassa. Ja niin astuttiin junasta alas Harjun ase-
malla, patikoitiin Voikaalle ja sieltä Kuusankoskelle.
Tietä pitkin tallustellessa kiinnitti "tiiliruukki" nuoru-
kaisten huomiota, ja kun aika ei ollut "kortilla" enem-
pää kuin mikään muukaan siihen aikaan, niin jäätiin
tien varteen tutkiskelemaan, mitä siellä ruukilla oikein
hommattiin. Tiilitehdas sijaitsi muuten suunnilleen sa-
malla paikalla kuin Kuusankosken sahan nykyinen ma-

kasiinirakennus. Aikansa siinä ihmeteltyään aikoivat po-
jat jatkaa matkaansa muille tehtaille, mutta silloin lä-
hestyi heitä muuan mies, joka myöhemmin osoittautui
olevan tiilitehtaan mestari Boman, ja tiedusteli pojilta,
olivatko nämä halukkaat tulemaan töihin. Eikäpä kes-
tänytkään kauan, kun kaupat lyötiin lukkoon ja niin
tuli näistä Rautalammen pojista Kuusankosken tiiliteh-
taan työmiehiä. Tämä tapahtui kesäkuussa 1898. Syk-
syllä Saastamoinen kuitenkin sairastui ja joutui vihdoin
Kotkaankin, mutta sairaalahoikoon siellä. Joulun edellä
hän oli taas täydessä työkuunnossa ja palasi takaisin, ryh-
tyen jatkamaan työtään tiilitehtaalla. Talvella ajettiin
savea kasaan nykyisiltä kalalammikoilta ja kesällä lyö-
tiin siitä tiiliä. Saastamoinen toimi lataajana tiiliuunilla,
s.o. laittoi tiiliä uuniin ja myös karraili niitä. Tiiliteh-
taalta hän siirtyi v. 1901 Kuusankosken Paperitehtaalle,
työskennellen siellä rotatio-, bobini-, kalanteri- ja kaste-
lukoneilla. Oltuaan välillä silloin jälleen myös Kymin-
tehtaan Paperitehtaalla hän siirtyi sinne vakinaisesti v.
1924, toimien arkkipakkarina vuoteen 1943, jolloin tuli
nykyiseen toimeensa paperin lastaajaksi Kymintehtaan
Paperivarastolle.

Naimisiin meni Saastamoinen v. 1901 Kuusankoskella.
Vaimo oli kotoisin Mäntyharjusta. Lapsia on siunaantu-
nut viisi, joista kaksi poikaa ja kolme tytärtä. Toinen
pojista on työssä korjauspajassa ja yksi tyttäristä hank-
kii toimeentulonsa paperisälissä.

Vaikka Saastamoinen on neljännesvuosisadan ajan
tehnyt töitä Kymintehtaan puolella, ei Kymintehtas
asuinpaikkana ole häntä koskaan kiinnostanut. Se puoli
onkin hänelle jokseenkin vierasta. Asuttuaan ensin 8
vuotta siinä "kasarmissa", missä sittemmin yhteiskoulu
toimi, ja 14 vuotta toisessa samantapaisessa rakennuk-
sessa, jos a myöhemmin tehtiin apteekkitalo, hän muutti
v. 1924 Naukioon, ja siellä eräässä yhtiön omistamassa
talossa on hänen kotinsa jo 25 vuotta sijainnut.

Kuusankosken kasvot ovat Saastamoisen täällä olon ai-

Miehiä työnsä ääressä.

Rotatiokoneen etumiehen Erik Sipilän tapasimme Voikaan Paperitehtaalta työnsä äärestä.

Erik Sipilä on syntynyt 17. 5. 1889 Jaalassa. Jo nuorena hän oppi itse hankkimaan elatuksensa, sillä 9-vuotiaasta pojannaskalista asti hän oli kesäisin paimenena. Täytettyään 15 vuotta hän pestautui rengiksi. Viisi vuotta renkinä oltuaan löysi Sipilä sopivan emännän itselleen kotikylästä. Yhteen mentiin, ja tämän jälkeen oli Sipilä tukkitöissä pari vuotta. Hän läksi kumminkin etsimään pysyväistä ja enemmän paikallaan olevaa työtä ja päätyi Voikaalle v. 1912. Tänne tuli ja tänne jäi. Aluksi hän oli kaksi vuotta Voikaan Sahlalla, mistä v. 1914 siirtyi Voikaan Paperitehtaalte. Oltuaan aluksi erilaisissa töissä hänet nimitettiin v. 1918 rotatiokoneen etumieheksi ja tässä toimessa hän on edelleenkin. Yhteenlaskettu palvelusaika yhtiössämme on Sipilällä n. 36 vuotta.

— Varmasti Te jo tämän työnne tunnette, kun olette sitä tehnyt 30 vuotta, virkoimme Sipilälle.

— Kylläpä pitäisi tuntea, tuumii Sipilä hymyillen ja jatkaa: Kyllä se vaan huolellisuutta vaatii tämä työ, vaikka sen hyvin tunteekin.

— Sen uskomme.

Sipilän harrastuksia kysyessämme sanoo hän ensin vaatimattomasti olevansa enemmän vain kodin mies.

— Oletteko urheillut nuorempana?, tulimme kysyneeksi.

— Olenhan minä hiihtänyt, innostuu Sipilä.

— Oletteko oikein kilpailuissakin ollut mukana?

— Joka vuosi tehtaan hiihdoissa. Vasta pari vuotta sitten lopetin.

— Palkintojakin on kai tullut?

— Joka kerta sain. Ei ole koskaan tarvinnut turhaan työtä tehdä.

Erik Sipilä.

kana kokonaan muuttuneet. Asuintaloja oli pääasiallisesti vain Tähtikadun varrella ja niitäkin muutamia harvoja. Tehaita oli paperi-, selluloosa- ja massatehtaat sekä lisäksi korjauspaja, saha ja pannuhuone. Pääkonttori, nimittäin Kuusankoski Oy:n, sijaitsi nykyisessä sairaalarakennuksessa.

Työaika oli alussa pitkä, kestäen aamusta klo 6:sta iltaan ½8:aan. Välillä oli puolen tunnin aamiais- ja tunnin päivällistauko. Palkkaa juoksi 18 penniä tunnilta ja kun oikein nätisti osasi pyytää palkankorotusta, saattoi saada kokonaisen pennin tuntia kohti lisää. Mutta olipa rahan arvokin silloin toinen kuin nyt. Vuokraa sai maksaa yksityisten taloissa 6 mk. huoneesta kuukaudessa ja halot maksoivat 5 mk. syli. Täytyi sitä silloinkin budjettia harkita puoleen jos toiseenkin, jos mieli saada tulot riittämään menoihin. Jos joku halusi rakentaa itselleen oman asunnon, niin yhtiö avusti rakennushommissa. Saatiin valita hyviä rakennuspuita, joista perittiin maksua vain 75 penniä kappaleelta, ja lisäksi myönsi yhtiö rakennuslainaa aina 500 markkaan asti. Lainaa lyhen-

nettiin tavallisesti 5 mk. tilissä. Muuten yhtiö antoi asunnot palveluksessaan oleville vuokratta. Mutta antoi kenelle antoi. Kaikki eivät saaneet ja niinpä oltiin sitten kateellisia näille parempiosaisille ja sanottiin, että kyllähän teidän kelpaa olla ja elellä, kun asutte yhtiön asunnoissa ilmaiseksi. Toista se on meidän j.n.e. Ajat ovat muuttuneet ja esim. sosiaalisiiin oloihin, joista ei niihin aikoihin kannattanut juuri lainkaan puhua, siitä yksinkertaisesta syystä, että ne olivat miltei kokonaan olemattomat, on saatu aikaan parannuksia, joista ei silloin osattu uneksiakaan. Ja kaikessa muussakin suhteessa on kehitys kulkenut jättiläisaskelin eteenpäin.

Aika on nopeasti vierähtänyt Saastamoista jututeltaessa. Hän on ollutkin kiitollinen haastateltava, juttua on solunut vaikka minkä verran eivätkä muistiin lokerot sittenkään olleet kuin hieman ulosantaneet kaikkea sitä, millä ne vuosikymmenien aikana ovat ehtineet täyttyä. Jätämme hänet rauhaan ja toivotamme uskolliselle työn veteraanille parhaita onnea ja menestystä toiselle puolivuosisatapäiväpäälle yhtiömme palveluksessa.

Sipilän rauhallinen, hiljainen olemus, valoisa hymy ja sanat: "Ei ole koskaan tarvinnut turhaan työtä tehdä", jäivät mieleemme pysyvästi.

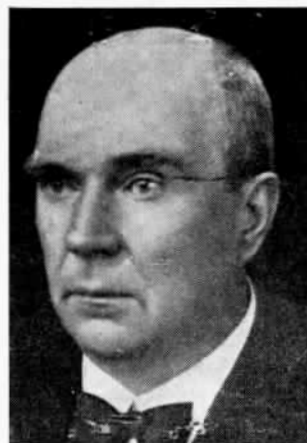
Toisen työnveteraanin, kiisu-uunimies Andrei Hartikaisen, löysimme Voikaan Selluloosatehtaalta. Täytyy sanoa, että vihdoinkin löysimme, sillä tullessamme valokuvaajan kanssa ovesta sisään luulimme ensin taloa tyhjäksi. Huomasimme kierreportaat ja kapusimme niitä kerroksen ylöspäin. Kapusimmepa toisenkin. Ei vielä mitään. Jatkoimme matkaamme ja vihdoin "ylimmäiseltä hyllyltä", kiisu-unnin päältä löysimme etsimämme, hymyilevän, pienen miehen rautakanki kädessä. Hän piti silmällä, kuinka suuret pyörivät "haravat" uursivat vakoja uunin päällä olevaan arviolta n. 15 sm. paksuun, höyryävään "multaan". Me valokuvaajan kanssa ihastelemaan, että ei puutu muuta kuin siemenet, niin jopa ottaisi ja kasvaisi. Tähän Hartikainen tuumasi, että eipä vaan kasvaisi, sillä tämä on nyt sitä kiisua. Sitten saimme tietää yhtä ja toista tästä jännittävän näköisestä aineesta ja Hartikaisen työstä sen parissa.

Valokuvaajan laitellessa konettaan kuntoon jututimme vähän Hartikaista.

Hän on syntynyt Liperissä 10. 11. 1888 ja käynyt siellä koulunsa. Jo nuorena hän lähti maailmalle, ensin

Andrei Hartikainen.

Posti- ja lennätinpäällikkö Wäinö Westerholm 60-vuotias.

Maaliskuun 31 p:nä täyttää 60 vuotta yhtiömme posti- ja lennätinosaston päällikkö Wäinö Westerholm Kuusankoskella. Hän on syntynyt Tammisaaressa. Käytyään oppikoulun syntymäkaupungissaan hän astui lennätinlaitoksen palvelukseen, työskennellen ensin kotiseudullaan ja tammikuun 1 p:stä 1909 lukien Vaasassa, missä hän mm. oli kasöörinä. Heinäkuun 1 p:nä 1916 hän siirtyi valtion palveluksesta Kymi-yhtiön lennätinkonttorin esimieheksi ja on nykyisin yhtiön posti- ja lennätinosaston päällikkönä.

Hra Westerholm oli nuorempana innokas aktiiviurheilija ja kuului Tammisaaren IF:n perustajiin, osallistuen myös lukuisiin jalkapallo- ja yleisurheilukilpailuihin. Hän oli Kymintehtaitten sk:n perustajajäseniä. Metsästys ja kalastus kuuluvat hänen erikoisharrastuksiinsa vielä nykyisinkin.

Kotkaan, mistä 24-vuotiaana v. 1912 tuli Voikaalle. Ensiksi hän oli töissä Voikaan Puuhiomolla, josta vuonna 1919 siirtyi Selluloosatehtaan valkaisupuolelle ja sieltä v. 1937 nykyiseen työhönsä kiisu-uunimieheksi.

Palvelusvuosia kertyy Hartikaisellekin jo kokonaista 36.

Vaimon oli Hartikainen löytänyt heti Voikaalle tullessaan Iitin puolelta, kuten hän sanoi. Lapsia on Hartikainen omistanut kuusi. Kaksi poikaa kaatui sodassa. Elossa on vielä kumminkin kolme poikaa ja yksi tytär. Lapsista on enää nuorin, 12-vuotias poika, kotona kasvamassa.

Suuresta perheestään huolimatta on Hartikaiselta riittänyt aikaa yhteisiin rentoihinkin. Mm. hän on kuulunut Voikaan palokuntaan yli 20 vuotta. Nykyisin on Hartikainen omistautunut vain kodilleen ja työlleen, kaikki muut harrastukset ovat saaneet jäädä.

Juhlavieraita Voikaan Seuratalon kauniissa juhlasalissa.

PIKKUJOULUJUHLIA ELÄKELÄISILLE

järjestettiin jälleen Voikaalla ja Kuusankoskella.

Samaan tapaan kuin edellisenäkin vuotena järjestettiin myös viime joulun edellä pikkujoulujuhlia yhtiöikä eläköitä nauttiville henkilöille ja eläkeläisten leskille.

Voikaalla

pidettiin juhla joulukuun 12 p:nä Voikaan Seuratalossa. Juhlavieraita oli saapunut parisensataa henkeä. Aluksi laulettiin yhteisesti "Maa on niin kaunis", minkä jälkeen sosiaalijohtaja, kunnallisneuvos Eino Wallenius piti tervehdyspuheen. Voikaan Sekakuoron laulettua opettaja P. Laurikaisen johdolla muutamia lauluja pyrähti näyttämölle parvi pikku tonttuja esittämään joululeikkejä. Esiintyjät olivat opettajien Ainolempi Ainolan ja Hilda Mäkelän oppilaita Voikaan kansakoulusta. Neidit Tujunen ja Laaksonen esittivät kaksinlaulua opettaja Nurmisen säestämänä ja sitten piti pastori Oinaala suurella hartaudella kuunnellun joulusaarnan. Sitä seuranneen kahvytarjoilun aikana laulettiin yhteisesti joululauluja ja juhlavieraille jaettiin joululehti. Väliajan jälkeen lauloi

kuoro vielä kaksi laulua, nti Ahlroth lausui runon ja opettaja Sarnalan oppilaat esittivät jouluaiheisen kuvaelman. Tilaisuus päätettiin laulamalla yhteisesti jouluvirsi "Enkeli taivaan lausui näin".

Kuusankoskella

järjestettiin samanlainen juhla viikkoa myöhemmin eli joulukuun 19 p:nä Kuusankosken Seuratalossa. Tässä joulun merkeissä vietetyssä juhlahetkessä oli kutsuvieraita salin täydeltä.

Ohjelman suorituksen aloitti Kuusankosken Orkesteri soittamalla kauppias E. L. Melénin johdolla sikermän joululauluja. Juhlavieraat lausui yhtiön puolesta tervetulleiksi sosiaalimarkastaja Toini Iivanainen, korostaen puheessaan joulun merkitystä rauhan ja rakkauten juhlanä. Puhuja mainitsi, että kiitollisena siitä osuudesta, minkä itse kukin nyt vanhuuden lepoa nauttiva eläkeläinen on uskollisella työllään antanut yhtiölle, on yhtiö järjestämällä tämän vaatimattoman juhlan ha-

Kuusankosken juhlassa seurataan parhaillaan suurella mielenkiinnolla ammatikoulun oppilaiden esittämää jouluaiheista satunäytelmää.

lunnut ilahduttaa eläkeläisiään ja samalla toivottaa heille hyvää ja rauhallista joulua. Tämän jälkeen marssi näyttämökorokkeelle Kuusankosken Mieslaulajat, esittäen neljä laulua, m.m. herkän ja vaikuttavan "Jouluyö, juhlayö". Juhlapuheen piti pastori A. V. Oinaala, joka kauniisti ja mieleenpainuvasti puhui joulun merkityksestä sekä koko ihmiskuntaa että eritoten perhepiiriä kokoavana voimana. "Jouluksi kotiin" on se tunnus, jonka merkeissä niin nuori kuin vanhakin joko henkilökohaisesti tai ajatuksissaan siirtyy rakkaimpiensa luo. Puheen päätyttyä laulettiin orkesterin säestyksellä kolme säkeistöä virrestä "Enkeli taivaan lausui näin". Tämän jälkeen ammatikoulun oppilas Raimo Lupunen esitti lausuntaa ja saman koulun oppilas Jaakko Joutjärvi laulua. Sitten seurasi kahvitarjoilu, jonka aikana kuoro ilahdutti kuulijoita laulullaan. Kun kahvit oli juotu, jatkettiin ohjelman suoritusta yhteislaululla, minkä jälkeen ammatikoulun oppilaat esittivät tonttuleikin ja partiotyttö Sirkka-Liisa Laine yksinlaulua. Varsinainen ohjelma päättyi ammatikoulun oppilaitten esittämään 4-osaiseen jouluaiheiseen satunäytelmään, jota seurattiin suurella mielenkiinnolla. Erittäin tunnelmallisen juhla-ilaisuuden päätteeksi laulettiin yhteisesti "Maa on niin kaunis".

Samoin kuin Voikaalla jaettiin Kuusankoskellakin juhlaavieraille Suomen Punaisen Ristin joululehti.

Kotitalousneuvonta-aseman tiedoituksia.

Lainausvarastoamme on kuluneiden kuukausien aikana jatkuvasti täydennetty. Varmasti äideille on mieluisa uutinen kuulla, että vauvan kastekolttu on nyt valmistunut ja on saatavana lainaksi kastetilaisuuksia varten.

Jokainen, jolla on pienikin puutarhatilkkunen hallussa, toivoo siitä tuottoisaa satoa. Mutta monet eri tuholaiset ovat tekemässä tyhjäksi toiveitamme, elleimme ryhdy niitä vastaan ajoissa taistelemaan. Kotitalousneuvonta-asemalta saa lainata tuholaiсторjuntaa varten ilmapaineruiskua ja Famos-pölytintä. Olemme myös hankkineet erilaisia tehokkaita ruiskutus- ja pölytysaineita.

Lyödessäsi laimin suoja-aineiden käytön puutarhasasi saat tyytyä satoon, jonka kasvitautit ja tuholaiset Sinulle jättävät. Varmista sato, ryhdy tuholaiсторjuntatyöhön!

KOTITALOUSASIAA

kohennetaan yhteisvoimin.

Teimme yllätyskäynnin raamisahuri Armas Rytterin kotiin, jossa perheen pää oli juuri valmistautumassa lastenhoitopuuhiin siksi aikaa, kun äidillä on meno perheenemäntien kotitalouskerhoon.

— Koska satuinme poikkeamaan juuri näin "vuoron" vaihtuessa, niin kertokaapa herra Rytteri, mitä mieltä Te olette yleensä perheenemäntien kotitalousharrastuksista, kerhotoiminnasta ym.

— Noo, sanoi Rytteri, pitäähän sitä emännänkin saada jotakin harrastaa, kovin ikäväksi tulisi tämä elämä, jos vain aina pitäisi pyöriä neljän seinän sisällä päivästä päivään ja vuodesta vuoteen, ja sikäli kuin olen vaimoltani kuullut, siellä pidetään puhetta aina siitä, millä tapaa saataisiin kotien elämä niin mukavaksi, että me miehet osaisimme antaa oikean arvon perheenemännän työlle ja vieläpä nauttia hyvinhoidetun kodin tuomasta edustakin.

— Oikeaa miehen puhetta, sanoimme. Nyt kun meillä on valmisteilla ja lehtemme painosta tultua parhaillaan käynnissä ensimmäinen osa kodinhoitokilpailua, jota nimitämme kodinjärjestelykilpailuksi, niin mitähän Teillä olisi sanottavaa tällaisesta toiminnasta, varsinkin kun rva Rytteri on ilmoittautunut osanottajaksi kilpailuun.

— Tuo kyllä tuntuu vähän jännältä, kun siinä pitäisi paikat olla kunnossa ihan lusikkalaatikosta rapunvieriin asti ja lapset pukea ehjiin ja puhtaisiin ja vielä kasvat- taakin ne hyväksi kansalaisiksi. Kyllähän se niin on, että pitäähän se hyvä asia käsittää ja vointinsa mukaan yrittää. Täytyy emäntää vain autella astiainpesussa, joskus pestä lattiaakin, ja kun ruoanlaitossa on milloin apu tarpeen, olla siinäkin mukana.

— Vielä olisi kysyttävä, mitä mieltä olette perheen-

emäntien loma-asiasta, onko mielestänne näin suuren perheen, jossa on 5 lasta, äidillä tilaisuus päästä parin viikon lomamatkalle, jolloin saisi jättää perheensä toisten hoitoon ja levähtää arkisista askareista, ja onko tuollainen mielestänne tarpeellistakaan?

— Kyllä, kyllä se tarpeen on, sanoi haastateltavamme. Jos vain loman järjestäjien taholta saamme hyväksymisen, niin mielihyvin asiat kotona järjestämme niin, että vaimoni voi joskus lomalle lähteä.

— Mitäs perheenemännällä on sanottavaa näihin asioihin?

— Kyllä kaikki on tarpeen meille, sanoi rouva Rytteri. Ensin kyllä arkailutti lähteä mukaan kerhoonkin, mutta kun on alkuun päässyt, niin tuntuu jo pitkältä odottaa aina seuraavaa kokousta. Kodinjärjestelykilpailu tuntuu vähän peloittavalta, kun on niin paljon pieniä lapsia. Vanhin 8 vuotta ja nuorin vasta vähän yli vuoden. Niiden hoitaminen vie oman aikansa ja varsinkin nyt, kun vaatteiden saantikin on ollut hankalaa, joten ei parhaalla tahdollakaan ole voinut toteuttaa pu- keutumisvaatimuksia tyydyttävällä tavalla. Kaikesta huolimatta on halua olla mukana, sillä koko toiminta antaa uusia ajatuksia ja tuo virkistystä jokapäiväiseen työhönkin.

— Onpa hauska kuulla, että niin perheenemäntä kuin perheenpääkin ajattelee samalla tavalla ja näin vievät yksin tuumin kotitalousasiaa eteenpäin. Siten on toivoa saada kodit viihtyisiksi niin sisältä kuin ulkoakin ja mielet iloisiksi ja tyytyväisiksi, täyttäessään tehtäväänsä yhteiskunnassa, olkoonpa tuo tehtävä sitten mitä laa- tua tahansa, sanoimme lopuksi ja toivotimme hyvää jatkoa alkaneelle vuodelle.

*Sahuri Armas Rytteri
perheineen. Kuvasta
puuttuu yksi lapsista,
perheen ainoa poika,
joka tällä kertaa sattui
olemaan mummolassa
Mäntyharjulla.*

*Näin nautitaan päivän
viimeinen ateria äidin
ollessa kerhokokouk-
sessa.*

*Suuren perheen äidin
on vielä saatava sukat
ehjiksi huomiseksi. Työ
luistaakin nyt hyvin,
kun perhe on lähtenyt
Nukku-Matin luokse.*

Jouluiloa

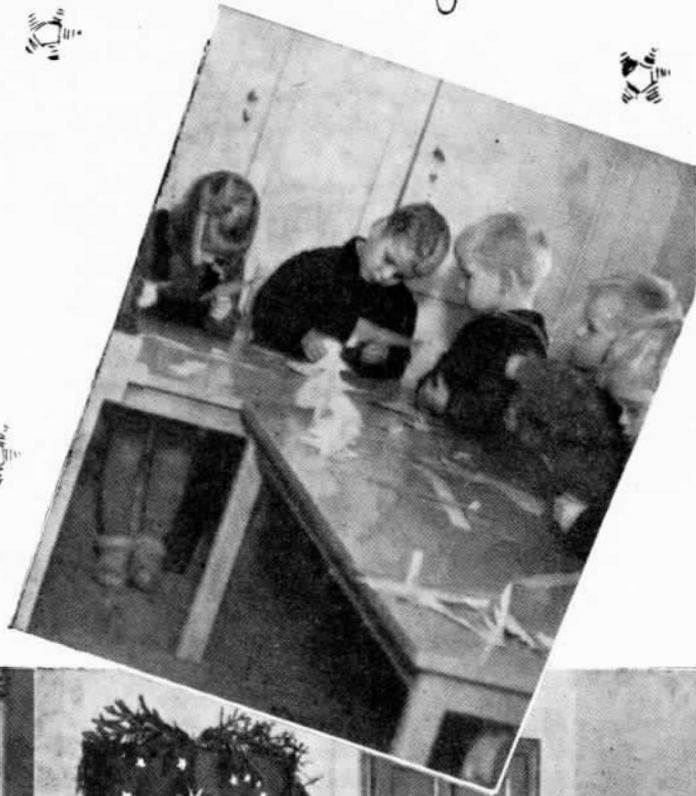
Julkaisemme tällä aukeamalla sarjan kuvia Mannerheim-liiton Kuusankosken lastentarhasta, joka on toiminut hieman yli 3 vuotta.

Kuten tunnettua, on lastentarhan tarkoituksena auttaa koteja lasten hoidossa ja kasvatuksessa, edistämällä lasten ruumiillista, henkistä ja siveellistä kehitystä. Tämän tarkoituksen saavuttamiseksi järjestetään lapsille heidän ikäänsä ja kehitystasoaan vastaavaa toimintaa.

Lehtemme edustajalla oli valokuvaajasedän kanssa tilaisuus ennen joulua käydä lastentarhassa tutustumassa paikan päällä tämän laitoksen toimintaan. Kuten oheisista kuvistakin selviää, hallitsi joulunaihe tällä kertaa lasten mieliä ja touhuja, kuten sopii odottaakin sellasena ajankohtana. Joulupukki, joulukoristeet ja -lahjat sekä joulun odotuksen jännitys loisti lasten koko olemuksesta. Varmaankin monen pienen ty-

Lastentarhassa

tön ja pojan oma tahto oli asetettu kovalle koetukselle, kun oli yritettävä hillitä pursuavaa toimintatarmoa ja olla näin ennen joulua mahdollisimman kiltti. Joulupukin tulosta ei näet voinut olla aivan varma, sillä liiallinen vallattomuus saattaisi aiheuttaa sellaisen vahingon, ettei joulupukki aattona tulisikaan lahjoja tuomaan. Ja niinpä sitten kukin olikin koettanut parhaansa. Todenteolla askarreltiin erilaisten joulukoristeiden kimpussa, opeteltiin joululauluja ja -runoja, leikittiin erilaisia joululeikkejä ja hartaina kuunneltiin "tätien" kertomusta Jeesus-lapsesta seimessä. Tunnelmaa korosti erittäin kauniisi kuusen havuiin, kynttilöihin ja tähtisomistein koristettu Jeesuksen syntymää esittävä kuvataulu.

"Kyllä joulupukki varmasti tulee", julisti eräs 5-vuotias miehenalku vieraille. "Minä näin sen Seuratalossa viime sunnuntaina lastenjuhliissa." Ja varmaan joulupukki kävikin myös näiden lasten kodeissa, sillä kyllä he parhaansa olivat tehneet saadaakseen luokseen tämän kaikkien lasten hartaasti toivoman jouluvieraan.

Lastentarhan opettajien rouva Arna Tolamon ja neiti Aira Pirjolan suorittama työ lastentarhan lapsien hyväksi on erittäin arvokas apu ja tuki kotien lastenhoidossa. Suhteellisen lyhyessä toiminta-ajastaan huolimatta on lastentarha saavuttanut vanhempien täydellisen luottamuksen, jota seikkaa kuvannee parhaiten se, että pyrkijöitä lukukausien alkaessa on yleensä enemmän kuin mitä sinne voidaan ottaa vastaan.

Ansiomerkin saaneet vasemmalta lukien: autonkuljettaja Juho Kolehmainen, automestari Aksel Starck, autonkuljettaja Pentti Hasu, työnjohtaja Arvo Häkkinen, autonkuljettajat Eino Laaksonen, Eino Puolakka ja Lauri Pihkala,

Suomen Automobiili Klubin ansiomerkki

7:lle Kymin Oy:n autonkuljettajalle.

Marraskuun 30 p:nä 1948 Kymintehtaan Virkamiesklubilla järjestetyssä juhlatilaisuudessa jakoi Suomen Automobiili Klubin Kymenlaakson piirin sihteeri, johtaja V. Hietanen 7:lle Kymin Oy:n palveluksessa olevalle autonkuljettajalle työnantajan ehdotuksesta myönnetyn Suomen Automobiili Klubin hopeisen ansiomerkin. Pitämässään puheessa johtaja Hietanen selosti niitä ansioita, joita autonkuljettajalla tulee olla, ennenkuin hänelle tämä merkki suodaan. Sen saajina tulevat kysymykseen vain automiesten valiot, n.s. maantien herrasmiehet. Ansiomerkin yleiset vaatimukset ovat, että asianomainen on kokenut, taitava, ahkera, taloudellinen, vastuuntuntoinen, raitis, moottori- ja liikennelainsäädännön hyvin tuteva ja sitä noudattava, toisiin liikennöitsijöihin huomaavaisesti ja tarpeen tullen auttavaisesti suhtautuva kuljettaja, joka neuvokkaasti kykenee suorittamaan esiintyviä korjauksia ja jonka toiminta todella on ollut sellaista, että edellämainitut ominaisuudet ovat päässeet oikeuksiinsa.

Kuten huomataan, ovat vaatimukset varsin ankarat. Tästä johtuukin, että näitä ansiomerkkejä on tähän mennessä jaettu vasta noin 200 kpl., joten sellaisia autonkuljettajia, joiden rintapieltä tämä merkki koristaa, on vähän. Tällä kertaa saivat merkin ja sitä seuranneen diplomin seuraavat Kymin Oy:n automiehet: automestari Aksel Starck ja työnjohtaja Arvo Häkkinen sekä autonkuljettajat Lauri Pihkala, Pentti Hasu, Juho Kolehmainen, Eino Puolakka ja Eino Laaksonen.

Kun jako oli tapahtunut, onnitteli johtaja Hietanen Suomen Automobiili Klubin puolesta merkin saaneita ja samalla myös Kymi-yhtiötä, jolla on näin hyviä autonkuljettajia. Lopuksi hän vielä teroitti niitä velvollisuuksia, joita merkki saajalleen asettaa.

Insinööri N. Lindblom lausui yhtiön puolesta onnitelut näille ansioituneille autonkuljettajille ja kehoitti heitä edelleenkin olemaan hyvänä esimerkkinä muille. Tilaisuus päättyi kahvitarjoiluun.

Liisa: Minä kuulin, että sinä veikkasit sunnuntaina hevosen puolesta, jolla oli sama nimi kuin minulla. Herttaisesti tehty sinulta.

Kalle: Se muistutti sinua siinäkin suhteessa, että se myöhästyi puoli tuntia.

— Olisiko rouva hyvä ja tekisi lahjoituksen alkoholien lomakodin hyväksi?

— Kyllä, ottakaa mieheni.

Lääkäri: Rauhoittukaa, yksi poika vain on. Hoitajatar luuli, että kysyitte aikaa ja siksi hän vastasi kolme.

— Mikä rangaistus seuraa kaksinnaimisesta?

— Saa kaksi anoppia.

Vanhhat kuvat kertovat . . .

Tämänkertainen vanha kuvamme esittää ns. Elvingin kanavaa Voikaalla ja on se otettu v. 1897 tunnelin suulta etelään päin. Kanavan rakennustyöt oli aloitettu lokakuussa v. 1896 ja valmistui se vuosien 1897—98 vaihteessa. Kanavatyö on niihin aikoihin, kun kuva on otettu, todennäköisesti päässyt päätepisteeseensä, koska kuvassa näkyvät nostorakat ovat nykyisen puuhiomon kohdalla. Kanavan pohjalla näkyvät raiteet, joita pitkin kivet "kärrättiin" miesvoimalla työmaalle. Taustalla keskellä

näkyvät Yrjönojan koulu, jossa ei vielä silloin ollut tornia. Koulurakennuksesta oikealle on tehtaan vastavalmistunut saunarakennus, jolla kohdalla nykyisin sijaitsee keskuskattilahuone savupiippuineen ja josta Kymijoen yli johtava tehtaantie alkaa.

Kuvan on käytettäväksemme antanut insinööri U. Saloranta ja selostavat tiedot olemme saaneet puuseppä A. J. Kaalinpäältä, joka on niitä harvoja vielä elossa olevia, jotka ovat olleet mukana kanavan rakennustöissä.

Elämänehtoolla käy kuten naamiohuveissa naamioita riisuttaessa. Silloin nähdään, kuka niistä, joiden kanssa olemme elämän matkalla olleet kosketuksissa, on ollut oma itsensä.

Arthur Schopenhauer.

Lahjakkainkin ihminen, jolla ei ole huumoria, käy ajan pitkään yksitoikkoiseksi.

Gustaf af Geijerstam.

Mi ompi ihminen? Vain heikko varjo, vain sumuhammu, joka haihtuu pois, kun korkeuden säde häntä kohtaa.

Aleksis Kivi.

Vaativattomien mökkien, kun se vain on hyveen tyysija, saattaa olla kauniimpi kaikkia temppeleitä.

Seneca.

Minä luulen, että monet meidän nuorista miehistämme alkavat ymmärtää, että kunniallinen elämä merkitsee suurinta menestystä; seuraako sitä rikkaus, köyhyys vai näistä molemmista kadehtittavin keskitie — vaatimaton toimeentulo — on yhdentekevää. Puhdas rehellinen elämä ja periaatteessa pysyminen ovat todellisen menestyksen lujimmat pylväät.

Julia Howe.

Kronikka

Voikaan paperitehtaalta.

Kymijoen rannalla
on papertehdas suuri.
Sieltä tämän viisun aiheen
oomme saaneet juuri.

Konesalin kuumuudessa
hirmuinen on melu
Eipä siellä korvaan kannaa
kaino puhuttelu.

Konesalin miehillä
on oivat taikakalut.
Pillein äänet kuullessaan
saa kaikki juoksuhalut.

Pinkoo siinä koneen viertä
Jussit, Villet, Matit.
Ei vaivaa hengenahdistus,
ei liikavarpaat, patit.

Kuudennenpa koneen taakse
putsarpojat halaa.
Sinne mennään reilusti
ja sinne mennään salaa.

"Rotta"-koneell' kuudennella
on työssä Virtas' Ava.
Että viel' on poikamies,
se kai on salattava.

Pöyhönen on "rotta"-koneen
seiskan ajajana,
niinkuin myös on osastonsa
rahain vartijana.

Vilisee myös mestareita
kaikkiaan kai kuusi.
Jos kunnolla et työtäs' tee,
saat — korjata sä luusi.

Joskus aivan vakavana
kiertää yli-inssi,
kunnossa et ompi paikat,
joka kone, vinssi.

Kierroksensa Lännpääkin
tekee tavan takaa.
Taitaa tulla tiukka sille,
joka silloin makaa.

On kovin pitkä, vaiheikas
tie koneenhoitajaksi.
Vaan onhan oksa leipäpuussa
myös käynyt tukevaksi.

Pillit ulvoo, koneet risaa,
paper' holanteriin palaa.
Hoitajan on mieli musta,
itkeäkin taitaa salaa.

Koneen alla siivoomassa
kaks' tyttölasta somaa.
Vesanen on määräämässä
(— ei viel' oo miestä omaa —).

Tapoksilla Ingrid-tyttö
hoitaa linjojansa.
Seitsemännän koneen luona
Toini harjojansa.

Reservimies Tiirikasta
— vain näkemäni mukaan —:
Niin monipuolinen
ei siellä liene kukaan.

Nuujan Hemmon kohdalla
on juttu aivan nolo.
Sai poika kultakahlehen
ja — kurkkumädän polo.

Pakkasalin työt ne aina
urakalla luistaa.
Kallen-päivän eräs vuoro
aivan varmaan muistaa.

Sommarberg ja Koponen
ne leikkaa lapun laita.
Ihmiselon kirjavuutta
mietiskellä taitaa.

Kaitsee siellä tyttöjänsä
Anni-emäntäinen.
Kai miesten turha yrittää,
on vastaanotto jäinen.

Lindholm sekä Johansson
ne laatikoita hakkaa.
Murjaanien maahan asti
paperia pakkaa.

Lehtis-Antti vakavana
rulliansa työntää.
Työt ain' tehty ajallansa,
se täytyy kaikkein myöntää.

Aili, Impi hylsäkoneen
luona häääämässä.
Heinon Eemel sekä Haimi
tahdin määäämässä.

Koskivuolteen juttu luistaa
tahdiss' heloituksen.
Havun Kalle tarkoin muistaa
liiman kokoomuksen.

Tomu tuiskaa, työ se luistaa,
sahaa Ahomiesi.
Tehtävänsä vierellä
myös Olga siinä tiesi.

Pakkasalin siisteyden
takaa Pöysän tahti.
Papersalin tomut poistaa
Aliinamme mahti.

Täysi vauhti aina päällä
Topo täällä ajaa.
Pikku Eira sukkulana
portahia ravaa.

Varastossa mahtavat
on paperrullapinot.
Itse Bäckman vastaa niistä,
ei saa ne olla vinot.

Aikalailla mukavaa
olo saksinhoitajalla.
On nainen aina vierellään
niin työssä kuin kotosalla.

Holanterin karuselli
pyörii, kiehuu massavelli.
Kolme naista työssä tässä
nähdään sitä keittämässä.

Hylsäkoneen nauhojansa
Vainio ain' leikkailee.
Jäniskoskell' sulhastansa
Pöyryn Else kaipailee.

Kunhan ei vain suuttuis kukaan,
kun ei kaikki päässeet mukaan.
Pitkälle jo tässä sentään
on kaakki runon saanut lentää.

Pyörät pyörii, koneet hyrrää,
suoltaa papernauhaa.
Näin ne kaikki yhteistoimin
leipää meille jauhaa.

Marjut.

Tekeekö mielesi marjoja ja omenia?

Olemme kulkemassa kevättä kohti ja odottelemme ke-sää monin eri toivein. Niinpä toivomme myös kesän mukana hyvää satoa ja ennen kaikkea me teollisuus-seutujen asukkaat toivomme sitä puu- ja kasvitärhois-tamme. Toteutuvatkohan toiveemme, tulemme ehkä mo-nasti ajatelleeksi. Sepä riippuu suurelta osalta meistä itsestämme. Jos me olemme jo syksyllä huolehtineet puutarhamme talvikuntoon laittamisesta, s.o. puutarhan järkipärisestä lannoittamisesta, puiden ja pensaiden leikkaamisesta, tuholaisten torjumisesta, kuivettuneiden oksien ja halkkeileiden kuorien poistamisesta, rikkaruohojen hävittämisestä jne. sekä suojanneet puut ja pen-saat jäniksiltä, pakkasen vioilta ja paljolumisina talvi-na myös lumen tuhoilta, — jos me kaiken tämän olem-me tehneet, niin hyvä on, mutta kevättalvella, keväällä ja kesälläkin on yhä huollettava kasvattejamme, sillä vasta silloin voimme toivoa täydellistä tulosta tulevan syksyn sadosta.

Pistäytykääpä kotitalousneuvonta-asemalla "Kukko-lassa". Siellä saatte ohjeita, mitä nyt jo helmi—maa-liskuulla on puutarhoissanne tehtävä. Saatte myös lai-nata puutarharuiskua sekä ostaa pienestä maksusta tu-holaisten ja kasvitautien torjunta-ainekä. Näin voitte ehkä korjata sitä, mikä syksyllä jäi tekemättä.

Puutarha on osa kodistamme ja se puhuu myös ko-din asukkaiden ahkeruudesta ja kauneuden tajusta. Sik-sipä ei toki jätetä tuotakaan osaa kodistamme vaille huoltoa.

Silmäilkääpä lähiaikoina osastojenne ilmoitustauluja, niin tulette huomaamaan tiedoituksia kurseista, joiden nimenä on "kevätyöt puutarhassa". Kaikki mukaan näille kursseille, sillä ne kestävät vain pari tuntia pai-kassaan, joten aikaa niihin luulisi jokaisella riittävän. Kurssit on tarkoitettu erikoisesti miesväelle, mutta myös naiset ovat niille tervetulleet.

MITÄ NAISESTA SANOTAAN

SUURTEN AJATTELIJAIN
MIETELEMÄ

Minä uskon, että nainen on mahtavin olento maailmassa, ja hänen vallassaan on taivuttaa mies sellaiseksi, miksi Jumala hänet tahtoo. — Ibsen.

Nainen etsii sydäntä, ei nautintoa. Hän on siveä olemuksensa pohjalta, ja ainoastaan nainen tietää, mitä kainous on. — Robert Hamerling.

Ei mikään vedä vertoja naisen kestävyydelle, hellyydelle, uskollisuudelle. Veljemme ja ystävämme meidät unohtavat, toverimme käsittävät meitä väärin, mutta ei milloinkaan äitimme, sisaremmme, tyttäreemme tai rakastettumme. — Chateaubriand.

Suurin vaikutusvalta, mikä maan päällä on olemassa sekä hyvään että pahaan, on naisen käteen kätkeytyä. — Adolphe Monod.

Naisen pitää oppia taitavaksi kaikissa ammateissa, joihin hän kykenee, niin että hän Jumalan avulla voi elää työllään. Hänen ei pidä ajatella naimista keinona päästä huolehtimaan itsestään, sillä siten hän tekee miehensä onnettomaksi ja joutuu itsekin tappiolle.

Naiselle on häpeäksi olla miehelleen taakkana, samoin kuin ei miehellekään ole kunniaksi olla vaimonsa ruokittavana. — E. J. L. Almqvist.

Jos Jumala olisi määrännyt vaimon miehen hallitsijaksi, olisi hän luonut hänet miehen päästä; jos hän olisi määrännyt hänet miehen orjaksi, olisi hän luonut hänet miehen jalasta; mutta kun hän määräsi hänet miehelle seuraksi ja vertaiseksi, loi hän hänet miehen kyljestä.

Augustinus.

Jokaiselle naiselle tulee ikä, jolloin hän tarvitsee rakkautta pysyäkseen miellyttävänä.

Anatole France.

Naiset voivat nääntymättä kestää katkerampia ja pitempiä sieluntuskoja kuin miehet, jotka usein menehtyvät yhdessä ainoassa mielenmyrskyssä. He ovat sentähden rubiinien kaltaiset, jotka palamatta kestävät tulenkuumuuden, jota vastoin kova timantti sinä haihtuu. — Jean Paul.

Naisen silmä näkee kaiken, hänen korvansa kuulee kaiken vaistonkaltaisella nopeudella, ja näennäisen huomaamattomana hän tekee havain-
toja, jotka jäävät suurimmilta filosofiilta tekemättä. — J. Weber.

Ilman naista olisi mies raaka, korkea, yksinäinen, eikä tuntisi sitä suloa, joka yksin on rakkauden hymyilyä. Nainen kietoo hänen elämänsä kukkasin, kuten metsien köynnöskasvit, jotka koristavat tammen raakoa kukkakiehkuroin. — F. René de Chateaubriand.

JÄÄKIEKKOILU-

talven vauhtipeli.

Jääkiekkoilu on meillä Suomessa vielä verrattain nuori urheilumuoto, päästen vauhtiinsa vasta sodan jälkeisinä vuosina. Hitaasti mutta varmasti se on levinnyt paikkakunnalta toiselle ja sen leviäminen jatkuu edelleen. Tänäkin talvena on jääkiekkoilun harrastajien rintama suuresti laajentunut ja tähän joukkoon on myös Voikka liittynyt. Voikaalle on yhtiömme toimesta tämän talven aikana rakennettu uusi ja täysin kansainvälisetkin mitat täyttävä jääkiekkorata. Se on sijoitettu nk. Klubin kentälle ja on radan koko 26×61 m. Kentän valaistuksena on 21 kpl. 300 W lamppeja erikoislaatuksine heijastimineen, joten harjoittelu ja pelaaminen käy mainiosti myös iltaisin.

Koska kaikilla paikkakuntamme urheilun ystävillä ei varmaan ole oikeaa käsitystä jääkiekkoilusta, niin lienee syytä muutamien sanojen selostaa, mitä jääkiekkoilu on.

Pelikenttä ja varusteet.

Jääkiekkoa pelataan radalla, jonka suuruus on 26×61 m. Kenttää ympäröi lautareunus, jonka korkeus on 107—122 sm. ja tulee reunuksen kulmien olla pyöreät. Maalit ovat huomattavasti pienemmät kuin esim. jääpalloilussa, ollen korkeus 122 ja leveys 183 sm. Maalit ovat 3 m. irti päätyreunuksesta, joten peliä käydään myös maalien takana. Maalit on kiinnitetty jäähän, mutta monasti, pelin ollessa kovassa vauhdissa, maalit ja miehet ovat kumossa samassa kasassa.

Kiekko on kovasta kumista valmistettu pyöreä laatta, jonka halkaisija on 7,62 sm. ja vahvuus 2,54 sm. Paino saa olla 141,5—170 gr. Mailat ovat kokonaan puusta ja saa varren pituus olla enintään 137 sm. ja lappeen 38 sm.

Jääkiekkoilu on kovaa vauhtipeliä ja tämän vuoksi ovat pelaajat hyvin suojatut kolhaisuja vastaan. Pelaajista on maalivahti kaikkein parhaimmin "topattu", sillä hän joutuu ottamaan vastaan useimmat kolhaisut. Kenttäpelaajien tavallisimmat varusteet ovat seuraavat: olka-, hartia-, käsivarsi-, kyynärpää-, polvi- ja säärisuojukset sekä käsineet, jotka ovat nahkaiset ja joiden selkäpuolella on ryhmyvahvikkeet.

Jääkiekkoilussa käytetyt luistimet ovat jonkin verran korkeammat kuin tavalliset "hokkarit". Samoin terä on kaarevampi. Tällaiset erikoisvarusteet ovat siis tarpeen kovissa kilpailuotteluissa, mutta varsinaiseen harjoitteluun eivät ne ole välttämättömät, vaan harjoitukset saadaan käyntiin, kunhan pelaajilla on vain maila ja luistimet.

Joukkueen kokoonpano ja peliaika.

Joukkueeseen kuuluu 6 pelaajaa: maalivahti, 2 puolustajaa ja 3 hyökkääjää. Näiden lisäksi saa joukkueeseen kuulua vielä 5 vaihtomiestä. Pelaajia vaihdetaan pelin aikana useasti, sillä pelin vauhti on kiivasta ja nopeata, joten pelaajat eivät ilman vaihtoa jaksaisi pitää aikaa pelata täydellä vauhdilla.

Ottelussa pelataan kolme erää, ollen erien pituus 15 min. Erien välillä pidetään 10 min. väliaika, jolloin vaihdetaan myös puolia. Ottelu aika tarkoittaa tehokasta peliaikaa, joten pelin keskeytyksiä ei lasketa peliaikaan. Peli on sekä yksilö- että joukkuepeliä, jossa jokainen pelaaja joutuu sekä puolustamaan että hyökkäämään. Pelin vauhti on äärettömän kova ja nopea ja tämä asettaa pelaajien fyysisen kunnan kovalle koetukselle. Hyökkääjien tehtävä on pääasiassa hyökkäysten suorittaminen, mutta heillä on myös toinen yhtä vaikea tehtävä, palata nopeasti takaisin vastahyökkäyksen mukana. Tämä vaatii hyökkääjiltä erikoista nopeutta ja kovaa voimannostusta. Siksi pitääkin hyökkäysketju vaihtaa aina 3—5 min. kuluttua, riippuen pelaajien ruumiillisesta kunnosta. Joka tapauksessa on sellainen hyökkääjä, joka ei enää jaksaa heti hyökkäyksen päätyttyä mita nopeimmin palata takaisin, heti seuraavan pelitauon aikana vaihdettava.

Jääkiekkoilua harrastetaan kaikkialla maailmassa, joten kansainvälisiin kanssakäymisiin on hyvät edellytykset. Ne kansainväliset ottelut, joihin suomalaiset joukkueet ovat viime aikoina osallistuneet, ovat osoittaneet meillä olevan tässä "maailman nopeimmassa pelissä" hyvät mahdollisuudet kehittyä korkealle kansainväliselle tasolle.

Voikaan osalta jäänee tämän talvinen jääkiekkoharrastus vielä vähäiseksi, sillä pelin oppiminen ja taitaminen vaatii oman aikansa. Innostus kiekkoilua kohtaan on kuitenkin hyvä, joten antaapa ajan kulua, niin kyllä tuloksiakin alkaa näkyä.

Perheenemäntien neljännestunti.

Yhtiömme sosiaaliosaston toimesta perustetussa Kuusankosken perheenemäntien kerhossa on päätetty sopivien tilaisuuksien yhteydessä järjestää perheenemäntien neljännestuntin nimeä kantavia esityksiä ja ensimmäinen tällainen saatiin kuulla pikkujoulujuhlissa 10. 12. 48 seuraavan kronikan muodossa:

Oletteko te sitä kuulleet ja nähneet, että eri paikkakuntia on Naukiokin ja Tähtee? Sitä ihmettelee jokainen, ken kulkee ensi kerran, kun asuntoja on vaikka minkä verran. Eikä ne kaikki vielä siinä lie, on Mörkölinjaa, Mäyrämäkeä, Takaharjuu, vaan paras on sittenkin seutu Niementien. Kaikki ihmiset ne varmaan siellä elää ja hankkii, koska paikkakunnalle on perustettu monta pankkia. Tätä kaikkea kyllä ihmetellä saakin, mutta suurin tekijä tässä kaikessa on tuo Kymin puulaaki.

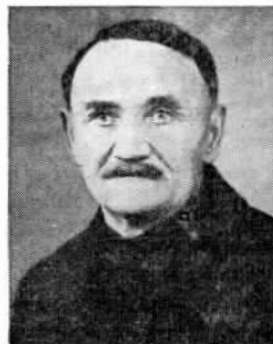
Siellä ne naiset ja miehet markat kokoon pisää,
ei moista seutua toki lienekään missään.
Yhtiö vielä perheenemäntiäkin ehti hoitaa
ja kaikenlaista puuhaa heille keksiä koittaa.
Kun toiset eri osastoilla työssä ryskää,
niin toiset kangaspuiden ääressä kutomalla jyskää.
Siellä syntyy mekkoja, mattoja, seinävaatteita,
niin kodin saa somistetuksi hyvillä aatteilla.
Osattomaks' tästä hyvästä ei kukaan jää,
leposohvan peittojen päällä saa loikoilla myös perheen
pää.

Sitten on yksi oikein tähellinen juttu,
minkä pitäis olla jo kaikille tuttu:
eipä millään tuloilla ja hankkeilla voika,
jos perheenemäntä ei kotiansa kunnolla hoida.
Naisten pitää osata touhuta ja hyöriä,
siivota, järjestää ja jos jollain lailla pyöriä,
nähdä työtä ja vaivaa myös ruoan tautta,
sillä "tie miehen sydämeen käy välsän kautta".
Sepä vasta kodissa hyvän sovun pitää,
jos lasten ja miestenkin mielessä itää,
että tuo äiti se on sentään aarteista parhain,
hän hoitaa, huoltaa aina aamusta varhain.
Reippaalla äidillä vielä aikaa riittää,
että tiedon satoa syrjästä niittää.
Hän käy kerhot, kurssit ja muut,
vielä maukkailla herkuilla ruokkii perheensä suut.
Kilvanpa ihan kunnolla kotinsa hoitaa,
naapurinkin mielenkiinnon puoleensa voittaa.
Alulle kerhon on saanut Toini Iivanainen,
ja tuntenut heti, ett' työ ei ole turha vainen.
Niin on liittynyt mukaan Kaisa', Idat, Mari,
huolen kaikesta tästä kantaa herra Launikari.
Näinpä emäntien työstä tuleekin naseva,
sillä toimiihan "Kukkolassa" ihan kotitalousneuvonta-
asema.

Onhan sitä sentään vielä monta harmiä ja huolta,
mistä saatais järjestymään emännille omaa
nurkkapuolta.
Silloinhan sais kokoontua sekä aamusta että illasta,
kulkea yli lautasta tai Kymin—Kuusankosken sillasta.
Kaikkilahan onkin sydämessä pieni hiljainen palo,
että saataispa oikein oma kerhotalo.
Siellä leivottais leivät suuret ja pienet,
siellä pestäisiin pyykkiä ja paistettaisiin sienet.
Vielä tutkittais lipoiden, happojen ja kalorien laita,
ja puhtaaks ja sileäks tulis Aataminkin paita.
Kaikkilahan sentään vielä käyneeikin oikein hyvin,
koska se on toive jokaisen hartain ja syvin.

Muuan ruotsalainen tukkukauppias matkusti ystävän-
sä kanssa Smoolannissa. He poikkesivat hotelliin, mis-
sä parhaillaan oli huutokauppa. Ilmassa oli jännitystä,
vaikka huuto oli varsin matala. Varovasti äyri kerral-
aan mentiin eteenpäin ja kun oli päästy neljään kruu-
nuun ja 60 äyriin, huusi tukkukauppias remseästi:
— Viisi kruunua!

Hänen hämmästyksensä oli melkoinen, kun hän kuuli
huutaneensa 10.000 rungon tukkipuuleimikon 5 kruu-
nusta rungolta.

Taavetti Tammola.

KYMINTEHTAALLA.

45 VUOTTA YHTIÖN PALVELUKSESSA

tulee 6. 4. 49 olleeksi vartiomies Taavetti Tammola Kymintehtaan Ulkotyöosastolta. Hän on syntynyt 30. 5. 1886 Valkealassa ja tullut yhtiön palvelukseen v. 1902 Kymintehtaan Selluloosatehtaalalle, toimien siellä erilaisissa tehtävissä. Vuonna 1904 hän siirtyi massan-
keittäjäksi Voikaan Selluloosatehtaalalle. Marraskuun 24 p:stä 1906 aina vuoteen 1922 hän työskenteli jälleen Kymintehtaan Selluloosatehtaalalla sihtimiehenä ja noin 10 vuotta kuivauskoneenhoitajana. Oltuaan sen jälkeen pari vuotta portinvartijana hän siirtyi Kymintehtaan Ulkotyöosastolle puutavaravarastojen yövärtijäksi, mitä tehtävää edelleenkin hoitaa. Tammolan erikoisharrastuksiin on jo pikkupojasta lähtien kuulunut kalastus. Kymintehtaan—Kuusankosken palokuntaan hän kuului 15 vuoden ajan.

40 VUOTTA YHTIÖN PALVELUKSESSA

tulee 18. 3. 49 olleeksi selluloosankuljettaja Hiskias Vesalainen Kymintehtaan Paperitehtaalalta. Hän on syntynyt 3. 5. 1885 Mäntyharjulla ja tullut palvelukseen Kuusankosken Selluloosatehtaalalle. Työskenneltään sen jälkeen eri osastoilla, mm. Ulkotyöosastolla, Raken-
nusosastolla, Kymintehtaan Puuhiomossa ja Kuusankosken Voimalaitosrakennuksella hän tuli 6. 9. 1945 nykyiseen toimeensa Kymintehtaan Paperitehtaalalle. Vesalaisen harrastuksista mainittakoon puutarhanhoito, johon hän viime vuosina on erikoisesti kiinnostunut.

*Anna sydämesi olla avoinna kaikelle rakkaudelle,
mutta suljettuna vihalle, ja katso aina, että suusi on
siunauksista rikas, mutta mykkä kirouksis'a.*

G. Gunnarsson.

MERKKIPÄIVYÄ

KYMINTEHTAALLA.

70-VUOTIAITA.

Massanpurkaja Kalle Aronen, Kymintehtaan Ulkotyöosastolta, 19. 3. 49. Hän on tullut yhtiön palvelukseen marraskuun 2 p:nä 1898 Ulkotyöosastolle, missä työskenteli erilaisissa tehtävissä noin 15 vuoden ajan. Oltuaan välillä vuoden verran muualla hän palasi takaisin samalle osastolle, työskennellen ulkotyöläisenä mm. sahalla, ja on vuodesta 1918 yhtäjaksoisesti toiminut massanpurkajana. Arosen palvelusaika saavuttaakin piakkoin 50 vuoden kunnioitettavan rajan, mikä on sitäkin merkittävämpää, kun asianomainen on koko ajan ollut saman työnantajan ja saman työosaston palveluksessa. Pitkäaikaisen, tunnollisen palveluksensa ohella on Aronen rakentanut itselleen oman talon, jonka kunnossapitoon hänen harrastuksensa ovatkin kohdistuneet.

Voima-aseman hoitaja Juhana Lassila, Kymintehtaan Sähköosastolta, 2. 4. 49. Hän on syntynyt Valkealassa ja tullut yhtiön palvelukseen ensimmäisen kerran v. 1896 hevosmieheksi ulkotyöosastolle, mistä parin vuoden kuluttua siirtyi Kymintehtaan Paperitehtaalle. Vuonna 1900 Lassila muutti Karjalaan Pölläkalän sahalle ja sieltä sen vieressä olevalle Ahlströmin sahalle, joissa palvelusvuosia kertyi yhteensä 18. Vuonna 1918 hän palasi takaisin yhtiöme palvelukseen Kymintehtaan voima-asemalle, mistä noin 4 vuoden kuluttua siirtyi Kuusankosken vanhan voima-aseman hoitajaksi, työskennellen siellä voima-aseman lopettamiseen eli vuoteen 1947 saakka. Nykyisin Lassila hoitelee apulaispäivystäjän tehtäviä Kuusankosken uudella voimalaitoksella. Hänen mieliharrastuksistaan mainittakoon puutarhanhoito.

Hissinkuljettaja Heikki Hänninen, Kuusankosken Paperitehtaalta, 11. 4. 49. Hän on syntynyt Haukivuorella ja tullut yhtiön palvelukseen v. 1914 Kuusankosken Paperitehtaalle. Sieltä hän erosi v. 1918, mutta

tuli jo seuraavana vuonna Kymintehtaan Paperitehtaalle kalanterin apumieheksi, siirtyen v. 1920 mokkamyllyriksi. Nykyisessä toimessaan Kuusankosken Paperitehtaalla hän on ollut vuodesta 1948.

60-VUOTIAITA.

Viivaajan apulainen Sofia Tuomela (o.s. Härmä), Kymintehtaan Paperitehtaalta, 23. 4. 49. Hän on syntynyt Mäntyharjulla ja tullut yhtiön palvelukseen 27. 6. 1905. Oltuaan muualla vuosina 1918—29 hän palasi kesäkuun 10 p:nä viimeksimainittuna vuonna takaisin yhtiöön, toimien ensin lajittelijana ja käärijänä ja nykyisin viivaajan apulaisena.

Paperinjakaja Siiri Maria Heimonen, Kymintehtaan Paperitehtaalta, 30. 4. 49. Hän on syntynyt Piekämäellä ja tullut yhtiön palvelukseen 15. 10. 1905 asiattöksi. Sittenmin hän on työskennellyt lajittelijana Kuusankosken Paperitehtaalla ja postipaperin käärijänä Kymintehtaan Paperitehtaalla. Nykyisessä toimessaan hän on uskollisesti ollut jo 28 vuotta.

50-VUOTIAITA.

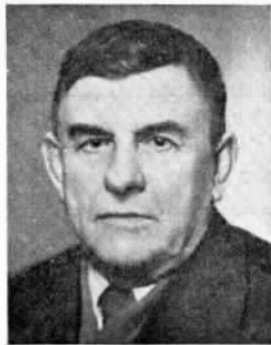
Kirvesmies Väinö Sara-aho, Kymintehtaan Rakennusosastolta, 5. 3. 49. Hän on syntynyt Ähtärissä. Ennen tuloaan yhtiöme palvelukseen hän työskenteli mm. Ahvenkosken voimalaitoksella ja Myllykoskella. Tammikuusta 1938 hän on ollut työssä Kymintehtaan Rakennusosastolla.

Kirjuri Lempi Maria Lehtinen, Kymintehtaan Paperitehtaalta, 18. 3. 49. Hän on syntynyt Elimäellä ja tullut yhtiön palvelukseen 23. 3. 1916 Kymintehtaan Paperitehtaalle. Nti Lehtisen harrastuksista mainittakoon, että hän on 35 vuoden ajan kuulunut Kaikuoroon ja toiminut aikaisemmin partiotyttöjen johtajana.

Puutarhatyöntekijä Viljo Simola, Kymintehtaan Maatalousosastolta, 12. 4. 49. Hän on syntynyt Iitis-

Kalle Aronen.

Juhana Lassila.

Heikki Hänninen.

Siiri Heimonen.

Väinö Sara-aho.

Viljo Simola.

Eino Vesalainen.

Edvard Eliel Autio.

sä ja joutunut kansakoulun käytyään jo poikasena itse hankkimaan elatuksensa eri paikkakunnilla kierrellen. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1. 8. 1918 Kymintehtaan Selluloosatehtaalle, siirtyen v. 1919 Kymintehtaan Paperitehtaalle, v. 1920 Kuusankosken Selluloosatehtaalle ja v. 1927 Voikaan Rakennusosastolle. Sieltä hän tuli v. 1930 Kuusankosken Puutarhaan, mistä v. 1941 siirtyi Kuusankosken Paperitehtaalle hollanterin apumieheksi. Toukokuussa 1945 hän palasi takaisin puutarhaan, missä edelleenkin työskentelee. Simola on innokkaasti osallistunut työväen ammatillisiin rientoihin ja hänet on valittu maatalousosaston luottamusmieheksi. Hänet tunnetaan ahkerana ja asioita järkevästi ajattelevana miehenä, jolle huumorin tajukaan ei ole vierasta. Oman ammattialansa ja muutakin kirjallisuutta tutkimalla hän on monivuotisen käytännöllisen työnsä ohella kartuttanut tietojaan ja kehittynyt taitavaksi ammattimieheksi, joka käsittää ulkonaisten kauneusarvojen suuren merkityksen tehdasalueillamme.

Keittäjän apulainen Eino Eevertti Vesalainen, Kymintehtaan Selluloosatehtaalta, 13. 4. 49.. Hän on syntynyt Ristiinassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1923 Metsäosastolle, mistä v. 1925 siirtyi Ulkotyöosastolle ja vielä saman vuoden syyskuussa Kymintehtaan Korjauspajalle sekä sieltä seuraavana vuonna Kuusankosken Sahalle. Vuonna 1929 hän palasi takaisin Metsäosastolle ja nykyisessä toimessaan Kymintehtaan Selluloosatehtaalla hän on ollut vuodesta 1942 lähtien.

Halkaisusahuri Edvard Eliel Autio, Kuusankosken

Sahalta, 16. 4. 49. Hän on syntynyt Iitissä ja tullut yhtiön palvelukseen v. 1913 Voikaan Sahalle sisä- ja ulkotöihin. Vuonna 1923 hän siirtyi Voikaan Selluloosatehtaalle ja v. 1924 Voikaan Puutarhaan, mistä v. 1927 tuli Kuusankosken Sahalle lastaajaksi. Vuonna 1930 hän kuitenkin joutui työn vähyiden takia siirtymään muille osastoille. Palveltuaan Kymintehtaan ja Kuusankosken rakennusosastoilla sekä Kuusankosken Ulkotyöosastolla hän palasi v. 1934 takaisin Kuusankosken Sahalle, ensin sekatöihin, joista jonkun ajan kuluksi siirrettiin harjoittelemaan nykyistä ammattiaan, johon hän kiitettävällä taidolla ja tarkkuudella on perehtynyt. Hänen erikoisharrastuksiaan ovat näyttämötaide ja kalastus.

Rotatiokoneenkäyttäjä Nestori Kymén, Kymintehtaan Paperitehtaalta, 23. 4. 49. Hän on syntynyt Luumäellä ja tullut yhtiön palvelukseen 27. 4. 1919 Ulkotyöosastolle, mistä syksyllä samana vuonna siirtyi Kymintehtaan Paperitehtaalle. Työskenneltyään jonkun aikaa massankuljettajana ja rotatiokoneen apumiehenä hänet nimitettiin rotatiokoneenkäyttäjäksi, jota tointa edelleenkin tunnollisesti hoitaa.

Hissinkuljettaja Selma Johanna Järvenmäki, Kymintehtaan Selluloosatehtaalta, 28. 4. 49. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1945 mainitulle tehtaalle määrän massan vastaanottajaksi. Vuonna 1946 sattuneen tapaturman jälkeen hän siirtyi hissinkuljettajaksi, jona edelleenkin toimii.

Nestori Kymén.

Aleksandra Maali.

Kalle Kalske.

Otto Mannari.

Kalle Laito.

VOIKAALLA.

60-VUOTIAITA.

Talouspuidentekijä Aleksandra Maali, Ulkotyöosastolta, 13. 4. 49. Hän on syntynyt Asikkalassa. Nuoruusvuodet kuluivat kotipuolella maataloustöissä. Naimisiin menyään hän muutti Voikaalle v. 1911 ja leskeksi jäätyään tuli ensimmäisen kerran työhön Ulkotyöosastolle v. 1921. Oltuaan välillä kunnan työtuvalla kutomatöissä hän tuli v. 1942 uudelleen Ulkotyöosastolle talouspuiden tekijäksi, missä toimessa on edelleenkin. Vapaa-ajat kuluvat kesällä kasvitarhan hoidossa ja marjastamisessa, talvella taas käsitöiden teossa.

Mestari Kalle Kalske, Korjauspajalta, 14. 4. 49. Hän on syntynyt Iitissä ja käynyt koulunsa Kuusankoskella. Jo kansakoulua käydessään hän oli vapaa-ajoinaan yhtiömme töissä ja aloitti varsinaisen työuransa v. 1903 ulkotyöläisenä Kuusankoskella. Oltuaan palveluksessa eri osastoilla alkoi hänen mielensä palaa metallialalle ja hän muuttikin v. 1907 Helsinkiin Kone-Sillan palvelukseen viilaajan oppiin. V. 1918 hän siirtyi viilaajaksi Kuusankosken Korjauspajalle ja nimitettiin v. 1922 mestariksi. Voikaan Korjauspajalle hän tuli v. 1931 Selluloosatehtaan korjausmestariksi, jota tointa suurella huolella ja antaumuksella edelleenkin hoitaa. Mestari Kalske oli nuoruudessaan innokas urheilun harrastaja ja kannattaja, ja nykyisin on hänen harrastuksensa kohteena kirjallisuus, erikoisesti teknillisiä asioita käsittelevät teokset.

Kivityömies Otto Mannari, Rakennusosastolta, 18. 4. 49. Hän on syntynyt Valkealassa ja tullut töihin Voikaan Koskityöosastolle 29. 9. 1915. Rakennusosastolla hän on ollut kevästä 1944 lähtien. Vapaa-aikansa hän käyttää pääasiallisesti perheen ja moninaisten kotoisten puuhien parissa.

50-VUOTIAITA.

Jenny Dagmar Toivonen, Paperitehtaalta, 6. 4. 49. Hän on tullut Voikaan Paperisaliin 14. 10. 1918 ja on siitä lähtien yhtäjaksoisesti ja uskollisesti yhtiötä palvellut.

Kuormaaja Kalle Laito, Ulkotyöosastolta, 19. 4. 49. Hän on syntynyt Jaalassa ja tullut mainitulle osastolle 8. 4. 1922, ollen siellä työssä edelleenkin.

†

Koneenhoitaja Juho Hirvonen.

Tammikuun 17 p:nä kuoli sydänhalvaukseen työpäikällään Kymintehaan Paperitehtaalta koneenhoitaja Juho Hirvonen. Hän oli syntynyt toukok. 17 p:nä 1892 Kiteellä. Yhtiön palvelukseen hän tuli 9. 4. 1914 Kymintehaan Paperitehtaalte, työskennellen ensin rullaja silinterimiehenä vuoteen 1922, jolloin hänet nimitettiin koneenhoitajaksi. Oltuaan välillä vuosina 1945—46 kreppikoneen hoitajana Kuusankosken Paperitehtaalte hän palasi takaisin Kymintehaan Paperitehtaalte, toimien siellä PK 3:n hoitajana äkilliseen kuolemaansa saakka.

Ystävällisenä ja huumorintajuisena miehenä oli koneenhoitaja Hirvonen hyvin pidetty työtoveriensä keskuudessa ja nautti myös esimiestensä luottamusta.

Vainajaa surevat lähinnä puoliso ja lapset perheineen.

KOUVOLAN KIRJA- JA KIVIPAINON TUOTANTOKOMITEA.

Työntekijäin edustajat. Varsinaiset jäsenet: konelatoja Huvi Kivirinta, kirjansitoja Irene Mikkola ja taittaja Väinö Tanskanen. — Varajäsenet: latoja Walde-mar Johansson, konelatoja Svante Salo ja kirjansitoja Karin Alanne.

Toimihenkilöiden edustajat. Varsinainen jäsen: ylikonemest. P. Äärynen. — Varajäsen: sitomomest. T. Viiliäinen.

Työnantajan edustajat. Varsinaiset jäsenet: johtaja E. Lindfors ja insinööri E. Palmgren. — Varajäsenet: vapaaherra C. Cedercreutz ja prokuristi V. Hiltunen.

Kukaan ei ole niin suuri tai pieni, ettei voisi olla kohdeltias.

Luiscius.

Kun omat viat ja synnit ovat kysymyksessä, me olemme myyräisiä sokeammat.

Artur Dent.

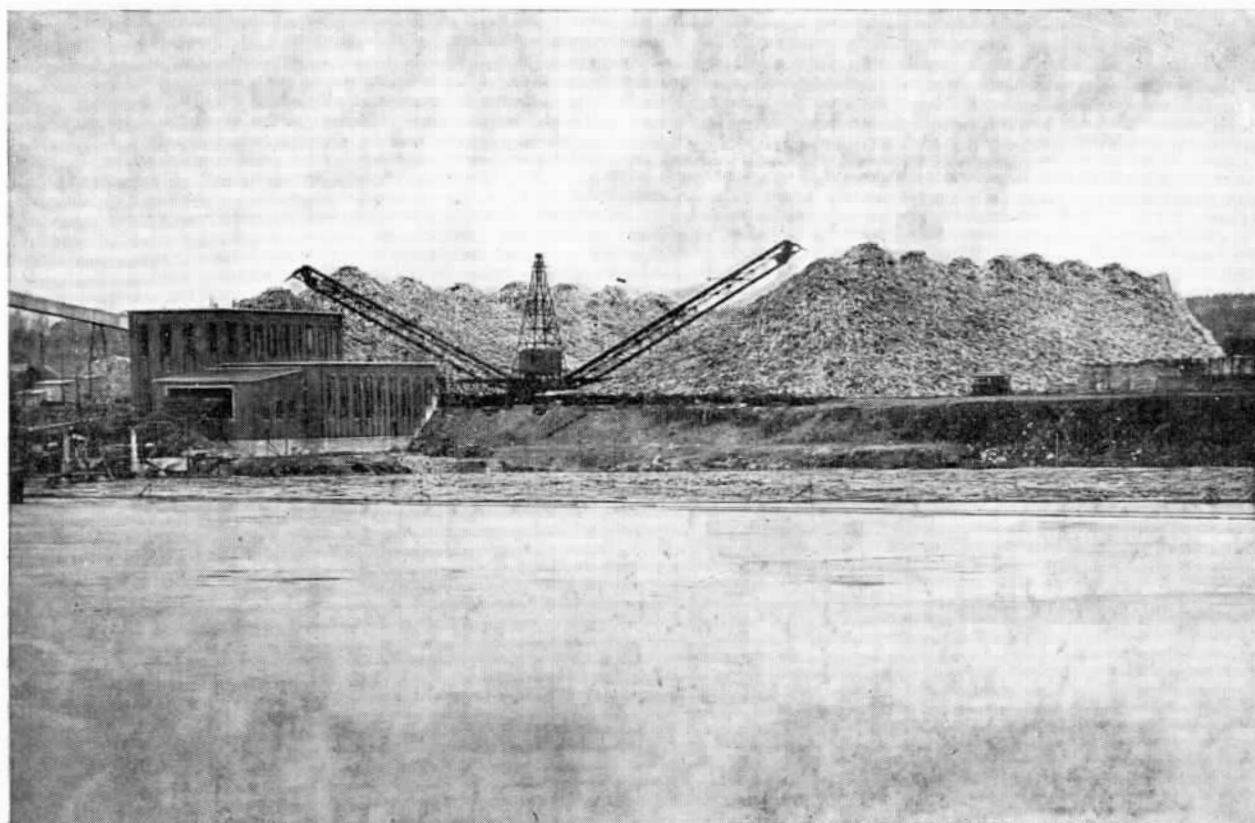

Miten tehtaamme raaka-aineenhankinta tapahtuu.

Monet tämän lehden lukijat ovat — kuka harvemmin, kuka useammin — nähneet yhtiömme paperipuuvarastot Voikaalla ja Kymintehtaalla. Hiomopuuvarastomme Voikaalla — jättiläismäiset keot —, joissa syksyllä voi olla varastoituna jopa 200.000 m³ hiomopuita, ovat nähtävyyksiä myös ammattimiehille. Se, joka harve se päivä joutuu näkemään näitä varastoja, joka näkee puitten alituisen uivan Kymijokea alas — jäättömänä vuoden aikana katkeamattomana helminauhana —, pitää puun tuloa tehtaalle loppujen lopuksi niin luonnollisena asiana, että hän tuskin ollenkaan ajattelee, mitenkä moninaisia vaiheita tällaisen Voikaan keoissa makaavan pa-

peripuupölkyn hankkiminen käsittää ennen määräpaikkaansa tuloa.

Yhtiömme raaka-aineenhankinta on levinnyt alueelle, jonka kulmapisteet suurin piirtein voidaan määritellä seuraavasti: Salo—Toijala—Haapamäki—Ylivieska—Vaala—Hyrnsalmi ja siitä valtakunnan itärajaa pitkin Suomenlahteen, — alue, joka käsittää suurimman osan maatumme Lappia lukuunottamatta. Tällä alueella työskentelee 25-päinen metsänhoitajakuntamme, noin 100 metsäteknikkoa ja heidän apunaan neljättäsataa työnjohtajaa, jotka kaikki joutuvat osallistumaan raakapuun hankintaan.

Kuva n:o 1. Voikaan valtavat hiomopuukasat.

Metsätaloudessa pidetään meillä Suomessa kesäkuun 1. päivää jonkinlaisena uudenvuodenpäivänä. Siihen mennessä on edellisen ajokauden työt, ajot, kuorimiset, mittaukset ja tilitykset saatu loppuun suoritetuiksi ja suuri osa purouistoistakin selviksi. Silloin vapautuu työvoimaa toukokuusta, liikkuminen ja työskenteleminen metsässä on vaivatonta, — silloin alkaa metsäpuolella uusi hankintakausi. Jo hyvissä ajoin tätä ennen on kuitenkin hankintaohjelman oltava selvänä. Sen tekee kevättalvella yhtiömme metsäpäälikkö apunaan metsäosaston keskusjohto, johon metsäpäälikön lisäksi kuuluvat molemmat ylimetsänhoitajat ja metsäosaston konttoripäälikkö. Hankintaohjelmassa jaetaan hankittava puutavaramäärä eri hoitoalueiden kesken, huomioiden niiden hankintamahdollisuudet, taloudelliset näkökohdat, kuljetusmahdollisuudet ym. Tämän monimutkaisen työn valmistuttua ja saatua yhtiön johdon suunauksen lähetetään se hoitoalueisiin, missä aluemetsänhoitajat edelleen jakavat hankittavan puutavaramäärän alempien portaitten kesken. Lopputuloksena tästä "numeropelistä" on, että hankintakauden alkaessa jokainen piirityönjohtajamme tietää, kuinka paljon erilaista puuta hänen on hankintakauden aikana hankittava kaukokuljetusreittien varsille ja että näiden määrien loppusummasta muodostuu yhtiön kokonaistarve.

— — —
Saipa tällä tavalla Järvensivun piirin piirityönjohtaja Kalle Pölkkynekin eräänä keväänä tietää metsänhoitajaltaan, että seuraavana hankintakautena olisi Järvensivun piiristä hankittava kokonaista 20.000 m³ hiomopuuta rannoille. Tukkitavoitekin oli kunnioitettava — 25.000 tukkia —, mutta ei se sentään Kallea hirvittänyt, ei ainakaan yhtä paljon kuin hiomopuutavoite. Pieni määrä mäntyprosia kuului myös hankintatavoitteeseen, mutta se pikemminkin helpotti juttua, koska Kalle-pojalla sen avulla oli mahdollisuus ostaa leimikoita, joihin sisältyi sekä kuusta että mäntyä. Polttopuuta ei yhtiö koskaan ollut Järvensivun piiristä hankkiut, eikä myöskään rautateitse kuljetettavaa selluloosapuuta, koska lä-

himmälle asemalle oli matkaa kokonaista 70 km, ja kuljetuskustannukset näinollen tekivät maitse kuljetettavan tavaran hankkimisen taloudellisesti kannattamattomaksi. Ja olihan sentään uittoväylä Kallen alueella miltei kaikkialla hevosajomatkan päässä metsistä. Luojan kiitos!

Kirjoituspöytänsä ääressä Pölkkyne päätänsä raapi. 20.000 m³ hiomopuuta, vai kaksikymmentätuhatta mottia! Eivätpä herrat ollenkaan näyttäneet ymmärtävän, että Järvensivun piirissä olisi suuria vaikeuksia moisen määrän hankkimisessa. Eipä silti, etteikö metsiä olisi, kyllä vain! — Mutta isännät eivät aina ole myyntitullilla, Tampella ja Yhtyneet ostavat innokkaasti juuri Kallen parhaimmilla leipämailta, ja eikös kirkolla kerrottu, että Ahlströminkin mies oli kierrellyt siellä. Ja vaikka saisi määrän ostetuksi, niin tietäähän jokainen, että juuri näillä seuduilla on työväestä niin suuri puute, että hakkuut ja ajot aina tuottivat suuria vaikeuksia. Kalle mietti. Mietti illan ja seuraavan päivän ja kutsui sitten työnjohtajansa luokseen. Tuumittiin yhdessä. Pahapuron seuduilta ei kannattanut ajatellakaan ostoja, sillä näin vähävetisinä vuosina ei uittamisesta siellä tulisi mitään. Salokulman puolella oli Metsähallituksella jo monet vuodet ollut työvoiman puutteessa kituvia hakkauksia, vaikka heillä olikin kämpät ja ruokalat siellä. Ei sinneäkään ollut menemistä. Mutta olihan valopilkkujakin. Naapuri oli kertonut aikovansa myydä "ropsia" kesällä ja Pylvänäisen isännän kuoltua oli kuolinpesän tarkoituksena myydä roiskauttaa suurempi erä, ja siihen metsään tulisivat varmasti talon omat pojat hakkaamaan ja ajamaan. Työnjohtaja Puupää sanoi vaimonsa kotihostasta varmasti saavansa kaupan syntymään, ja olihan naapurikylän kauppias joka vuosi tehnyt hankintakaupan Kallen kanssa. — Niin siinä sitten tehtiin "sotasuunnitelma", tilattiin metsäkonttorista rahaa ja lähettiin liikkeelle. Ostot onnistuivat milloin paremmin, milloin huonommin, juhannuksena oli kymmenkunta metsää "kirjoissa" ja työtkin pienessä käynnissä. Kalle kiersi maakuntaa "kieli vyön alla", hieroi kauppoja, värväsi hakkuumiehiä, mittasi hakkuumiesien työtulok-

Kuva n:o 2. Hakkuu omä käynnissä —

Kuva n:o 3. — ja tässä näkyy jälki.

sia, tinki taksoista, hankki työväelleen kumiteriä ja sarkahousuja, teki tilit ja maksoi lapsiavustuksia eli "ahkerusrahoja", kuten hän niitä nimitti. Ja samassa touhussa olivat kaikki hänen työnjohtajansakin. Kului tällä tavoin kesä ja syyskin, paperipuu hakattiin puolipuh- taana ristikoille 4—7 m. pituisena, sillä eihän lyhyempää tavaraa suuren uittohukan ja karkaamisen takia kannattanut uittoon ajatellakaan. Kova oli Pölkkyksen piirissä touhu, sillä vain kesällä ja alkusyksystä tehty tavara ehtisi kuivua tarpeeksi, jotta sen uitto seuraavana keväänä olisi mahdollinen, ja metsänhoitaja oli Kallelle vihjaillut, että suurin osa tavoitteesta oli tarkoitus

uittaa jo seuraavana keväänä. Syksyn kuluessa tuli sit- ten aika ryhtyä ajoja ajattelemaan. Isäntien kanssa tehtiin ajosopimuksia, talvitiepohjia tasattiin metsiin, varastopaikoilta ja jokirannoilta vesottiin pensakot pois, kauppiaitten välityksellä järjestettiin hevosille tarpeelliset heinät ja sitten toivottiin, että Luoja antaisi soitten jäätyä ennen lumentuloa. Jo joulukuun härmä- kelillä ajettiin lyhyemmiltä matkoilta vähän puuta pois, mutta vasta loppiaisen jälkeen voitiin varsinaisessa mie- lessä puhua metsäajoista. Ja niin kävi kuin kävikin sit- ten. Hakkuumiehet siirtyivät paperipuu hakkauksista tukkityömaille, lumesta oli omat hankaluutensa paperi-

Kuva n:o 4. Puut ajetaan rantaan.

puun teossa, tuisku täytti joskus tienuomat laikoja myöten, järvien jälle nousi vesi haitaten ajoja, mutta kaikesta huolimatta ei metsänhoitaja — vaikka osasikin joskus olla suustaan aika paha — suoraan moittinut Kalle-pojan "lansseja", kun pitkin talvea ja kevättä kävi työmailla ja varastopaikoilla. Yksi kummellus oli kuitenkin käynyt Järvensivun piirissä, mutta olihan Kallella se lohdutus, että kuulema naapuripiirissäkin oli käynyt samoin. Oli näet niin, ettei kaikista yrityksistä huolimatta oltu onnistuttu hakkauttamaan kaikkea paperipuuta ennen pakkasten tuloa, ja kuoren jäädytystä ei pirukaan pystynyt teettämään puolipuhdasta metsässä. Seurauksena oli, että osa rannalle ajetusta puusta oli kuoripäällistä, joka oli kuorittava heti kun kevätaurinko puun pintaa sulatteli. Kallea kyllä harmitti tämä juttu, sillä hän tiesi hyvin, että ensiksi oli joutunut maksamaan kuorestakin ajopalkkaa ja toiseksi, että kuoriminen rannoilla eri työvaiheena tulisi aika paljon kalliimmaksi kuin metsässä hakkuun yhteydessä. Eikä sekään tietysti ollut mukavaa, että vasta rannalla kuorittu puutavara olisi jätettävä kuivumaan sinne yli vuoden. Kalle oli kyllä kerran salaa kokeillut keväällä kuoritun puutavaran uittoa, mutta todettuaan, että siitä heti upposi noin 10 %, oli hän päättänyt olla levittämättä kokeilunsa tuloksia maailmalle, Samalla hän myös lupasi itselleen lopettaa tällaiset "tieteelliset kokeilut" tyystin.

Kun maaliskuun lopulla metsistä alkoi loppua hakattu tavara ja ajotyömaa toisensa jälkeen päättyi, alkoi Järvensivun piirin työnjohtajille vuoden kiireellisin aika. Ajomiehille oli annettava lopputili, kaikki työtulokset oli mitattava, työmaat oli tarkastettava, ettei tavaraa olisi jäänyt johonkin kolkkaan ajamatta, isännille oli maksettava korvauksia särkyneistä aidoista, talvitteitten vuokramaksut oli suoritettava ja niin poispäin. Samanaikaisesti metsänmyyjät olivat hänen kimpussa pyytäneet loppumittauksia varastopaikoilla, jotta he saisivat "metsärahasa" pois. Kuorimatyöt olivat käynnissä, puolipuhdas tavara oli pantava ajopinoista mitta-

ten jälkeen "ristikolle", jotta ne vielä ehtisivät kuivua mahdollisimman paljon ennen uittojen alkua, ja jokaiseen pölkkyyn oli lyötävä yhtiön uittomerkki, "kirjoitettava osoike", kuten eräs koiranleuka sitä nimitti. — Kukahan niitä kaikkia piirityönjohtaja Pölkkyksen kevättöitä osaisi luetellakaan, kun ei hän itsekään silloin tällöin voinut olla unohtamatta jotain vähemmän tärkeää. Eikä Kalle enää huhikuussa ollut oikean "ukko-herran" näköinenkään, kun pöksyt olivat pihkassa, lapikkaat tervassa, lompakko kulunut ja vatsa kutistunut melkein olemattomiin. Hän oli pikemmin kuin pesästään keväällä noussut karhu, ränsistynyt ja äkäinen. Äkäinen ainakin siinä suhteessa, että puski töitä kuin hullu ja ärähteli alaisilleen.

Tulivat sitten ensimmäiset kevätsateet ja Korpipurosta lähti jäät. Kokemuksesta tiedettiin, että joka ei jättäen sekaan saanut puitaan, ei voinut myöskään ratsastaa "tulvan niskalla" Suurjärveen, missä purouitto muuttui järvilautaukseksi ja uittoyhdistys otti puut haltuunsa. Vieritysurakoista olivat työnjohtajat jo sopineet valmiiksi miesten kanssa, ja hauska oli kuulla sitä kalsketta ja kalinaa, joka täytti purouoman aamuhämärästä iltapimeään. Pitkistä puista valmistelut puomipuut heitettiin sumaan, että olisi lauttojen ympärystyksi, sitten kun järville tultaisiin. Sitä mukaa kuin miehet vierittivät puut jokeen, "laittoivat" toiset joen alajuoksun kuntoon. Rakensivat vähävetisille paikoille puista kapeita "käytäviä", joiden välistä puut kulkisivat, vetivät mukapaikkoihin kossia, tekivät ohjepuomeja ja niin poispäin. Kalle johti, määräsi, koveni, kehui, yritti olla kaikkialla läsnä yht'aikaa, heitti joskus vähän "kiljuvan pintaa" poskeensa ja hörppäsi rantakahvit nokisesta pannusta milloin ehti. Ja eräänä kauniina kevätiltana otti sitten piirityönjohtaja Kalle Pölkkyinen lähimmästä kaupasta puhelun metsänhoitajalleen ja sanoi tyydytyksestä värisevällä äänellä: "Nyt on sitten kaikki puuni uittoyhdistyksen hallussa Suurjärvestä." Ja vastaus kuului: "Sehän on hyvä, sillä olen juuri tä-

Kuva n:o 5. Vierityksen alkua.

Kuva n:o 6. Kevättulva auttaa puroissa.

nään posittanut teille ensi hankintakauden hankinta-ohjelman, ja sitä pitäisi nyt vähän ryhtyä suunnittelemaan.”

Sekä Saimaan että Päijänteen vesistöissä joutuvat puumme, jotka vesiteitse kuljetetaan tehtaillemme, suunnilleen ylläesitetyllä tavalla siihen kuljetusvaiheeseen, joissa uittoyhdistykset huolehtivat.

Seuratkamme tämän jälkeen esimerkiksi puiden matkaa Kivijärveltä, joka sijaitsee Päijänteen vesistön latvoilla Keitelelen luoteispuolella. Uitettava matka Kivijärveltä Voikaalle on kokonaista 462 km. Kun puut on uitettu puroista järveen tai vieritetty järven rannoilta veteen, kootaan ne ympyrälauttoihin, jotka kuljettavasta reitistä ja puiden koosta riippuen käsittävät parista tuhannesta kappaleesta aina 30—40 tuhanteen kappaleeseen. Kuten jo aikaisemmin on mainittu, on paperipuu 4—7 metrin pituista ja tukit tavallisesti 14—24 jalan pituisia. Keitelelen vesistössä kuljetetaan kaikki Päijänteelle tai siä alemmaksi tuleva puutavara sekaisin, siis eri omistajien puut samoissa lautoissa. Vesistön suuruudesta riippuen voi olla jopa kolminkertaisiakin ympäryspuomeja suojaamassa lauttoja särkymästä ja yksityisiä puita karkaamasta. Kivijärvi laskee lukuisten pikkujärvien ja koskien kautta Keiteleeseen Keihärinkosken kautta. Tällä välillä on puu kerta toisensa jälkeen päästettävä yksitellen uimaan koskia alas, taas pantava lauttoihin järvikuljetusta varten, päästettävä jälleen irralleen uimaan j.n.e., kunnes ne vihdoin saapuvat Keihärinkoskelle. Puiden kuljettaminen ympyrälautoissa suuren Keitelelen yli on siksi epävarmaa, ettei siihen

normaalioloissa ryhdytä, vaan niputetaan puut Keihärinkosken alapuolella. Niput köytetään toisiinsa useampia satoja nippuja kästtäviksi kuormiksi ja kuormat hinataan järven yli.

Tällä tavoin päästään eteenpäin n. 90 km, jolloin vastassa on Äänekoski, missä nippujen uitto ei enää käy päinsä. Äänekosken niskalla niput siis on purettava ja sitten alkaa taas sama leikki kuin Keihärinkosken pohjoispuolella. Ympäryslautta tehdään kosken alla, hinataan seuraavan kosken niskalle, päästetään irti, köytetään uudelleen kokoon kosken alapuolella jne. Sivuväyliä yhtyy alituisen pääväyliin; tulee Saarijärven reitti luoteesta ja Rautalammin reitti koillisesta. Puut alittavat Haapamäen—Pieksämäen radan Jyväskylän itäpuolella ja saapuvat Vaajakoskelle, joka sijaitsee Päijänteen pohjoisimmassa kolkassa. Täällä tapahtuu puiden erottelu niihin jo rannoilla lyötyjen pintamerkkien perusteella. Kukin ”merkki” menee omaan ”luikkunsa”, ”luikku” täyttyy ja sen alapuolella sijaitseva niputtaja niputtaa puut kuljetusta varten Päijänteen yli. Voikaan puillakin on omat ”luikkunsa”, mikä merkitsee, että Vaajakoskelta asti on Voikaan puut uitettava ”puhtaanä” sumana, siitä syystä, ettei Vaajakosken ja Voikaan välillä ole mahdollisuutta puiden erottelukseen.

Päijänteen yli hinataan puut nippukuormissa kuten Keiteleelläkin, sitten saavutaan Kalkkisten koskelle, mistä niput yksitellen lasketaan Ruotsalaisjärveen. Täällä ne taas yhdistetään kuormiksi, hinataan Heinolaan, lasketaan Jyrängön virrasta Konninveteen ja tuodaan Vuolenkosken niskalle. Vuolenkoski on se paikka, missä varsinainen Kymijoki alkaa, ja siitä Voikaalle uivat puut yksitellen, lukuunottamatta Leinin selkää ja Pyhäjärveä, missä ne kerätään ympyrälauttoihin.

Näin alkaakin Kivijärven puiden vaivalloinen matka Voikaalle lähestyä loppuaan. Kymin uittoyhdistyksen tekemien laskujen mukaan joudutaan 17 kertaa yhdistämään puut lautoiksi ja siis yhtä monta kertaa purkamaan lautat välillä Kivijärvi—Voikka, minkä lisäksi puut kahdesti niputetaan ja niput vastaavasti kahdesti ”lyödään auki”. — Tämä matka, joka ennen sotia kesti 4—5 kuukautta, on sodan jälkeisinä vuosina kestänyt jopa yli kaksikin uittokautta. Tämä johtuu uitettavan puumäärän suuruudesta ja uittokaluston sodanaikaisesta kulumisesta, jota vaikeasti järjestettävä uudishankinta ei vielä ole voinut korvata.

Seuraamamme puitten kuljetuksen loppuvaiheena on niiden laskeminen Voikaan rännistä nostolaitteen alla sijaitsevaan ”pussiin” sekä niiden nosto, katkominen, kuoriminen ja kuljettaminen niihin kekoihin, joiden syntymistä yllä on koetettu selostaa.

Minä luulen, että monet meidän nuorista miehistämme alkavat ymmärtää, että kunniallinen elämä merkitsee suurinta menestystä; seuraako sitä rikkaus, köyhyys vai näistä molemmista kadehdittavin keskite — vaatimaton toimeentulo — on yhdentekevää. Puhdas rehellinen elämä ja periaatteessa pysyminen ovat todellisen menestyksen lujimmat pylväät.

Julia Howe.

Sippolan metsäkoulun kuulumisia.

Ensimmäiset metsäteknikot valmistuneet.

Sippolan metsäkoulussa oli viime joulukuun 18 päivänä hartaan juhlallinen tilaisuus ensimmäisen kurssin saadessa päästötodistuksensa. Tilaisuuteen oli kerääntynyt joukko yhtymän edustajia ja muita kutsuvieraita.

Päättäjätalaisuuden aloitti oppilaskunnan kuoro laulamalla opettaja Ikävalkon johdolla pari laulua. Tämän jälkeen puhui koulun johtokunnan puheenjohtaja, metsäneuvos Bützow vakavia sanoja nykyisestä tilanteesta, selosti valmistuvien metsäteknikkojen tulevaa asemaa ja tehtäviä sekä kiitti oppilaita ja opettajakuntaa hyvin suoritetusta työstä. Koulun johtaja, metsänhoitaja Linnamies selosti sitten koulun toimintaa ja suoritti todistusten jaon. Joutsenon metsäkoulun tervehdyksen esitti metsänhoitaja Lotila ja oppilaskunnan kiitokset metsäteknikko Hakkarainen. Metsähallitus oli lähettänyt tilaisuuteen onnittelusähkeen.

Päästötodistuksen ja samalla toimipaikan (mainittu sulkeissa) yhtiön piirissä saivat seuraavat 20 oppilasta: Lauri Hakkarainen (Ky, Multamäki), Kalle Heikkinen (Kuo, Kiuruvesi), Kalevi Husso (Kuo, Porovesi), Eero Ikonen (Kuo, Lapinlahti), Eino Jauhainen (Sa, Karttula), Aimo Kajander (Ky, Vakola), Kauko Keränen (Ky, Mäntyharju), Toivo Korhonen (Kuo, Volo), Vilho Korhonen (Pä, Heinola), Timo Laine (Pä, Orimattila), Tauno Manninen (Sai, Niittylahti), Tenho Mäkinen (K-S, Pihtipudas), Veli Mäkinen (Ky, Kytä), Simo Niemelä (Ky, Kaitjärvi), Oiva Ruokolainen (Pä, Hartola), Toivo Tarvainen (Kuo, Vehmersalmi), Tauno Turtiainen (Sai, Turtianniemi), Pekka Tuunainen (Sa, Vesanto), Unto Vehkakoski (Ky, Verla) ja Väinö Örnberg (U, Hyvinkää).

Parhaat todistukset saivat metsäteknikot Lauri Hakkarainen ja Pekka Tuunainen, joilla molemmilla oli sama keskiarvo 8,94. Toiseksi tulivat metsäteknikot Vilho Korhonen ja Toivo Korhonen myös samalla keskiarvolla 8,83, ja kolmantena olivat järjestyksessä metsäteknikot Kalevi Husso ja Unto Vehkakoski samoin samalla keskiarvolla 8,72. Koko kurssin keskiarvo oli 8,50.

Virallisen päättäjätalaisuuden jälkeen oppilaskunta järjesti raittisan erojaisillanvieton.

Koulun toiminta alkaneena vuonna.

Sippolan metsäkoulussa on päätetty v:n 1949 aikana järjestää seuraavat kurssit:

Työnjohtajakurssi, joka jakaantuu kahteen jaksoon, joista ensimmäinen (lähinnä teoreettisluontoinen) tulee kestämään noin 7 viikkoa tammi- ja helmikuun aikana sekä toinen (lähinnä käytännöllisluontoinen) noin 6 viikkoa myöhemmin keväällä.

Piirityönjohtajakurssi, joka samoin jakaantuu kahteen jaksoon, joista edellinen — noin 5 viikkoa — alkaa maaliskuun alkupuolella ja jälkimmäinen — samoin noin 5 viikkoa — juhannuksen jälkeen.

Nykyisin hoi-alueissa harjoittelemassa olevan koulun II metsäteknikkokurssin oppilaat tullaan kutsumaan

kertaus- ja täydennysjaksolle todennäköisesti elokuussa.

Edellä mainitun työnjohtajakurssin I jaksolla tullaan opetusla antamaan seuraavissa aineissa: metsänhoito ja metsänparannusoppi, metsänarvioiminen, metsänkäyttöoppi, metsätalousoppi (metsäpolitiikka), metsätyömaan sosiaalinen huolto, lainoppi, työnjohtooppi, yhteiskuntaoppi, äidinkieli, laskento, metsäkirjanpito, hevoshoitoppi ja huonerakennusoppi. II jaksolla annetaan käytännöllistä metsänhoidon ja metsänarvioimisen sekä karttatuksen opetusta pääasiassa metsässä, tehdään retkeilyjä uittoväylille, erottelupaikoille, puutavaravarastoille ja teollisuuslaitoksille sekä järjestetään opetusta työvälineiden kunnostamisessa ja ensiavun annossa.

Piirityönjohtajakurssin oppiaineet tulevat olemaan pääasiassa samat kuin työnjohtajakurssin, kuitenkin niin, että äidinkieli, yhteiskuntaoppi ja laskento jäävät pois.

13. 1. 1949 alkaneelle työnjohtajakurssille valittiin eri hoitoalueista seuraavat 20 metsätyönjohtajaa: Si Lonka, Eino; U Otava, Aarre ja Rantanen, Pauli; Ky Metsärinne, Ilmari ja Tuominen, Tauno; Pä Lindfors, Eino ja Karjalainen, Toivo; K-S Lehtonen, Oiva, Liperi, Antti ja Varis, Kaarlo; Sai Pelkonen, Edv.; Sa Hietala, Veikko, Pursiainen, Kauko ja Vaak, Otto; Kuo Iivarinen, Veikko; Ju Haara, Onni ja Ovaskainen, Mauri; P-K Lappi, Eero ja Mononen, Toivo; Ka Tervo, Leo.

50-vuotias.

Joulukuun 16 p:nä 1948 täytti 50 vuotta piirityönjohtaja Tuomas Pursiainen Pielaveden Heinämäellä. Hän on syntynyt Nilsiässä ja saanut päästötodistuksen Rovaniemen metsäkoulusta v. 1924. Toimittuaan aluksi Väättäisen Metsätoimiston ja Keski-Suomen Metsä Oyn palveluksessa hän tuli 16. 9. 27 Kymn Osakeyhtiön metsätyönjohtajaksi Lapinlahdelle, ollen siellä vuoteen 1931, jolloin siirtyi yksityistoimiin. V. 1933 piirityönjohtaja Pursiainen tuli takaisin Kymn Osakeyhtiöön piirityönjohtajaksi Pielaveden Saarelaan, josta kesällä 1947 siirtyi yhtiöme Heinämäen piiriin piirityönjohtajaksi.

Piirityönjohtaja Pursiainen tunteelemaan rehdiksi ja ammattitaitoiseksi metsämieheksi, joka on saanut osakseen luottamusta niin hyvin työnantajaltaan kuin myös siltä laajalta metsänomistajakunnalta, mikä hänen toimintalueellaan on. Metsämiesammattikunnan pyrintöjä hän on toiminnallaan tukenut sängen tehokkaasti.

Se, mikä on pysyväistä ja antaa elämälle arvoa, ei ole maine, ei ylistykset, se on tehtävä, olkoon se suuri tai pieni, jonka hyväksi olemme eläneet.

Z. Topelius.

METSÄTAITOKILPAILUT SIPPOLASSA.

Sippolan metsäkoulu järjesti marraskuun 7 p:nä 1948 oppilailleen ns. metsätaitekilpailut, joissa nämä saivat kokeilla oppimiaan tietoja ja taitoja erilaisissa käytännöllisissä tehtävissä. Kilpailuihin kuului kuljetun matkan arviointi, tukkipuiden pystyarvio, kuutiomäärän ja kasvun arvioiminen koealalla sekä koeleimaus ja suunnistaminen.

Kilpailuohjeissa mainittiin, ettei arvioimisissa saanut käyttää mitään mittaussiveliä. Sen sijaan kaikenlaisten aputaulukkojen käyttö oli sallittu. Välittömästi kunkin tehtävän suoritettuaan kilpailijan piti luovuttaa arviopaperinsa paikalla olevalle valvojalle.

Kilpailureitille lähtö tapahtui Kaihlassuon kämpän läheisyydessä olevasta lähtömaalista. Reitti oli järjestetty oppilaille ennestään tuntemattomaan maastoon. Lähtiessään kilpailijat eivät vielä saaneet karttoja, vaan alkumatka oli kuljettava viitoitettua reittiä.

Kuljetun matkan arvioiminen alkoi lähtömaalista. Jo heti matkan alussa tuli eteen kaksi koemäntä, joista kummastakin erikseen piti arvioida tukeiksi kelpaavan osan teknillinen kuutiojalkamäärä, silmällä pitäen yhtiön viimeistalvisia tukkien jako-ohjeita. Seuraavana oli koeala, jolle matka lähtömaalista oli arvioitava. Tällä koealalla suoritettiin kuutiomäärän ja kasvun (molemmat $\text{k-m}^3/\text{ha}$) arvioiminen sekä "leimaus".

Mainittujen tehtävien jälkeen alkoi varsinainen suunnistaminen (matka n. 7 km). Vielä jonkin matkaa viimeisestä arviopaikasta kuljettiin viittojen mukaan karttojenjakopaikalle. Tätä paikkaa ei oltu merkitty karttoille, joten huolimattomasti alkumatkan tehneelle paikan määrittäminen oli vaikeata. Tämän ja ensimmäisen rastin välillä sattuivatkin kaikki keskeyttämiset. Tähän lienee ollut lisäksi syynä se, että käytettävä kartta (topografinen seikkaperäiskartta 1:30 000) oli paikoin melko "suuripiirteinen". Tosin jäljellä olevat kolme rastia ja tulomaali löytyivät yleensä hyvin.

Pisteiksi laskettuina lopulliset tulokset muodostuivat seuraaviksi:

1) Unto Vehkakoski 950 pist.; 2) Lauri Hakkarainen 855 pist.; 3) Tauno Turtiainen 830 pist.; 4) Veli Mäkinen 811 pist.; 5) Eino Jauhiainen 777 pist.; 6) Aimo Kajander 766 pist.; 7) Eero Ikonen 761 pist.; 8) Oiva Ruokolainen 747 pist.; 9) Vilho Korhonen 737 pist.; 10) Simo Niemelä 723 pist.; 11) Pekka Tuunainen 715 pist.; 12) Väinö Örnberg 713 pist.; 13) Kalle Heikkinen 551 pist.; 14) Toivo Korhonen 546 pist.; 15) Kalevi Husso 505 pist.; 16) Toivo Tarvainen 474 pist.; 17) Kauko Keränen 455 pist.; 18) Tauno Manninen 381 pist.

Kun olisi hyvin toivottavaa, että tällaisia kilpailuja alettaisiin yhtiömme piirissä järjestää yleisesti, selostettakoon tässä pääpiirteittäin näissä kilpailuissa käytetyt arvosteluperusteet, joita esim. voi pitää pohjana vastaanvanlaisia kilpailuja pidettäessä.

Matkan arvioimisesta sai "täysosumalla" (1000 m) 200 pistettä. Arvion tästä poiketessa vähennettiin virhepisteinä yksi piste kahta metriä kohti. Jos siis arvio poikkesi mitatusta 400 m tai vähemmän, jäi tästä lajista ilman pisteitä. Negatiivisia pisteitä ei laskettu.

Tukkipuiden pystyarviosta voi saada 100 pistettä kustakin rungosta. Arvion poiketessa vähennettiin 1 virhepiste kutakin 0,05 j^3 kohti. Siis 5 j^3 :n poikkeama lasketuista j^3 -määristä (28 j^3 ja 28,5 j^3) vei pisteet nollaan. Tuloksien selvittämistä varten tukkipuut kaadettiin.

Koealalla kuutiomäärän arvioimisesta oli maksimi myös 100 pistettä. Koealalla oli suoritettu yksin puin luku ja tämän perusteella kuutiomäärän laskenta ($237 \text{ k-m}^3/\text{ha}$) prof. S. Ilvessalon uusia taulukoita käyttäen. Arvion tästä poiketessa tuli virhepiste kustakin yhdestä k-m^3 :stä, joten 100 k-m^3 tai enemmän erehtynyt ei saanut pisteitä.

Kasvun määrittäminen oli suoritettu pystykoepuiden kairausten avulla. Täten määrätty tulos (vuotuinen kasvu 4 $\text{k-m}^3/\text{ha}$) antoi arviossa 100 pistettä. Virhepiste tuli kutakin 0,025 k-m^3 :n poikkeamaa kohti, joten 2,5 k-m^3 :n erehtyminen vei arvion nollaan.

Leimausalueella oli kaikki puut merkitty numeroilla (1—124). Saatuun numerolistaan tuli kilpailijan vetää kynällä risti poistettavaksi harkitsemansa puun numeroa osoittavan luvun yli. Täysin kilpailutoimikunnan suorittaman mallileimauksen mukaisesta "leimauksesta" sai 200 pistettä. Kustakin virhepuusta tuli kaksi virhepistettä. (Tarkempi selostus yleensä leimauskilpailusta on Kymi-Yhtymässä n:o 1 1947 metsänhoitaja Paavo Yli-Vakkurin kirjoituksessa "Leimauskilpailu metsänhoidon koulutusmuotona.")

Suunnistamisessa rastit oli kuljettava numerojärjestyksessä (1—2—3—4 ja M = maali). Aika otettiin lähtömaalista tulomaaliin, mutta laskennassa siitä vähennettiin 30 min. arvioita varten, vaikkakin niissä sai käyttää aikaa haluamansa määrän. Pisteet laskettiin siten, että vähiten aikaa käyttänyt sai 500 pistettä ja muilta vähennettiin 1 piste kutakin 10 sekuntia kohti. Keskeyttäneille tuli tietenkin suunnistamisessa nolla.

Tulosten laskemisessa käytettiin jo ennen kilpailuja valmistettuja aputaulukkoja, joiden avulla nopeasti sai selville kunkin kilpailijan pistemäärät lajeittain. Leimauspisteitä laskettaessa käytettiin niinkään sopivasti reijitettyjä "kaavoja".

Tässä on siis eräs tapa, jonka mukaisia arvosteluperusteita mainitunlaisissa kilpailuissa voidaan käyttää. Sitä paitsi näiden muuntamiseen kuhunkin tapaukseen sopiviksi on rajattomat mahdollisuudet. Niinpä esim. kilpailu voidaan tehdä yksinkertaisemmaksi jättämällä jokin tai joitakin lajeja pois, suunnistamismatkaa voidaan esim. lyhentää jne. Myöskin pistelaskennassa voidaan lajien pistesuhteita muuttaa, mikäli esim. halutaan korostaa jotakin lajia. Mikäli kilpailuissa on käytännön kouluttamia miehiä, arviotulokset voidaan määrätä kertyvän mottimäärän mukaan jne.

Tämä kilpailumuoto metsämiesten keskuudessa näyttää yleensä tulevan hyvin suosituksi. Mainittakoon, että edellä selostetuissakin kilpailuissa osanottajien innostus oli aitoa. Näiden seikkojen perusteella rohkenimme uskoa, että esim. yhtiömme hoitoalueissa vastaanvanlaisten kilpailujen järjestäminen saisi innostu-

JOULUJUHLISTA UUTEEN VUOTEEN.

Hallassa vietettiin useita pikkujoulujuhlia, joista etenkin ensimmäisenä adventtisunnuntaina marraskuun 28 p:nä pidetty isien juhla on erikoisesti jäänyt mieleen.

Tässä isien juhlassa oli joulutunnelma harvinaisen ehyt ja miellyttävä. Juhlsta kotiin astellessa ja vielä kauan sen jälkeenkin eli mieli herkässä vireessä, samalla kun arvostellen tuli tutkineeksi omaa minäänsä.

Juhlan järjestäjinä ja toimeliaina emäntinä olivat Hallan martat. Seuratalon saliin oli katettu pitkiä kahvipöytiä, jotka olivat kauniisti kukilla sekä jouluaiheilla paperi- ja olkkoristeilla somistetut. Heti saliin tultua rouva Weckman kiinnitti jokaisen rintaan kukan, minkä jälkeen tulija saatettiin pöytään. Ohjelma alkoi opettaja neiti Rannan tervehdyssanoilla. Tämän jälkeen rouva von Weymarn esitti pianonsoittoa. Ohjelma jatkui neiti Wegeliuksen yksinlaululla, säestäjänä rva von Weymarn. Hallan Visan pikkupojat esittivät taitoaan voimistelussa ja pyramiidien teossa. Sitten rouva Weckman luki H. C. Andersenin kirjoittaman kertomuksen "Mitä isä tekee, on aina oikein". Seuraavaan "ohjelma-numeroon" osallistuivat kaikki isät, sillä nyt saatiin nauttia marttojen tarjoamat hyvät kahvit leivonnaisineen, jonka päälle tarjottiin ilmaiset tupakatkin tai karamelliä, ellei tupakka maistunut. Juotuamme kahvit kajautimme yhteisesti muutamia lauluja, jotka menivät oikein hyvin, eikä ihmeikään, sillä olihan joukossa monta hyvää kuorolaulajaa. Ylimääräisenä numerona esitti herra Kosonen — yksi isistä — vielä yksinlaulua, kauniilla ja komealla äänellä. Viimeisenä ohjelmassa oli pastori Tammekkaan puhe, joka hyvin sisältörikkaana jäi varmasti kaikkien mieleen. Puheesta voisi kertoa pitämättäkin, mutta tyydyimme tässä vain tuomaan esille sen perusajatuksen: miten isän teot ratkaisevasti merkitsevät perheen jäseniin, eritoten lapsiin. Niinkuin rouva Weckmanin esittämästä hauska kertomuksesta "Mitä isä tekee, on aina oikein" ilmeni, totesi pastori Tammekas, että asianlaita todella on näin lasten mie-

lestä. Lapset pitävät nimittäin isäänsä esikuvana kaikissa edesottamuksissaan, jonka tähden isän tulisi alati lasten nähden ja kuullen olla hyvänä esimerkkinä kaikissa teoissaan ja sanoissaan. Puheensa lopussa kehoitti pastori Tammekas meitä kaikkia ainakin jouluna omassa perhepiirissä ottamaan tavaksi veisata vaikkapa vain yhden jouluvirren. Hän uskoi, että sillä on hyvin suuri ja kantava merkitys lapsen tulevassa elämässä. Lapsistahan joulu on niin ihmeellinen ja merkillinen, että kaikki sen tapahtumat lähtemättömästi jäävät askartelamaan heidän ajatuksiinsa. Kodin piirissä veisattu virsi jää samalla tavalla itämään ja versomaan heidän mieliinsä, yhtenä joulun ihmeellisistä tapahtumista.

Juhlan päätteeksi laulettiin seisten yhteisesti Hoosianina. Harvoin on tämä virsi, ainakin läsnäolleitten mielestä, kuulunut niin kauniina ja juhlavana, kuin tässä ensimmäisessä Hallan isille järjestetyssä juhlassa.

Joulukuun 7 p:nä oli perheenäideille ja eläkevanhukseille järjestetty Seuratalolle pikkujoulujuhla. Sali oli nytkin kauniisti koristeltu ja pitkät kahvipöytärivit odottivat tulijoita, joita sitten saapuikin salin täydeltä. Ohjelmaa oli runsaasti, ehkä liikaakin, koska aika tahdoti loppua kesken. Kahvitarjoilu kävi nopeasti ja tottuneesti meidän martoiltamme, jotka samalla jakoivat pussin karamelliä kaikille. Kyllä siinä puhe irtosi, kun mammat pääsivät kahvikupin ääreen. Hauska oli myös seurata, miten eläkeläiset entisten työtovereittensa kanssa innokkaasti tarinoivat ja elettyjä aikoja muistelivat. Eikä ihmeikään, sillä useat eivät olleet tavanneet toisiaan moniin vuosiin. Juhlan loputtua lausuttiin monet kiitokset Hallan martoille ja yhtiölle tästä miellyttävästä illasta.

Lasten ikioma pikkujoulujuhla pidettiin joulukuun 12 p:nä. Juhlasalin olivat nyt valloittaneet Hallan ja lähiseudun lapsukaiset, jotka iloiten ja riemuiten juhlaansa viettivät, piirileikkejä leikkien ja joululauluja laulaen. Muustakin ohjelmansuorituksesta huolehtivat lapset itse, esittämällä kauniin kuvaelman, lausuntaa jne. Ohjelman lomassa tarjottiin lapsille limonadia ja pullaa. Eikä joulu olisikaan joulu lasten mielestä, ellei joulupukkia ole. Ja tulihan se lopulta lapsia tervehtimään, antaen samalla kaikille pussin karamelliä.

Edellämäinittujen juhlien järjestäjinä ovat olleet Hallan martat, joille tässä halutaan vielä lausua mitä parhaimmat kiitokset, kun he aikaansa ja vaivojaan säästämättä ovat huolehtineet juhlien järjestelypuolesta sekä osittain myös osallistuneet juhlien rahoittamiseen.

Lauri Hakkarainen.

nutta kannatusta. Ja kun Sippolan metsäkoulun ensimmäisen kurssin pojat nyt ovat hajaantuneet eri hoitoalueisiin, voinevat he kokemuksineen olla avuksi tällaisten järjestämisessä. Varmaan tässä avautuu kiitollinen tilaisuus yhtiömme henkilöstön metsämiestaidon kohottamiseksi.

kin. Erikoisesti haluamme kiittää rouva Weckman'ia, joka on ollut juhlien alkuunpanijana ja sieluna ja niin innokkaasti työskennellyt ja monin tavoin myötävaikuttanut juhlien hyväksi.

Uusi vuosi otettiin vastaan Hallassa tavanomaisin vaatimattomin juhlamenoin. Vähää ennen klo 24 alkoi hallalaisia kerääntyä suuren juhlaavustuksen kuusen ympärille. Tasan klo 24 soitti Hallan torvisoittokunta "Jumala omi linnamme" ja välittömästi sen jälkeen seurasi ilotulitus, eriväristen rakettien noustessa yläilmoihin. Ilotulituksen jälkeen yhtiömme johtaja, majuri Weckman muutamien sanojen kiitti hallalaisia juuri umpeen kuluneen vuoden aikana suoritetusta työstä sekä hyvästä yhteisymmärryksestä, toivottaen samalla kaikille onnellista ja hyvää uutta vuotta.

VÄLÄHDYKSIÄ

Suomen painimestaruuskilpailuista Hallassa.

Suomen painimestaruuksista kreikkalais-roomalaisessa painissa kamppailtiin lujasti neljällä eli paikkakunnalla marraskuun 20 ja 21 p:nä 1948.

Hallan Seuralalossa ratkaistiin mestaruudet sarjoissa alle 62 ja 87 kg. sekä elokasmestaruudet sarjoissa alle 52 ja 73 kg., Hallan Visan ja Tiutisen Pyrinnön ollessa kilpailujen järjestäjinä. Sanottakoon tässä heti, että kiitosta ansaitsevilla tavalla nämä seurat selvisivät näistä arvokilpailuista. Tuomaristo, niin arvostelu- kuin mattotuomaritkin, olivat kaikki päteviä tehtävissään, ja erikoisesti mainittakoon, että he olivat ehdottoman puolueettomia, jota ei aina voida sanoa, kun kysymyksessä on painit, joissa SPL:n ja TUL:n miehiä kamppailee keskenään palkinnoista. Ylituomarina toimi T. Penttilä, joka tunnetusti on maamme parhaita painituomareita. Hän piteli ohjaksia rauhallisesti, mutta silti tiukasti käsissään koko kilpailujen ajan.

Kilpailuihin osallistui kaikkiaan 49 painijaa, ja 80 ottelua suoritettiin, ennenkuin mestaruudet oli ratkaistu. Odotetuin ja ehkä mielenkiintoisin ottelu suoritettiin sarjassa alle 62 kg., jossa paikkakuntamme tekijämies Sulo Hostila Popinniemen Ponnistuksesta ja Lapuan Virkiän Paavo Hietala kohtasivat toisensa. Ottelun tärkeydestä johtuen ei siinä liikoja riskeerattu, sillä olihan tässä tavallaan kysymys mestaruudesta, vaikkei se vielä lopputelu ollutkaan. Alkupytyssä Hostila kyllä yritti painia ja etsiä heittomahdollisuuksia, mutta ei saanut pysyvää otetta. Vuoropariterissa Hietala oli tehokkaampi, ja kun loppupyty oli melko "pyöreä", meni voitto Hietalalle äänin 2-1. Kuten arvata saattoi, nostatti tuomio aikamoisen metelin ja vihellyskonserstin salin täyteen yleisön taholta, joka piti tuomiota vääränä. Ottelu oli kyllä tasainen ja ehkä vaikea ratkaista, mutta tehokkaamman pariteripainin ansiosta voidaan Hietalan voittoa pitää perusteltuna, joskin Hostila painii avonaisemmin ja rohkeasti antautuu otteluun. Mestariksi tässä sarjassa tuli siten P. Hietala, S. Hostilan tullessa toiseksi samalla miinuspistemäärällä. Alle 87 kg. sarjan mestariksi tuli odotusten mukaan Kelpo Gröndahl.

TUOTANTOKOMITEAT.

Kymin Osakeyhtiön Hallan Tehtaitten tuotantokomiteaan

on vuodeksi 1949 valittu seuraavat henkilöt:

Työntekijöiden edustajat. Varsinaiset jäsenet: lautatarhityöläinen Lauri Myyryläinen, tukkityöläinen Oiva Jungell, kirvesmies Veikko Laanti, puuseppä Antti Tohmo ja sorvaaja Selim Pajala. — Varajäsenet: oikohöylääjä Urho Andersson, lautatarhityöläinen Erik Häkkinen, korjausmies Oskari Lehtinen, kirvesmies Niilo Falk ja jalostustehtaan työläinen Väinö Lehtinen.

Toimihenkilöiden edustajat. Varsinaiset jäsenet: lautatarhanhoitaja Emil Puonti ja sosiaalipäällikkö Frans Tjeder. — Varajäsenet: teknikko Hannes Kolehmainen ja työnjohtaja Allan Brunila.

Työnantajan edustajat. Varsinaiset jäsenet: toimitusjohtaja Björn Weckman, dipl. insinööri Börje Carlsson ja insinööri Bengt Jansson. — Varajäsenet: myyntipäällikkö C. G. Tötterman, sahanhoitaja Pauli Hartikainen ja sahateknikko Erik Torstensson.

Komitean ensimmäisessä kokouksessa valittiin puheenjohtajaksi tukkityöläinen Oiva Jungell, varapuheenjohtajaksi lautatarhityöläinen Lauri Myyryläinen, sihteeriksi sos.päällikkö Frans Tjeder ja varasihteeriksi insinööri Bengt Jansson.

Nuori nainen tulee pankkiin muuttamaan shekkiä rahaksi. Pankkivirkailija virkkaa tarkastettuaan paperia:

— Tässä en huomaa kylläkään mitään epäilyttävää, mutta voisitteko antaa minulle jonkinlaisen takeen henkilöllisyydestänne?

Nainen näyttää pettyneeltä ja hankkii jo lähtöä pankista, kun yhtäkkiä kääntyy ja virkkaa änkyttäen:

— Minulla on syntymämerkki reidessäni aivan polven yläpuolella.

Alokassarjoissa nähtiin paljon riuskoja tiimellyksiä matolla. Käytiin päälle siekailematta ja komeita heitoja tehtiin vuoronperään, kunnes vastustaja oli selälään. Pojilla on oikeata meininkiä painissaan, pyrkiesään rohkeasti heittämään. Etenkin karpässarjan A. Kyllönen Lappeenrannan Työväen Urheilijoista oli nuoruudestaan huolimatta oikea "peto". Tulisella niskalenkillä hän heitti useat vastustajansa mattoon tähtiä lukemaan, niin että pöllähti. Siitä pojasta voidaan vielä odottaa paljonkin, jos vaan innostusta riittää, sillä ilmeiset painijan lahjat hänellä on. Hän olikin yleisön suurin suosikki näissä kilpailuissa rehdin ja rohkean painityylinsä takia, joka toi hänelle mestaruudenkin. Kovan ja tasaisen alokkaitten välisarjan voitti M. Holm Reposaaren Kunnosta.

Kunniapalkinnot parhaasta ja tehokkaimmasta painista joutuivat koristamaan Kelpo Gröndahlin ja juniorit A. Kyllösen palkintokaappeja.

Yleisömenestys oli täydellinen. Kumpaisenakin iltana oli sali ääriään myöten täynnä innostunutta painiväkeä. Ensimmäisenä iltana eivät kaikki sisäänpyrkijät saliin mahtuneetkaan.

MERKKIPÄIVYÄ

60-VUOTIAITA.

Levyseppä August Pöyhönen, Hallan telakalta, 6. 3. 49. Hän on syntynyt Hankasalmella. Oltuaan ensin n. 4 vuotta levyseppä opissa Karhulan tehtailla ja n. 3 vuotta Kymin Lauttausyhdistyksen palveluksessa, hän 23. 3. 1923 tuli yhtiöme palvelukseen levysepäksi telakalle, jossa ammatissa edelleen on. Kun Pöyhösen kuulo oli huomattavasti alle normaalin, tiedustelimme, oliko se ns. ammattitautia. "Sitähän se on", tuumi hän. "Huonokuuloisuushan on meidän levyseppien tunnusomaisin merkki. Ehkä tämänkin vian olisi voinut välttää, jos ajoissa olisi huomannut suojella korviaan melulta, vaikkapa vain pumpulitupoilla. Nykyään kiinnitetään enemmän huomiota tähänkin asiaan ja osataan paremmin suojata kuuloelimiä kovalta melulta." Pöyhönen omistaa pienen mökin Metsäkylässä, jonka hoitamiseen ja kunnossapitoon kuluu aika niin tarkkaan, ettei juuri muuhun ole ehtinyt kiinnostua. Sen verran vapaa-aikaa sentään jää, että kalaan ehti silloin tällöin.

Sorvaaja Otto Keveri, Hallan korjauspajalta, 7. 4. 49. Hän on syntynyt Kymissä. Hallan tehtaitten palvelukseen lautatarhalle hän tuli v. 1905. Työskenneltyään noin neljä vuotta lautatarhalla hän v. 1909 siirtyi korjauspajan puolelle sorvaajaksi, jossa ammatissa edelleen on. Tänä vuonna tulee siis kuluneeksi 40 vuotta siitä, kun hän ensimmäisen kerran astui sorvin ääreen. Siinä ajassa on jo ehtinyt toisenkin kappaleen sorvata. Keverin harrastuksista nuoruusajalta mainittakoon voimistelu, ja nyt vanhemmalla iällä on hän uskollisesti osallistunut yhtiön järjestämiin Hallan Hiihtoihin, päästen niissä säännöllisesti palkinnoille. Myös korjausmiesten välisissä hiihdoissa hän on kunnialla puolustanut oman osastonsa mainetta. Niistä monista luottamustoimista, joita Keverille on uskottu, mainittakoon, että hän kuuluu Hallan työläisten sairaskassan hallitukseen, jonka puheenjohtajana hän on toiminut tähän mennessä runsaasti kolmattakymmentä vuotta. Myös Hallan kansakoulun johtokuntaan hän kuului monet vuodet.

50-VUOTIAITA.

Kuormaaja Väinö August Toivonen, Hallan lautatarhalla, 15. 3. 49. Hän on syntynyt Ruovedellä. Nuoruusvuosinaan Toivonen oli ensin valtion metsätöissä osallistuen siellä hakkuu-, raivaus-, leimaus- ja metsäntutustustöihin, kunnes vuonna 1923 matkusti Kanadan metsiin onneaan etsimään. Kun yleinen maailmanpula n. 20 vuotta sitten sielläkin alkoi vaikuttaa ansiomahdollisuuksiin ja ajat huononemistaan huononivat, muutti hä takaisin Suomeen v. 1928. Hallan palvelukseen hän tuli v. 1937 selluloosatehtaalalle pakkaajaksi. Tehtaan lopetettua toimintansa v. 1939 lopussa ja sodan puhjetessa hän joutui linnoitustöihin, missä hommissa oli keko sotien ajan. Vuonna 1945 hän tuli uudelleen Hallaan vaunukuormaajaksi kuivaamolle, jossa edelleen on. Hänen harrastuksistaan mainittakoon kaunokirjallisuus, etenkin kaikki historiallisaikaiset teokset ovat mieluista lukemista.

Kuormaaja Artturi Takakarhu, Hallan sahalla, 7. 4. 49. Hän on syntynyt Mäntyharjulla. Huhtikuun 20 p:nä 1943 hän tuli Hallan tehtaitten palvelukseen kuormaajaksi sahalle, jossa edelleen on. Takakarhu on vanhoja Kymiyhtymän palvelijoita. Hallan vuodet muokanluettuna palvelusvuosia kertyy yli 30, sillä ennen tänne tuloaan hän oli Kymin Osakeyhtiön metsäosaston töissä Valtolan piirissä noin 25 vuotta, osallistuen siellä kaikkiin metsä- ja uittotöihin. Takakarhu on aikoinaan ollut ahkera metsästäjä ja kova kalamies. Mäntyharjun puolella olikin hyvät metsästysmaat ja kalarikkaat vesistöt. Näiltä retkiltä ei koskaan tarvinnut tulla tyhjin käsin kotiin. Hän harrastaa vieläkin kalastusta, mutta metsästys on jäänyt ohjelmasta pois, siihen kun nykyään tarvitaan sen seitsemät luvat ja vuokratut metsämaat, ennenkuin saa "pupujussin" tähtäimeensä ja kotiin vietäväksi.

August Pöyhönen.

Otto Keveri.

Väinö A. Toivonen.

Artturi Takakarhu.

PITKÄAIKAISESTI PALVELLEITA

Kirjaaja Elina Tynnilä

Hallan sahalla on ollut yhtiön palveluksessa kaikkiaan 46 vuotta. Hän on syntynyt 23. 6. 1887 Ruotsinpyhtäällä, josta jo aivan nuorena vanhempiensa kanssa muutti Hallaan. Vakiinaisesti yhtiön palvelukseen hän tuli toukokuussa v. 1902 sahalle, jossa työskenteli yhtäjaksoisesti vuoteen 1931. Vuodet 1931—35 hän oli yhtiön Jumalniemen sahalla, josta 25. 6. 35 siirtyi Hallan lautatarhalle ja 2. 11. 35 Hallan sahalle, jossa edelleen palvelee kirjaajana.

Kun tiedustelimme Tynnilältä, minkälaista elämä oli Hallassa vuosisadan vaihteessa ja mitä silloin harrastettiin vapaa-aikoina, hän mainitsi, että hiihto ja voimistelu olivat hänen mieliharrastuksiaan. Siihen aikaan oli sosiaalista huoltoakin sikäli, että silloinen Hallan johtaja, konsuli Bülow järjesti nuorille tytöille keittokurssin, johon joukolla osallistuttiin. Elina Tynnilä on perinyt isältään pienen talon puutarhoineen Suulisniemessä, jota sisarensa kanssa yhdessä hoitaa. Jos vielä aikaa muuhun riittää, niin kirjojen parissa se mieluiten tulee vietetyksi.

Ostopäällikkö Rainer Wladimir Andersen

on ollut yhtiömme palveluksessa 40 vuotta. Hän on syntynyt Hallassa 22. 5. 1889. Suoritettuaan keskikoulun kurssin Kotkan ruotsalaisessa yhteiskoulussa hän lähti

merille seikkailuhaluaan tyydyttämään, käyden Etelä- ja Pohjois-Afrikan, Intian sekä useiden Euroopan maiden satamakaupungeissa. Palveltuaan lyhyen ajan Ab. Kotka Cellulosafabrik'in konttorissa hän 4. 9. 1908 tuli Hallayhtiön palvelukseen selluloosatehtaan konttoriin, jossa kuvaannollisesti sanoen toimi yht'aikaa sekä konttoripäällikkönä että juoksupoikana. Täältä hän 1. 7. 17 siirtyi pääkonttoriin, toimien laivausosastolla ja v.a. kassanhoitajana. Seuraavana vuonna hänet määrättiin yhtiön ostopäälliköksi, jota tointa edelleen hoitaa. Tämän lisäksi hän on hoitanut Kotka Tegelbruks Ab:n kirjanpitoa vuodesta 1920 lähtien. Halla Aktiebolagin prokuravaltuudet Andersen sai v. 1933 sekä Kymin Osakeyhtiön sivuliikkeen Kymin Osakeyhtiö Hallan Tehtaat prokuravaltuudet vuonna 1947.

Moninaiset ovat ne harrastukset ja riennot, joihin Andersen on aina suurella innolla ja tarmolla osallistunut. Näistä mainittakoon voimistelu, ampumaurheilu, metsästys, kalastus ja puutarhanhoito. Myös suojeluskuntatyössä hän oli mukana. Seuratoimintaan on Andersen osallistunut vuosikymmenet, kuuluen mm. Hallan Visan johtokuntaan yli 20 vuotta ja hoitaen pääasiassa puheenjohtajan ja sihteerin vaativia tehtäviä. Niinikään hän on toiminut sihteerinä Hallan VPK:ssa. Siitä suuriarvoisesta työstä, jota hän Visan hyväksi on tehnyt, hänet v. 1935 kutsuttiin seuran kunniajäseneksi ja ojenettiin hänelle samalla seuran kultainen merkki. Monet ovat myös ne luottamustehtävät, joita Andersenille on uskottu. Hän on vieläkin Oy. Kotkan Rauta Ab:n ja Hallan Sairaskassan tilintarkastajana.

SALON VALIMO.

Vilho Aalto.

50-VUOTIAS.

Valunpuhdistaja Vilho Aalto täyttää 50 vuotta 26. 2. 49. Hän on syntynyt Suomenselällä ja tullut v. 1941 tehtaamme puhdistusosastolle, jossa edelleenkin tarmokkaasti hoitelee hiekkaruiskua. Aalto on aikaisemmin työskennellyt metsätyömailla. Hän on kunnostautunut halonhakkuu- ja ojanluontokilpailuissa, saaden niistä useita palkintoja.

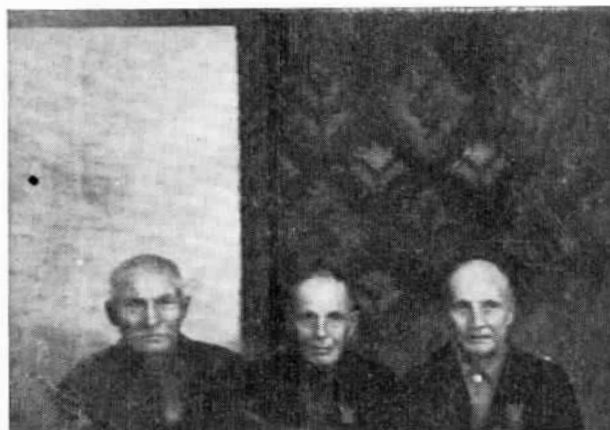
KYMIN OY:N ANSIOMERKKIEN JAKO

Kissakosken tehtaan palveluksessa oleville.

Kymin Osakeyhtiön ansiomerkkien jako Kissakosken tehtaalla suoritettiin ensimmäisen kerran sunnuntaina tammikuun 9 p:nä. Klo 14:ksi oli kutsuttu kaikki 25 vuotta ja sitä enemmän palvelleet työntekijät perheineen Kissakosken tehtaan johtokunnan huvilalle. Konttoripäällikkö Yrjö Heleniuksen toivotettua kutsuvieraat tervetulleiksi tilaisuuteen ja samalla kiitettävä heitä menneestä ajasta sekä kohdistettua sanansa myöskin merkkien saajien aviopuolisoille, hän selosti ansiomerkkien tarkoitusta ja niiden jakoperusteita, mainiten m.m., että niitä vastaisuudessa jaetaan vuosittain loppiaisenä tunnustuksena 25- ja 50-vuotisesta uskollisesta ja velvollisuudentuntoisesta työstä yhtiön palveluksessa, riippumatta siitä, millä Kymin Oy:n tehtaalla ja minkälaisissa tehtävissä asianomainen on ollut. Sen jälkeen konttoripäällikkö Helenius suoritti kunniakirjojen ja merkkien jaon rouvien Merta Heleniuksen ja Liisi Ekengrenin avustuksella. Merkkejä saivat:

Justus Pynnönen, Oskar Pöyry, August Kulmalainen, Paavo Jumppanen, August Björninen, Kalle Tiainen, Kustaa Inkeroinen, Riku Vitikka, Hilda Mesiäinen, Antti Karhunen ja August Meitsalo. Nämä olivat palvelleet yli 35 vuotta.

Manda Hurri, Kalle Suuronen, Väinö Klemi, Hilma Ripatti, Nestor Pekkanen, Kustaa Tor-

Yli 35 vuotta palvelleita: Oskar Pöyry, August Kulmalainen ja August Björninen.

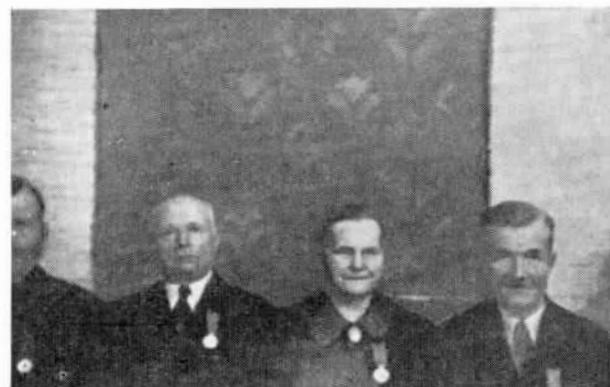
SALON VALIMON TUOTANTOKOMITEAAN

on vuodeksi 1949 valittu seuraavat henkilöt:

Työntekijäin edustajat. Varsinaiset jäsenet: valaja Kaino Leino, jyräjä Matti Eskola, sorvaaja Aarne Laaksonen, valaja Armas Virtanen ja mallipuuuseppä Akseli Salo. Varajäsenet: valaja Torsten Jokinen, sorvaaja Jaakko Leppävuori, valaja Uno Rantakoski, kirvesmies Akseli Jokinen ja valaja Yrjö Tuominen.

Toimihenkilöiden edustajat: Varsinaiset jäsenet: konttoristi Arvo Nieminen ja työnjohtaja Niilo Laaksonen. Varajäsenet: varastonhoitaja Yrjö Suominen ja konttoristi Kyllikki Kotinoja.

Työnantajan edustajat. Varsinaiset jäsenet: johtaja Axel Häggström, kirjanpitäjä Laila Kuusinen ja työnjohtaja Hjalmar Ruotsalainen. Varajäsenet: työnjohtaja Pentti Suominen, konttoristi Hilka Alanko ja konttoristi Lyyra Kuusinen.

Yli 35 vuotta palvelleita: Kustaa Inkeroinen, Riku Vitikka, Hilda Mesiäinen ja Antti Karhunen.

niainen, Kustaa Hurmalainen ja Akseli Hämäläinen. Näillä on palvelusvuolia yli 30.

Arvi Aalto, Taavi Ukkonen, Oskar Tanntu ja Ludvig Salminen, palvelleet yli 25 vuotta.

Valitettavasti emme kaikista merkin saaneista ole tilaisuudessa julkaisemaan kuvaa, sillä vaikka eräät muutkin kuin kuvissa näkyvät olivat valokuvattavien joukossa, niin kone teki tepposet ja jätti äärimmäisinä olleet kuvasta pois.

Kahvitarjoilun ja vilkkaan seurustelun lomassa opettaja Väinö Klemi kiitti yhtiön johtoa ansiomerkkien saajien puolesta huomaavaisuudesta sekä tästä yhdistävästä ja miellyttävästä tilaisuudesta.

Opettaja Klemin puhe oli pääpiirteissään seuraavansisältöinen:

Olemme viettäneet työnjuhlaa ja sangen miellyttävää sellaista. "Ei ole muuta ikuista kuin työ. Joka työnjumalia palvelee, hän seiso pää koholla ajantuulessa ja vielä raunioillaankin julistaa: minä olen kerran ollut." Nämä Johannes Linnankosken sanat ovat tulleet mieleen, kun olen seurannut tätä juhlaa. Tässä työnjuhlassa sangen miellyttävällä tavalla ovat toisiaan lähestyneet pääoma ja työ, työnantaja ja työläinen. Ja se on vallan oikein ja kaunis. Lähestyminen on tullut työnantajan taholta. Se on ojentanut kätensä ja on tahtonut antaa näkyvän tunnustuksen työlle ja työntekijöille, kiinnittämällä kauniin ansiomerkkin sellaisien työntekijöitensä rintaan, jotka ovat parhaat elinvuotensa uhranneet Kymin Osakeyhtiön ja erikoisesti tämän Kissakosken tehtaan sekä tämän seudun hyväksi. Tämän tajuaa myös työläinen ja on puolestaan kiitollinen siitä. Hän tuntee ilon ja tyydytyksen tunteen, kun hänenkin osuutensa pääoman luomisessa ja kasvussa tunnetaan ja tunnustetaan. Hän käsittää, että pääoma antaa työlle, työ puolestaan luo pääomaa järkevällä hoidolla ja säästäväisyydellä, ja ne yhdessä aikaansaavat hyvinvointia ja viihtyisyyttä. Hän tuntee mielessään työniloa, samaa mitä hyvin tehty ja tunnustuksen saanut työ aina teki jälleen jättää. Minusta tuntuu kuin tässä juhlassa työn ilo ja kiitollisuus olisi molemminpuolinen ja täydellinen.

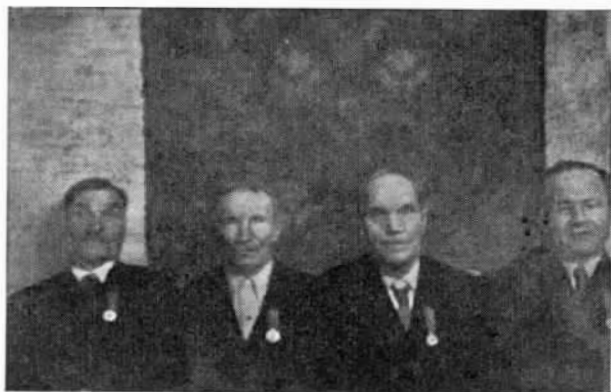
Kun muistelemme tämän Kissakosken tehdasseudun kehitystä lähes 40 vuoden takaa eli siitä saakka, kun ensimmäinen lapio iskettiin tämän asumattoman seudun kamaraan, ja kun ensimmäinen pora alkoi painua tämän seudun peruskallioon, niin huomaamme, että siitä alkoi työn ja pääoman yhteistyö ja niiden kautta uusien taloudellisten arvojen ja tuotantovälineiden luominen tälle Kissakosken seudulle. Paljon ovat maisemat muuttuneet sen jälkeen. Täällä ei 40 vuotta sitten ollut kuin valtoinaan virtaava vesi, luonnontilassa olevat kosken rannat, pieni mylly pienen sivukosken rannalla ja pari pientä torppaa osoittamassa elämän pysähtymistä ja sen syköntä. Neljän vuosikymmenen aikana on tälle paikkakunnalle, entiseen asumattomaan seutuun, kasvanut tehdas tuotantovälineineen, laajat viljelykset karjoineen, viihtyisät asumukset ja varmaankin myös onnelliset ja

Yli 30 vuotta palvelleita: Manda Hurri, Kalle Suuronen ja Väinö Klemi.

Yli 30 vuotta palvelleita: Hilma Ripatti, Nestor Pekkanen, Kustaa Torniainen ja Kustaa Hurmalainen.

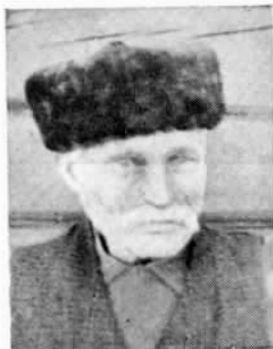

Yli 25 vuotta palvelleet: Arvi Aalto, Taavi Ukkonen, Oskar Tanntu ja Ludvig Salminen.

tyytyväiset kodit. Tämän kaiken on aikaan saanut yhdessä työ ja pääoma, työläinen ja työnantaja, sillä kumpikaan erikseen ei siihen olisi pystynyt.

Kun minä nyt kiitän Kymin Osakeyhtiötä ja erikoisesti sen johtoa ansiomerkkien saajien puolesta, teen sen toivotuksella, että edelleen saisi hyvä yhteishenki ja yhteistoiminta jatkua työntekijöiden ja työnantajan välillä

MERKKIPÄIVÄ

80 vuotta täytti Oskar Pöyry 24. 12. 48. Hän tuli yhtiön palvelukseen 15. 2. 1909, työskennellen ensin kivi- ja rakennustöissä sekä ulkotyöosastolla ja sen jälkeen paperikoneella holanterimiehenä ja holanterin etumiehenä. Myöhemmin hän oli usean vuoden yövähä ja siirtyi eläkkeelle 16. 11. 38. Tontillaan hän harjoittaa puutarhaviljelyä, erikoisharrastuksenaan mansikan viljelyä.

70 vuotta täytti August Kulmalainen 7. 1. 49. Hän tuli yhtiön palvelukseen 15. 1. 1909, työskennellen rakennus- ja ulkotöissä sekä myöhemmin yövähänä. Siirtyi eläkkeelle 1. 4. 1944.

molemmipuoliseksi onneksi ja menestykseksi. Työntekijät vaihtelevat, mutta työntulokset jäävät. Me siirryimme aikanaan pois, mutta hyvinvointi periytyy lapsillemme, uusille sukupolville, työn jatkajille. Sillä työ elää, koska se on ikuista. Se raunioiltaankin julistaa: Minä olen kerran ollut.

Pyydän kiittää Kymin Osakeyhtiötä ja sen johtoa tästä erittäin miellyttävästä tilaisuudesta ja ansiomerkeistä.

Rakentava ja kohottava juhlahetki päättyi yhteisesti laulettuun "Savolaisen lauluun".

70 vuotta täyttää Justus Pynnönen 2. 3. 49. Hän on syntynyt Hirvensalmella. Pynnönen on vanhin nykyään työssä olevista. Tuli tehtaan rakennustöihin 4. 1. 1909 ottaen osaa kivi-, muuraus- ja rakennustöihin. Lisäksi hän hoitaa nuohoojan tehtäviä ja ottaa osaa ulkotöihin. Vapaa-ajan harrastuksista mainittakoon kalastus ja puutarhanhoito.

60 vuotta täytti Manda Hurri 1. 1. 49. Hän tuli yhtiön palvelukseen 4. 5. 11 kokoojakoneelle massantaittajaksi, missä toimessa oli vuoteen 1939. Sen jälkeen hän on työskennellyt maanviljelysosastolla.

50 vuotta täyttää Justus Björninen 3. 3. 49. Hän tuli yhtiön palvelukseen 5. 5. 29 maatalousosastolle maanviljelystöihin.

VERLAN PUUHIOMO JA PAHVITEHDAS

WERLAN KUULUMISIA.

Käynti uusissa asuintaloissa.

"Kymi-Yhtymän" numerossa 4 v. 1948 olleessa kirjoituksessa "Sosiaalinen työ Verlan tehtaalla" kerrottiin kahdesta äskettäin valmistuneesta neljän perheen asuintalosta ja uudesta seuratalosta. Tällä kertaa kerromme ensiksi käynnistämme mainituissa asunnoissa ja sen jälkeen seuratalon tähänastisesta käytöstä.

Nuo keltaisiksi maalatut talot pistävät ensimmäisinä vieraankin silmään uudenaikaisuudellaan ja siistillä ulkoasullaan. Ne sijaitsevat vastapäätä Verlan tehdasta Kymijoen rannalla, Verlan kylän halki johtavan maantien varrella.

Ensimmäiselle ovelle saapuessamme päätelimme sen takana asuvan järjestystä rakastavan toimeliaan emännän. Sitä osoittavat mm. lumesta siistiksi lakaisu pihamaa ja uudet havut portaiden edessä. Koputuksestamme aukenee ovi ja esitettyämme asiamme saamme ystävällisen kutsun astua sisään. Olemme saapuneet rasvaaja Eero Ukko viihtyisään kotiin. Rouva Lempi Ukko on parhaillaan eväidenlaittopuuhassa, sillä hänen miehensä on lähdössä työhön. Siinä keskustellessamme saamme kuulla heidän asuneen kahdeksan viimeistä vuotta siinä rakennuksessa, josta viime vuoden kuluessa tehtiin seuratalo. Nykyiseen asuntoonsa he muuttivat 8. 2. 48. Meille näytetään huoneita. Eleisestä johtaa ovi keittiöön, toinen kamariin ja kolmas ullakolle. Huoneiden tilavuus on n. 60 m³. Niiden sijoitukseen ollaan tyytyväisiä, sillä aurinkoisina päivinä on keittiö viehättävä, auringon paistaessa sinne aamupäivällä, ja kamari on taas miellyttävä iltauringon loisteessa. Ikkunat ovat suuret. Ikkunoissa on vaaleat ohuet verhot, joten ne hyvin päästävät valoa huoneisiin. Isäntä kertoo huoneiden olevan lämpi-

miä ja kuivia, mutta niitä onkin alettu lämmittää jo hyvissä ajoin syksyllä ja uunit lämpiävät hyvin. Rouva Ukko kiittelee komeroiden lukuisuutta ja hyvää leivinuunia. Emännän harrastuksista puhuvat rehoittavat, hyvin hoidetut kukat, ja ahkerien käten töistä kertovat lukuisat käsityöt, kuten iso, kaunis matto kamarin lattialla, sängyn peite, seinävaate ja monet kirjavat liinat. Herra Ukko kertoo vapaa-aikansa kuluvan suurin piirtein omalla rakennuksella, jossa työt ovat hyvällä alulla. Tiedustellessamme, miksi hän nyt niin innokkasti ahertaa omaa taloa, vaikka on juuri kertonut olevansa tyytyväinen nykyiseen asuntoonsa, vastaa hän iloisesti nauraen: "Kun on oma tupa, niin on oma lupakin". Lopuksi näytetään meille vielä tilava ullakko, joka on mm. hyvä vaatteidenkuivauspaikka.

Kiitettävämmä ja toivotettuaamme onnea omakotisuunitelmille sanomme hyvästit ja jatkamme matkaa.

Saavumme ovelle, jossa portaiden päässä on n. 3 kk. ikäinen tyttönen nukkumassa. Täälläkin otetaan meidät ystävällisesti vastaan ja viedään kamariin istumaan. Tämän perheen pää on autonkuljettaja Kauko Pekkalin. Rouva Elvi Pekkalin kertoo miehensä olevan parhaillaan työssä. Arvaamme, että monet työt odottavat emäntääkin, mutta siitä huolimatta hän ystävällisesti uhraa osan ajastaan meille. Hän kertoo olleensa avioliitossa vasta 3 vuotta, mutta siitä huolimatta ehtineensä asua jo kolmessa paikassa, m.m. eräässä pienessä ullakkohuoneessa. Nykyisen asuntonsa suhteen hän on yhtä tyytyväinen kuin edellisessäkin perheessä oltiin. Saamme kuulla kodin- ja lastenhoidon vievän rva Pekkalinin kaiken ajan nyt, kun pikku Paula tuli perheeseen. Hyvä siisteys ja järjestys vahvistavatkin emännän sanat. Samassa juoksee pieni miehenalku viereemme, yrittäen esitellä it-

Lempi ja Eero Ukko viihtyisässä kodissaan.

Pekkalinin perhe. Pikku Juhani on kiivennyt isän syliin, äidin pidellessä Paula-pienoistaan.

Juankosken saha- ja puutavaraliiketoiminnasta.

(Victor Hovingin historiikin mukaan.)

Juankosken sahan syntyminen ja sahaliikkeen harjoittaminen siellä 1800-luvulla muodostaa oman lukunsa ruukin historiassa. Tämä ei johdu ainoastaan siitä, että rautateollisuus ja puutavaraliike ovat kaksi aivan eri teollisuuden alaa erilaisine kehitysmahdollisuuksineen ja erilaisten suhdanteiden alaisia, vaan ennen kaikkea siitä, että Juankosken kauppasaha oli muusta liiketoiminnasta erillinen liike, jonka ruukin omistajat vain lyhyen ajan omistivat yksinään. Enimmäkseen oli puolet sahaa ulkopuolisten omistuksessa.

Mainittu saha syntyi siten, että Adolf Wilhelm Tigerstedt v. 1837 anoi asianomaisilta viranomaisilta lupaa rakentaakseen kauppasahan

Juankosken itäiselle rannalle. Kuvernöörinvirasto hyväksyi anomuksen lausuen päätöksensä, että se oli nähnyt hyväksi sallia, että sahassa "vuosittain sahataan 10.000 tukkia kruunulle suoritettavaa veroa vastaan, joka tapahtuvassa verotuksessa tullaan määräämään ja jota ennen sahaa, jonka kaksi vuotta kuvernöörinviraston tiedoksiantamisesta pitäisi olla valmiiksi rakennettuna, ei saa panna käyntiin..."

Samalla erioikeuteen liitettiin ehto, että haki-
jan oli sitouduttava "pitämään arkkuja sieltä putoavien sahajauhojen kokoamiseksi."

Tunnetussa "Oma maa"-teoksessa mainitaan, että koko itä-Suomessa tunnettu ruukki- ja puutavaramies Nils Ludvig Arppe rakensi yhdessä

seään. Juhani on 2-vuotias pojanvesseli, jolle autot ovat yhtä tärkeä asia kuin isällekin. Rouva Pekkalin näyttää meille lopuksi puuvajan, missä hänen miehensä vapaa-aikoinaan puuhailee puutöiden parissa. Valmiina on jo monta käytännöllistä ja hyvää esinettä, mm. potkukelkka, kottikärryt ja monenlaiset lelut lapsille. Lisäksi harrastaa hra Pekkalin kirjallisuutta, mm. omaa ammattialaansa koskevaa.

Päättämme tutustumiskäyntimme toteamalla uusien asuintalojen hyvin vastaavan asukkaattensa vaatimuksia ja pystyvän luomaan viihtyisän paikan heille.

Uusi seuratalo ollut ahkerassa käytössä.

Seuratalo valmistui sopivasti syksyllä talvikauden toimintaa varten. Alusta asti se on ollut kovin ahkerassa käytössä. Tämän todistamiseksi voimme mainita, että säännöllisiä voimistelun ja näytelmäharjoituksia lukuunottamatta talossa on kolmen kuukauden aikana pidetty eri tilaisuuksia seuraavasti: 6 teatteriltaa, 3 joulujuhlaa, 7 ohjelmallista seurailtaa, 4 tanssi-iltaa ja 3 kokousta. Tämän vuoden alussa aloitti keskustelukerho toimintansa ja shakinpelaajille järjestettiin tilaisuus kokoontua säännöllisesti älynysty-
roittaan hieromaan. Lisäksi aloitti terveysisäsi helmikuun 14 p:nä 2 viikkoa kestävä luentosarjan lastenhoidosta. Tulkoon tässä vielä ohjelma mainituksi, nimennomaan verilaitosten opastukseksi:

14. 2. äidin osuus terveydellisten tottumusten muovaajana; 18. 2. vanhempien suhtautuminen lasten uhma-ikään; 21. 2. lasten valheista; 25. 2. ainoa lapsi; 28. 2. äiti, mistä minä olen tullut?

Talvikausi tarjoaa jokaiselle tilaisuuden mielensä mukaiseen vapaa-ajan viettoon.

Verlan Kirin pikkujoulujuhlasta.

Vuoden 1906 paikkeilla otettu valokuva. Vasemmalla mylly, oikealla saha, jonka paikalla nyttemmin on puuhiomo.

Adolf Wilhelm Tigerstedtin kanssa sahan tämän omistamalle maalle. Yhtiökumppaneille lie-
nee kuitenkin jostakin tullut kiistaa, koska kon-
suli Hoving mainitsee historiikissaan, että Ar-
ppe sai puoliskonsa haltuunsa "oikeuden päätök-
sen nojalla."

Eräiden kauppojen jälkeen joutui saha 1856
Anastasia Ponomarevin ja viipurilaisen kaup-
pahuoneen Hackman & Co:n haltuun. Historii-
kissa kerrotaan, että "sillä paikalla, missä nyt
on puuhiomo, sijaitsi Hackmanin ja Ponomare-
vin saha kolmikerroksisena. Toisessa raamissa
sahattiin samanaikaisesti viisi kahdeksantuu-
maista tukkia ja toisessa kolme kymmentuu-
maista. Siellä oli myös kolme syrjä-Sahaa ja
polttopuiden sahaamiseksi kolme pyörö-Sahaa se-
kä lisäksi pärehöylä. — Tämä saha paloi sitten
helmikuussa 1879 ja rakennettiin heti uudestaan,
mutta ainoastaan yhden raamin ja yhden syrjä-
sahan käsittäväksi."

Noilla eri sahankaupoilla oli varmaankin yh-
teyttä siihen, että Saimaan kanava vuonna 1856
avattiin liikenteelle ja että täten itä-Suomen lii-
kenneolot, aivan erikoisesti puutavaran suhteen,
kokonaan uudistuivat.

Mainitusta ajankohdasta lähtien voitiin hy-
vinkin kaukana pohjoisessa olevilla seuduilla si-
jaitsevien sahojen tuotanto lastata proomuihin,
jotka hinattiin aina Viipuriin ja sen vientisata-
maan Uuraaseen saakka.

Tässä yhteydessä saattaa olla tietty harvina-
isuusmerkityksensä todeta, miten alkukantaisten
lauttojen kuljetus näistä pohjoisista sahoista
etelään oli 1840-luvulla järjestetty. Seuraava
kuvaus, joka tuntuu hiukan liioitellulta, koskee

erästä Värtsilän pohjoispuolella olevaa sahaa,
jonka Arppe omisti, mutta olosuhteiden sano-
taan olleen näillä seuduilla kaikkialla samanlai-
set, ja tällöin mainitaan erikoisesti Juankoski.

Sahatut laudat sidottiin nipuiksi ja lastattiin
avonaisille lautoille, jotka yhdistettiin keske-
nään ja joita sitten hitaasti kuljetettiin eteen-
päin joko varppaamalla tai myötätuulen vallites-
sa purjeen avulla. Vauhti oli mahdollisimman
hidas. Lautoja huuhtova järvivesi, säät ja tuu-
let vaikuttivat ajan mittaan tavaran laatuun
niin, että kun laudat joloiinkin saapuivat perille,
ne olivat niin niljaisia, että ne oli puhdistettava
lipeällä, jotta niille saattoi saada ostajan, ker-
too historiikki edelleen.

Ei ollut ruusuilla tanssimista siihen aikaan
sahanomistajainkaan elämä. Viime vuosisadan
alkupuoliskon, aina vuoteen 1861, oli nim. voi-
massa rajoitusmääräykset metsän hakkuusta ja
sahauksesta. Viranomaisten haluttomuus tukea
sahateollisuutta johtui varmaankin siitä myötä-
tunnosta ja huolenpidosta, jota he tunsivat me-
talliteollisuutta kohtaan. Sen vuoksi rautaruu-
kit usein saivat yksinoikeuden puunhankinto-
hin määrättyillä alueilla.

Tarkoin oli määrätty niiden tukkien luku,
mitkä kukin saha sai sahata kunakin vuonna.
Nämä määrät olivat lisäksi niin pienet, että sa-
hanomistajat joutuivat väkisinkin kiertämään
lakia, jotta olisivat saaneet liikeyrityksensä tuot-
taviksi. Johtipa tämä järjestelmä suoranaisiin
rikoksiinkin. Nils Meinander kirjoittaa näistä
tempuista teoksessaan "Kronikka vesisahoista"
seuraavasti: "Sitten kun tukkimäärä oli sahalle
varattujen metsien otaksutun vuotuisen tuotan-

Tehdas 1890-luvulla. Kuvassa näkyvä kivitalo on masuuni.

non mukaan määrätty, tarkastusmiehet kävivät sahalla, laskeakseen itse paikan päällä, miten pitkässä ajassa määrätty tukkimäärä voitiin sahata. Vain niin kauan saha sai virallisesti olla käynnissä. Tämän vuoksi oli pidettävä huoli siitä, että saha tarkastusmiesten argussilmien alaisena työskenteli hitaasti. Patoluukut pidettiin vedentulon vähentämiseksi tavallista enemmän auki. Sahanasettaja Kalle Blåberg Karikan sahalla Petäjäniemessä asetti puolestaan taipuisan petäjänlatvan vesipyörän alle, kun siellä 1855 pidettiin tarkastus. Ja kumminkin sahan omisti muudan Herran palvelija, pastori Strömborg." Näin luonnollisesti päästiin sahanomistajien kannalta hyviin tuloksiin.

Suoranaista lahjomistakin sanotaan näihin aikoihin tapahtuneen juuri edellämainittujen epäoikeudenmukaisten määräysten tähden. Kuinka epäoikeudenmukaisia määräykset todella olivat, siitä antaa hyvän kuvan se, että sahat tuottivat laskelmien mukaan huomattavia tappioita, jos ne tyytyivät sahaamaan vain sallitun määrän tukkeja. Tästähän taas oli olemassa vain yksi kiertotie: liikasahaaminen. Näyttää siltä, että sahausmääräyksiä rikottiin silloin yhtä yleisesti kuin sota-aikana säännöstelymääräyksiä, jos otamme vertailukohdan mahdollisimman läheltä omaa aikaamme. Rikos ei sotinut millään lailla kansan moraalikäsitteitä vastaan. M.m. J. V. Snellman käsitteli tätä asiaa "Saima"-lehdessään ja tuli siihen lopputulokseen, että "häätä ei lue lakia".

Hackman & C:o myi sitten osuutensa edellisessä artikkelissamme mainitulle Jakob Jernbergille, jonka kuoltua se joutui toiminimi Dmitri Ponomarevin haltuun.

Osa arkistosta on hävinnyt, mutta joka tapauksessa on varmaa, että toiminimi Dmitri Ponomarev omisti vuonna 1899 yksinään tämän sahan, josta hän tai hänen isoäitinsä oli vuodesta 1851 omistanut vain puolet.

Tästä vuodesta 1899 alkoi lyhyt, mutta sitä levottomampi aika Juankosken vaiherikkaassa historiassa.

Lainaan tätä koskevan kappaleen suoraan konsuli Hovingin kirjoittamasta historiikista: "Tämä ajanjakso alkoi siten, että kauppias J. A. Fredriksson syyskuun 4. päivänä 1899 vuokrasi Juankosken ruukin. Hän oli suomalainen liikemies, joka pääasiallisesti teki halkokauppoja Pietarissa. Halothan olivat Venäjän pääkaupungissa aina haluttua tavaraa, eikä ollut kovin-

Ludv. Math. Ottelin.

A. V. Tigerstedt.

kaan harvinaista, että halkojen myynti antoi mahdollisuuksia salaperäistä laatua oleviin liiketoimiin, jollaisia kekseliäät ja toimeliaat liikemiehet pitivät. Fredriksson sai pian maineen, että hän korjasi kaupoillaan suuria voittoja, ja vuonna 1893 hän perusti Viipuriin osakeyhtiön, jonka johtaja hän oli ja jolle hän antoi nimen Osakeyhtiö Taimi. Sen tilinpäätösten väitetään alusta pitäen osoittaneen häikäiseviä voittoja, ja yhtiö sai osakkaikseen monia Suomen varakkaimpia liikemiehiä. — — —

Juankoskea koskevaa vuokrasopimusta seurasi nopeasti se, että Taimi osti koko Juankosken — varmastikin muuttaakseen sen lankuiksi ja haloiksi. Kauppaa päättämässä oli asiamiehenä Mitrofan Aleksejevits Abaza.

Tämä viimeksimainittu nimi herättää vielä muistoja vanhojen juankoskelaisten mielessä. Eräänä kesänä saapui nim. tehtaalte nuori mies nimeltä Abaza. Tämä nuori mies toi mukanaan jonkinlaisen valtakirjan, joka oikeutti hänet nostamaan rahoja tehtaan kassasta. Tätä oikeutta käytettiin pajarien isänmaan pojan arvoisten juhlien ja juominkien toimeenpanemiseksi. Toisinaan lähetettiin jokin yhtiön höyryalus kiireesti lähimpään kaupunkiin noutamaan täydennystä viinikellariin, riippumatta siitä, tarvittiinko laivaa tehtaan toiminnan kannalta hyödyllisempiin matkoihin. Kun mieliala oli erityisen riehaantunut, keskeytettiin työt tehtaassa ja pantiin toimeen yleiset tanssit. Tehtaan johto muutti ruukilta rauhallisempaan paikkaan siksi ajaksi — onneksi lyhyeksi —,

minkä kuluessa tämä nuori hurjimus kunnioitti Juankoskea vierailullaan."

Tämä välinäytös tapahtui ennenkuin Fredriksson oli ottanut ruukilla ohjat haltuunsa "Taimen" toimitusjohtajana. Hänen lyhyenä valtakautenaan rakennettiin sahaan toinen raami, ja sahaus kohosi neljäänsataanviiteenkymmenen tukkiin kahdeksassa tunnissa. Sahan käyttövoimana oli vasta asennettu turbiini.

Eipä ehtinyt "Taimi" kasvaa kuitenkaan edes todelliseksi puuksi, sillä jo joulukuussa 1900 yhtiö jätti Viipurin raastuvanoikeudelle vararikkoanomuksensa. Tämä oli laajakantoinen tapaus, ja sen seuraukset olivat merkityksellisiä koko maan talouselämälle, sillä "Taimen" konkurssipesäluettelo käsitti sen aikaiseksi tavattoman suuria summia. Yhtiö oli paisunut kuin sieni, joka yllättäen kaatui. "Taimen" varat arvioitiin kuudeksi miljoonaksi ja velkoja oli kokonaista yhdeksän miljoonaa. Olipa tämä vararikko vähällä kaataa erään pankinkin.

Nyt oli siis "Taimen" konkurssipesä Juankosken omistaja. Pesän uskotut miehet lopettivatkin ensialkuun kaiken liiketoiminnan täällä, mutta tehtaan isännöitsijän, insinööri Ottelinin toimesta laitokset pian pantiin jälleen käyntiin, joten työväestö ei jäänyt vallan ilman toimeentulomahdollisuuksia. Keväällä kuitenkin jo ilmoitettiin julkisesti, että tehdas heinäkuussa myytäisiin julkisella huutokaupalla eniten tarjoavalle.

"Vain muutamia tunteja ennen kuin huutokaupan piti alkaa, tapahtui mitä epätavallisinta ja hämmästyttävintä laatua oleva yllätys. Huutokauppa peruutettiin kaikkein korkeimman tahon, Hänen Majesteettinsa itsensä, antaman kiellon johdosta. Kiellon oli saanut aikaan vapaaherra Anton von Alftan", kertoo konsuli Hoving edelleen.

Toukokuun 14. päivänä 1904 Osakeyhtiö Taimen velkojat sitten myivät Juankosken "siihen kuuluvine maineen, teollisuuksineen, koneineen ja sen laatuine työvälineineen, joiden on katsottava pitävän seurata kiinteistöjä" vapaaherra Anton von Alftanille. Kauppahinta oli 1.100.000 mk. Erilaatuinen irtaimisto ei siis sisällynyt kauppaan. Se myytiin vähän myöhemmin yleisellä huutokaupalla.

Näin siis alkoi täällä n.k. Alftanin aika, jota vielä monet juantehtaalaiset muistelevat. Siihen palaamme tarkemmin seuraavassa numerosamme.

Ansiomerkin saaneet yhdessä valokuvattuina.

Historiallinen työnjuhla Juankoskella.

Kymin Oy:n ansiomerkkien jako tehtaalla tapahtui ensimmäisen kerran tammikuun 9 päivänä.

Juantehtaan Seurantalossa vietettiin tammi-kuun 9 p:nä työnjuhlaa, joka oli laatuaan ensimmäinen tehtaalla 203-vuotisessa historiassa. Silloin nimittäin jaettiin Kymin Oy:n ansiomerkki kaikille niille tehtaalla palveluksessa olleille, jotka viime vuoden loppuun mennessä tulivat vähintään 25 vuotta yhtiötä palvelleiksi. Sellaisia löytyi yhteensä 77 henkilöä, joista viiden palvelusaika oli kestänyt yli puoli vuosisataa. Kun otetaan huomioon, että tehtaalla kirjoissa on kaikkiaan 382 henkilöä, niin sai suunnilleen joka viides heistä tällä kertaa ansiomerkkin ja kunniakirjan.

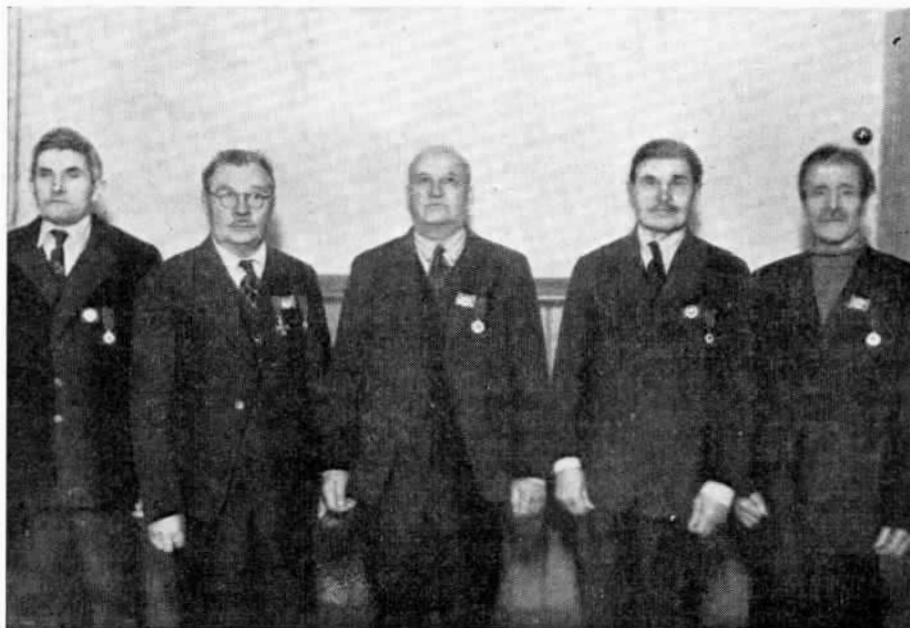
Juhlapaikka oli vaatimattomasti koristettu. Salin pituussuntaan oli asetettu valmiiksi kateutut kahvipöydät, joiden ääreen merkin saajat ohjattiin. Tilaisuudessa oli läsnä joukko muitakin kutsuvieraita.

Tehtaan torvisoittokunnan soitettua sosiaali-

päällikkö Lepän johdolla marssikappaleita piti tehtaalla teknillinen johtaja ja isännöitsijä, dipl. ins. Torsti Timgren tervehdyspuheen, kosketellen siinä niitä perusteita, jotka olivat antaneet aiheen tällaiseen juhlahetkeen ja myöskin niitä myönteisiä puolia, joita tällainen tilaisuus on tuova tehtaalla sisäiseen rakentavaan elämään. Tämän jälkeen insinööri Timgren yhdessä kasanhoitaja Signe Dahlbergin kanssa — kumpikin heistä yli 25 vuotta palvelleita — suoritti ansiomerkkien jaon, ensin yli 50 vuoden palveluksesta seuraaville viidelle työnsankarille: Juhani Vilhelm Horjander (palvelusvuosia 63), yövartija Heikki Karppinen (61), viilaaja Matti Mustonen (53), siteitten tekijä Kaarlo Edvard Väätäinen (51) ja yövartija Kalle Leopold Vikman (50). Kaikki nämä saivat 50-vuotismerkkin.

25-vuotismerkkin saivat seuraavat henkilöt

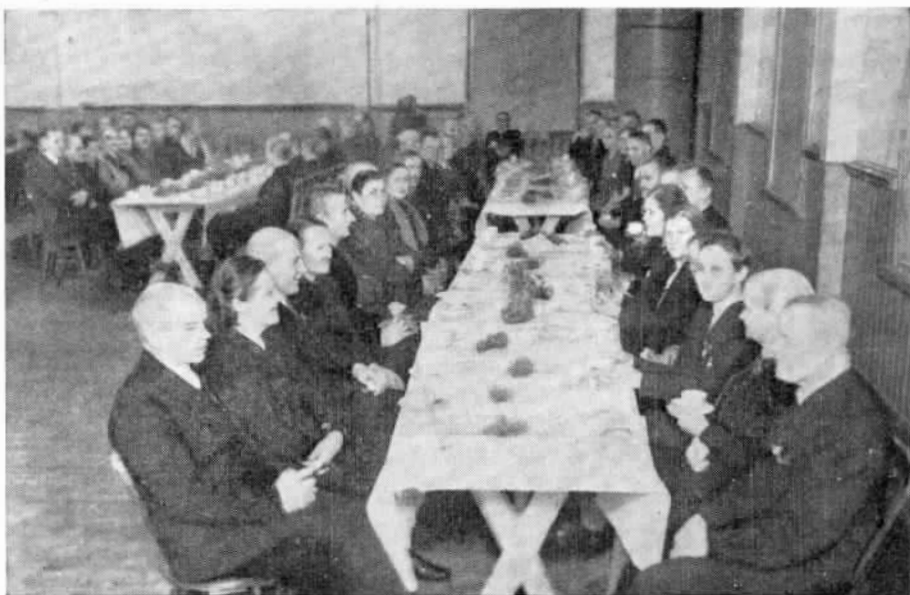
50-vuotismärkin saaneet työnsankarit Kalle Leopold Vikman, Juha-ni Vilhelm Horjander, Matti Mustonen, Kaarlo Edvard Väättälinen ja Heikki Karppinen.

(suluissa palvelusvuosien lukumäärä): sorvaa-ja Kalle Kusti Suhonen (48), ulkotyönjohtaja Paavo Korhonen (47), yövartija Olli Voutilainen (45), varalämmittäjä Juho Heikki Tuppurainen (44), rautatietyömiies Pekka August Airaksinen (44), sekatyömiies Juho Rikhard Karp-pinen (42), puhelinkeskuksenhoitaja Agatha Kristiina Kaikkonen, (42), yövartija Edvard Pöyhönen (42), sekatyömiies Aleksander Sivo-nen (42, vuorotyönjohtaja Heikki Riekkinen (42), vuorotyönjohtaja Heikki Riekkinen mylläri Mooses Rosilainen (41), sekatyömiies Kalle Kusti Pirskanen (40), liimankeittäjä

Juho Heikki Pirinen (40), sähköasentaja Juho Roivas (40), kirvesmiies Ville Hyvärinen (40), nuohooja Aaro Kokkonen (39), yövartija Heik-ki Kauhanen (39), sorvaaja Oskari Suhonen (38), varalämmittäjä Antti Juho Heikkinen (38), veturinkuljettaja Petter Vilho Horjander (38), hevostmiies Fredrik Josef Huusko (37), varastomiies Johannes Leskinen (37), vesimit-tarien tarkastaja Kaarlo Kustaa Makkonen (36), puhdistaja Helena Leskinen (35), kont-toristi Isak Johannes Halonen (35), rasvaaja Emil August Parviainen (35), apumiies Ed-ward Lyytikäinen (35), asettaja Antti Juho Har-

Osa juhluvieraita kahvi-pöytien ääressä.

tikainen (34), yövartija Ville Hakkarainen (33), yövartija Antti Kärkkäinen (33), kassanhoitaja Signe Dahlberg (33), sekatyömies Antti Riekkinen (32), apulämmittäjä Aaro Sutinen (32), sekatyömies Otto Ville Kasanen (32), kirvesmies Juho Heikki Mustonen (32), satamatyömies Frans Juho Parviainen (32), seppä Juho Taskinen (32), puhelinkeskuksenhoitaja Aili Emilia Kaikkonen (31), puuseppä Lauri Vilho Hämäläinen (31), dipl.insinööri Johan Torsti Timgrén (31), kirvesmies Olli Hyvärinen (30), saksimies Antti Johannes Hiltunen (30), työnjohtaja Martti Einar Pitkänen (30), lähettäjä Aili Härkönen (29), kattilanhoitaja Vilho Armas Lipponen (29), hiomomestari Lauri Leo Lönnmark (29), tallimies Otto Eemil Hiltunen (29), mylläri Yrjö Mustonen (29), hevosmies Eemil Pirinen (29), tilanhoitaja Väinö Vihtori Toivonen (29), yövartija Pekka Toivanen (28), rasvaaja Väinö Koponen (28), apumies Johannes Härkönen (28), satamatyönjohtaja Veikko Aarne Lehto-ora (28), virtamies Eemeli Myöhänen (28), päällikkö Juho Juutilainen (27), siivoaja Hilma Piironen (26), saunottaja Emma Sofia Horjander (26), kärrääjä Johannes Turunen (26), sähkötyönjohtaja Toivo Eevert Lampi (26), karjanhoitaja Otto Kirkkopelto (26), apumies Rikhard Tirkkonen (26), konttoristi Linda Lipponen (25), apumies Juho Petter Tirkkonen (25), etumies Tuomas Rikhard Makkonen (25), koneenhoitaja Jalmari Fabian Parviainen (25), maalari Kalle Kusti Leskinen (25), kirvesmies Kalle Viheriäkoski (25), hioja Yrjö Voutilainen (25), viilaaja Reino Vilho Tuppurainen (25) ja viilaaja Kalle Kusti Korhonen (25).

Insinööri Timgrenin ja nti Dahlbergin saadessa merkkinsä olivat jakajien paikalla konttoripäällikkö Ferd. Kortelainen ja nti Toini Myöhänen. Näistä ensinmainittu, joka on palvellut 40 vuotta, kuuluu myös "merkillisten" joukkoon, mutta hän on saanut ansiomerkkinsä jo aikaisemmin, eräässä toisessa tilaisuudessa.

Merkkien jaon päätyttyä kajautti soittokunta marssin ja puhalsi seuranneen kahvitarjoilun aikana eräitä muitakin kappaleita.

Tehtaan työväen puolesta kiitti yhtiötä 53 vuotta palvellut viilaaja Matti Mustonen, kertoen samalla hupaisia katkelmia tehtaan kehityksestä. Myös Ville Hakkarainen piti vanhojen muistojen merkeissä lyhyen puheen. Koru-

Miehiä työnsä ääressä.

Kalle Kusti Suhonen.

Viime numerossa katselimme asioita hieman metsämiehen näkövinkkelistä. Nyt olemme onnistuneet löytämään oikein puhdasrotuisen metsämiehen, joka tosin käy aina väliaikoina verottamassa jokien ja järvienkin riistakantaa. Tämä mies on sorvari Kalle Kusti Suhonen. Tällä kertaa ei hän tosin ole haulikon tai lohiongen seurassa, vaan puuhaa innokkaana sorvin ääressä. Kuuluu "tullirosvo" olevan tekeillä.

Korjauspajan helinässä ei jutustelusta oikein tule mitään. Siksi kehoitamme Kusta hetkeksi heittämään arkiset askareensa ja lähtemään kanssamme hieman hiljaisempaan paikkaan juttusille. Löydettyämme sellaisen alkaa Suhonen alkajaisiksi kääriä itselleen savuketta. Yritämme olla jalomielinen ja tarjota hänelle "Maricoldin" sanoen, että eiköhän panna vähän parempi tupakka näin juhlan kunniaksi. Koettakaapa kuvitella, miltä julkisivumme näytti, kun Suhonen käänsi säkätarvepussinsa nimipuolen näkyviin ja siinä luki niin konstikas englanninkielinen nimi, että emme uskaltaneet edes yrittää lausua sitä.

Yritimme selvittää hämmästyksestämme kyselemällä, miten kauan hän on tehdasta jo palvellut.

— Viime vuosisadallahan minä jo tänne ruukin palvelukseen astuin. Klemens Guseff oli siihen aikaan isännöitsijänä. Olin juuri silloin päässyt kansakoulusta. Sainhan minä jonkunlaista palkkaakin: kokonaista 6 penniä tunnilta. Siitä se työ alkoi. Ensin olin sepän apulaisena ja sitten muutaman vuoden kuluttua sain siirron tähän nykyiseen touhuuni, sorvaamaan.

Pyydämme Suhosta kertomaan jonkun hyvän jutun hänen harrastusaloiltaan, mutta vastaukseksi tulee vain myhähdys, että jutut ovat joutuneet unholaan. Emme tyydy aivan näin ylimalkaiseen vastaukseen. Siksi aloitamme saarrostushyökkäyksen: "Tehän olette ollut kai aivan nuoresta lähtien innokas metsämies?"

— Onhan siitä tosiaan aikaa, kun ensimmäisen keran ammuin haulikolla. Toisten täytyi silloin pitää sel-

ton, mutta tunnelmallinen työnjuhla päättyi yhteisesti laulettuun "Savolaisen lauluun".

Vanhhat kuvat kertovat . . .

Yllä oleva kuva on otettu v. 1916 eli niihin aikoihin, kun Juankosken tehdas siirtyi Kymin Oy:n omistukseen. Kuvassa nähdään tehtaan silloisia johtajia ja konttorihenkilökuntaa. Henkilöt vasemmalta oikealle: pääkirjanpitäjä Sven Martisen, lähettäjä Georg Lindgren (takana), teknillinen johtaja Georg von Alftan, kasööri Paul Guseff, varastokirjanpitäjä Alvar Lundberg, sahanhoitaja Väinö Staven, konttorisii ja sähköttäjä Heikki Sauren, kirjanpitäjä Ferdinand Kortelainen (takana), konepajan insinööri Ernst A. Biese, tiliosaston hoitaja Hugo Dahlberg ja sisäänostaja Kyösti Holopainen.

käni takaa kiinni, kun pelkäsivät minun kaatuvan haulikon potkauksesta. Eipähän sitä nuorna ollessa muualla vapaa-aikoja vietettykään kuin kalassa ja metsällä. Metsästyksestä sain innostuksen koirien kasvattamiseenkin, ja olihan se hyvää sivuansiotakin, sillä muistan kerrankin saaneeni koirasta 300 markkaa, kun hyviä lypsylehmiä sai sadalla markalla.

— Entä ne suuret kalat?

— Kehumiset ovat pikkupoikien pakinoita ja valheet humalaisten suurenteluja. Ei sitä näin selvin päin viitsi ruveta kalajuttuja kertomaan.

— Voihan ainakin totuuden sanoa.

— Suurin lohi, minkä olen tästä joesta saanut, on painanut 12 kiloa. Vielä sota-aikana sain eräällä onkimatkalla 16 lohta. Kyllä sitä silloin oli lohta. Ei sitä

talvikausiin koirillekaan syötetty muuta kuin lohta. Sain minä kerran suuren linnunkin. Siitä on kuitenkin jo aikaa, sillä se oli ennen nykyisten metsästyslakien voimaantuloa. Ammuin nimittäin silloin joutseen, jonka lihat painoivat 8 kiloa.

— Tehän olette naimisissakin?

— Tuli mentyä silloin "köyhänä aikana" 1918. Häisä ei saatu kahvikupillistakaan. Ehkä se oli ajan vika, että niitä perillisiäkään ei tullut, ja suku sammuu siihen, kun heittävät lakin hautakummulle.

Näin haasteli tuo lähes 70-vuotias sorvari, joka yhä pirteänä häärii sorvinsa ääressä. Toivotamme hänelle hyvää jatkoa ja kalarikasta vuotta toivoen, että meillä itsellämmekin olisi joskus onni päästä hänen kanssaan lohia narraamaan.

MERKKIPÄIVÄ

75-VUOTIAS.

75-vuotiaaksi tulee maaliskuun 30 p:nä eläkevanhus Ville Hakkarainen. Hän on tehnyt pitkän päivätyön tehtaamme palveluksessa, sillä tultuaan palvelukseemme v. 1912 hän oli työssämme yhtäjaksoisesti aina kevääseen 1945 asti, jolloin sairaus pakotti hänet siirtymään eläkkeelle.

70-VUOTIAITA.

70-vuotiaaksi tulee helmikuun 21 p:nä Juantehtaan puhelinkeskuksen hoitaja Agatha Kristiina Kaikkonen. Hän on syntyperäinen juantehtaalainen, joka vain pikipäin nuoruudessaan on käynyt maailmalla. Naimisiin hän meni v. 1900, mutta jäi jo viiden vuoden kuluttua leskeksi. Seuraavana vuonna, siis 1906, hän tuli tehtaamme palvelukseen silloisen keskuksen hoitajaksi. Yksin rouva Kaikkonen hoitelikin keskusta aina siihen saakka, kunnes nykyinen työaikalaki 8-tuntisesta työajasta tuli voimaan. Sen jälkeen hän sai avukseen tyttärensä, jonka kanssa hän yhä hoitelee puhelinpalvelun. Näyttämö- ja musiikkitoiminta ovat aina olleet lähellä rouva Kaikkosen sydäntä ja paikkakunnan nämä riennot saivatkin hänestä aikoinaan pystyvän henkilön pariinsa.

Huhtikuun neljäntenätoista saapuu Pekka August Airaksinen ikävuosiensa seitsemännen penikulmapylvään luo. Hän, jos kuka, tuntee Juantehtaalta Karjalankoskelle vievän radan vaiheet, sillä onhan hän ollut mukana sen hoidossa aivan alkuvaiheista lähtien. Airaksinen onkin oikein täysi ratamies jo hamasta nuoruudestaan saakka, sillä jo ennen tänne tuloaan, mikä tapahtui v. 1904, hän oli valtion palveluksessa ratamiehenä. Hyvin hän vieläkin muistaa radan synnyvaiheet, kuinka silloin 1900—1901 hevosilla vedettiin tarvittava täytemaa ratavallille ja millainen elämäys juantehtalaisille oli, kun ensimmäinen veturi 1904 tuli tänne.

60-VUOTIAITA.

60-vuotiaaksi tuli helmikuun 20 p:nä Aleksander Sivonen. Hän on syntynyt Kuopiossa, mutta tullut Juantehtaalte jo nuorukaisena, joten häntä pidetäänkin aivan syntyperäisenä "ruukkilaisena". Tehtaamme palvelukseen Sivonen tuli v. 1906 nk. valssipajaan ja työskentelikin metalliosastolla aina vuoden 1916 loppuun, jolloin siirtyi varsinaisen tehtaan puolelle. Siellä hän työskenteli eri tehtävissä viime vuoden loppuun, jolloin sairaus pakotti hänet siirtymään eläkkeelle.

Tammikuun 9 p:nä täytti Antti Juho Heikkinen 60 vuotta. Hän on syntynyt Nilsiästä. Tehtaamme palvelukseen hän tuli ensin maanviljelyspuolelle v. 1910, mutta siirtyi v. 1918 tehtaaseen, jossa toimii edel-

leenkin lämmittäjänä. Hän on työskennellyt hyvin monessa eri tehtävässä sekä kartonkitehtaan että puhiomon puolella.

50-VUOTIAITA.

Puoli sataa ikävuotta tulee maaliskuun 13 p:nä täyteen työnjohtaja Aarne Veikko Lehto-oralle. Hän on syntyperäinen juantehtaalainen, joka on tehdasta palvelut jo aivan pikkupojasta lähtien. Heti kansakoulun käytyään tuli Lehto-ora tehtaan varaston apulaishoitajaksi ja jo 17-vuotiaana nuorukaisena hän sai kantaakseen varastonhoitajan velvoittavan nimityksen. "Se oli sitä ensimmäisen maailmansodan aikaa", juttellee tuo lupsakka työnjohtajamme muistelllessaan menneitä. "Silloin sitä valmistettiin eukoille kahvinkorviketta voikukanjuurista." V. 1917 Lehto-ora siirtyi tuntikirjuriksi ja kolme vuotta myöhemmin pois koko yhtiön palveluksesta ryhtyen harjoittamaan omaa kauppaliikettään. Kauppiaana hän sitten olikin lähimmät seitsemän vuotta. Mutta sitten kutsui Karjalankosken sataman työnjohtajan toimi ja hän otti sen vastaan. Sieläpä nämä 21 vuotta sitten ovatkin kuluneet. Kauppialaa hän ei silti ole jättänyt, sillä vielä nytkin on Lehto-oralla Karjalankosken uusimista odottavan konttorirakennuksen vieressä "liikehuoneusto", joka luonnollisesti vaatii oman aikansa, joka on "uhrattava pienistä vapaa-ajoistaan", kuten Lehto-oran omat sanat kuuluvat. Harrastuksena tällä työnjohtaja-kauppiallaamme on jo vuosikymmeniä ollut postimerkkien keräily.

50-vuotiaaksi tuli helmikuun 1 p:nä arkkien ripustaja Aino Holopainen. Hän on tullut tehtaamme palvelukseen 1946.

Oli kelloa kerrakseen.

Juankoskelaisethan tietävät, että paikkakunnallemme on nyt saatu kelloseppä, joka kaiken lisäksi on vielä torvensoittajakin. Sattui tässä päivänä muutamana siten niin, että poika-Villen kello oli mennyt epäkuuntoon, ja hän toi sen mukanaan soittokunnan harjoituksiin kysyäkseen neuvoa kellosepältäämme. Ville kehui kelloaan, mutta ammattimies vaikutti hieman epäilevältä ja kysäisi: "Tokko tässä on kiviäkään?"

"Jo tok. Siinä on kiviä enemmän ku raoniossa ja penkkejä enemmän ku kirkossa", vastasi Ville karkkaasti.

Tätä kehumista ei rumpali-Arvi enää voinut kuunnella ääneti, vaan todisti esimiehensä Villen puolesta: "Kyllä se on semmonen kello, ettei se kaavan tuntia pyihkäre".

SANOI.

"Kiitos suur ku hevone, mut ei niin karvane", sanoi Korhos-Paavo, kun sai pikkujoulussa suunsa makeaksi.

®Högforsin Tehdas

VUORINEUVOS GUSTAF ARPPE 65-vuotias.

65 vuotta täyttää maaliskuun 18 päivänä Högforsin Tehtaan toimitusjohtaja, vuorineuvos Gustaf Evert Arppe.

Vuorineuvos Arppe on syntynyt Sortavalassa. Ylioppilaaksi hän valmistui Helsingin Uudesta Ruotsalaisesta Oppikoulusta ja suoritti insinööritutkinnon Teknillisessä Korkeakoulussa Zürichissä v. 1907. Opintomatkoja vuorineuvos Arppe on tehnyt Skandinaviaan, Saksaan, Itävaltaan, Sveitsiin ja Englantiin. Hän on toiminut insinöörinä Escher, Wyss & Co AG:ssa Zürichissä vuosina 1907—09 ja Werner Klaile & Co:ssa Helsingissä vuosina 1908—09, turbininrakentajana Karlstads Mekaniska Verkstadin haaraosastolla Kristinehamnissa Ruotsissa vuosina 1909—12, käyttöinsinöörinä Paraisten Kalkkivuori Oy:ssä vuosina 1912—18 ja tämän jälkeen yli-insinöörinä samassa tehdaslaitoksessa marraskuun 1 päivään v. 1929, jolloin hän siirtyi nykyiseen toimeensa Högforsin Tehtaan toimitusjohtajaksi.

Maamme suurimman valimon toimitusjohtajana on vuorineuvos Arppella varsin huomattava asema maamme teollisuusmaailmassa. Hän toimii m.m. Suomen Metalliteollisuuden Työntekijäliiton johtokunnan puheenjohtajana ja kuuluu Suomen Teollisuusliiton ja Suomen Metalliteollisuusyhdistyksen johtokuntaan. Lisäksi vuorineuvos Arppe kuuluu Skandinavian maita käsittävän metalliteollisuuden työntekijäyhdistyksen johtokuntaan ja toimii Paraisten Kalkkivuori Oy:n johtokunnan puheenjohtajana. Edellä olemme maininneet vain tärkeimmät vuorineuvos Arppelle uskottuista luottamustehtävistä.

Vuorineuvos Arppe on innostunut metsästyseen ja liikkuu säännöllisesti joka syksy paitsi sisämaan metsissä myöskin meren saaristossa. Opiskeluaikanaan Sveitsissä hän harrasti soutua ja voitti myöskin monta Sveitsin mestaruutta, m.m. v. 1907 3 mestaruutta ja 11 ensimmäistä palkintoa. Vielä nykyäänkin hän innokkaasti seuraa urheilukilpailuja.

KARKKILAN SANKARIPATSAAN PALJASTUS.

Karkkilan kaunis sankaripatsas, jonka laella nähdään mustaa ristiä suojelevat kultaiset liekit. Patsaan etusivulle on hakattu 52:n jatkosodassa kaatuneen karkkilalaisen nimet.

Karkkilan kirkkomaan yhteydessä olevalle sankarihaudalle viime sodissa kaatuneitten muistoksi pystytetty patsas, jonka seurakunnalle ja kauppalalle on lahjoittanut Kymin Osakeyhtiö Högforsin Tehdas, paljastettiin arvokkain juhlamenoin viime marraskuun 21 p:nä.

Patsas on koruttoman yksinkertainen, kaksiosainen, punertavasta graniitista hakattu mahdava kivipaasi, jonka 4½ m. korkeudessa olevalle laelle on sijoitettu kultaisten liekkien ympäröimä musta risti. Patsas, jonka on suunnitellut kuvanveistäjä Gunnar Finne, kohoaa 4,5 x 2,5 metrin laajuiselta liuskakivikorokkeelta, ja on se erittäin onnistunut ja koko sankarihautausaluetta vallitseva monumentti. Kauppalaan liikenneaukealta johtaa patsaalle 2,5 m. levyinen viisiruutuinen pesubetonikäytävä, joka päättyy mainittuun korokkeeseen.

Patsas oli juhlapäivän aamuna valtakunnan lippuun verhottuna. Liikenneaukealla hulmusi

lippurivistö ja koko kauppala oli juhraliputettu. Sankarihaudat olivat vainajien omaisten toimesta sepelein ja kukkasin koristetut. Ilmojen haltijakin suosi juhlapäivää, pysäyttäen kylmät sadeviimat ja antaen leppoisan lämpimän syystuulen puhallella.

Juhlallisuudet aloitettiin juhla jumalanpalveluksella Karkkilan kirkossa, joka oli laakeripuvin ja kukkasin somistettu. Kynttiläjaloissa paloivat elävät liekit. Temppele oli ääriään myöten täynnä juhlapukuista yleisöä, jonka pääosan muodostivat sankarivainajien omaiset ja ystävät. Saarnan piti kenttäpiispantoimiston päällikkö, pastori Tauno Muukkonen, kun kenttäpiispa Johannes Björklund ei ollut voinut saapua loukkaannuttuaan auto-onnettomuudessa. Liturgina toimi rovasti Arvi Metsovaara. Uruissa oli kanttori E. Soimela ja U. l. Pyhäjärven kirkkokoulu lauloi kanttori Soimelan johdolla, esittäen m. m. johtajansa säveltämän kauniin juhla virren "Tyydy sielu", joka nyt kuultiin ensimmäisen kerran.

Juhla jumalanpalveluksen päätyttyä siirryttiin sankarihaudalle patsaan paljastusta suorittamaan. Sotilaspäällystää edustivat tilaisuudessa sotilasläänin komentaja, eversti V. Forsberg ja majuri T. Hyttinen. Juhlayleisöä oli sankarihaudan ympäristölle kokoontunut yli 2000 henkeä. Karkkilan Työväenyhdistyksen torvisoittokunnan soitettua H. Lennon johdolla surumarssin piti pastori Muukkonen voimakashenkisen, isänmaanrakkauteen velvoittavan puheen. Kun patsasta verhoava siniristilippu oli poistettu, paljastui sen alta jyhkeä monumentti, jonka neljälle sivulle on graniittiin hakattu yhteensä 145 nimeä. Tämän jälkeen laulettiin yhteisesti torvisoiton säestyksellä "Jumala ompe linnamme". Sitten astui patsaan edustalle sen lahjoittajan edustajana vuorineuvos Gustaf Arppe pitämään patsaan luovutuspuhetta, mainiten m. m., että ajatuksen patsaan lahjoittamisesta herätti kiitollisuuden ja kunnioituksen tunne tässä sankarihaudassa lepääviä kohtaan, joista 75 eli enemmän kuin puolet oli aikanaan Högforsin Tehtaan palveluksessa. Vuorineuvos Arppe luovutti patsaan U. l. Pyhäjärven seurakunnalle, kehoittaen sitä rakkaudella patsasta vaalimaan. Karkkilan kauppalaan sekä U. l. Pyhäjärven kunnan ja seurakunnan puolesta vas-

taanotti patsaan seurakunnan kirkkoherra, ro-
vasti Metsovaara.

Välittömästi tämän jälkeen seurasi kentälle
jääneiden siunaaminen, jonka toimitti rovasti
Metsovaara. Patsaan viereen oli kaivettu havuin
verhottu pienoishauta, johon siunaaminen ta-
pahtui. Kentälle jääneinä siunattiin Reidar
Haglund, Högforsin Tehtaan entisen lääkärin,
tri Wilhelm Haglundin poika, Arvo Kalervo
Laine Haavistosta, Hugo Edvard Nieminen ja
Eino Edvard Alén Tuorilasta sekä Toivo Os-
vald Laaksonen ja Pauli Veikko Fagerström
Vuotinaisista. Myös heidän nimensä oli rat-
saaseen hakattu.

Siunauksen päätyttyä alkoi seppelten lasku.
Ensimmäisinä astuivat patsaan juurelle lahjoit-
tajan edustajina vuorineuvos G. Arppe, Kymin
Oy:n johtokunnan varapuheenjohtaja, johtaja
H. Hinnerichsen ja kamreeri V. Hedlund, las-
kien seppleen, jonka nauhoissa luettiin: "Muis-
toanne kunnioittaen Högforsin Tehdas." Mui-
ta virallisia seppeleitä laskivat sotilasläänin ko-
mentaja, eversti V. Forsberg ja majuri T. Hyt-
tinen, sankarihautatoimikunnan edustajisto
kirkkoherra Metsovaaran johdolla sekä pastori
J. Kervilä ja johtajaopettaja A. Tuominen seu-
rakunnan, kauppalanjohtaja E. Oksanen ja val-
tuuston puheenjohtaja A. Lahti Karkkilan
kauppalan ynnä valtuuston puheenjohtaja K.
Pihlaja ja kunnankamreeri E. Moilanen Pyhä-
järven kunnan puolesta. Tämän jälkeen toivat
seppeleensä ja kukkansa kentälle jääneinä siu-
nattujen sankarivainajien omaiset, sijoittaen ne
patsaan vierelle asetetulle telineelle. Patsaan

*Ensimmäisenä laskettiin patsaalle Högforsin Tehtaan
sepple. Kamreeri V. Hedlund asettaa seplettä pat-
saan juurelle, takanaan vuorineuvos G. Arppe ja
johtaja H. Hinnerichsen.*

Vleiskuva patsaan paljastustilaisuudesta.

juurelle laskivat sitten seppeleensä Karkkilan
Metallityöväen ammattiosaston, Pyhäjärven
Manttaalikunnan, Karkkilan Reserviupseeriker-
hon, Karkkilan Poikien, Karkkilan Sisun, Kark-
kilan Palokunnan, Karkkilan Sotaleskien, Kark-
kilan Sotainvaliidiin, Pyhäjärven Nuorisoseu-
ran, Pyhäjärven Maataloustuottajien, Seuratalo
Pohjanpirtin sekä Pyhäjärven Maamiesseuran
ja Maatalousnaisten edustajat.

Kun seppelten lasku oli päättynyt, soitti tor-
visoittokunta hymnin ja lopuksi veisattiin yh-
teisesti torvisoittokunnan säestyksellä virsi "Oi
Herra, siunaa Suomen kansa".

Sankarivainajien omaisille ja kutsuvieraille
oli Tehtaan Seuratalolle vielä järjestetty kahvi-
tarjoilu. Läsnä oli lähes 200 henkeä. Tilaisuus-
dessa esitti tehtaan jousiorkesteri soittoa ja
kirkkokuoro lauloi. Pastori Muukkonen piti pu-
heen, tuoden samalla kenttäpiispa Björklundin
tervehdyksen. Kirkkohallintokunnan puheen-
johtaja, pastori Kervilä kiitti patsaan lahjoit-
tajaa arvokkaasta muistomerkistä ja kohotta-
vien juhlatilaisuuksien järjestämisestä.

Juhlallisuuksien sarja päättyi vuorineuvos
Arppen kutsuvieraille tarjoamaan lounaaseen
tehtaan virkamieskerholla. Sen aikana piti vu-
orineuvos Arppe puheen, kiittäen kaikkia juh-
lien järjestämiseen osallistuneita henkilöitä se-
kä kutsuvieraita. Lisäksi puhuivat pastori Ker-
vilä ja järjestösihteeri Virtanen, joista viimek-
simainittu tulkitsi työväestön kiitollisuuden
vuorineuvos Arppelle ja tehtaan muulle johdolle.
Pyhäjärven kunnan kiitokset esitti valtuuston
puheenjohtaja Pihlaja ja Karkkilan kauppalan
puolesta puhui kauppias Tallimäki.

MIETTEITA

SANKARIPATSAAN PALJASTUSTILAISUUDESSA.

Siellä me seisoi syksyisenä sunnuntaina koruttoman patsaan juurella. Tuohon kiveen ovat nimenne hakatut, monet niistä olivat tuttuja. Toisilta ovat nimenne jo unohtuneet, mutta ei meiltä, joiden keskeltä lähditte. Lähelläni seisoivat kaksi äitiä, toiselta oli mennyt sodassa kolme poikaa, toiselta kaksi. Ajattelin teitä, pojat. Siellä te lähditte pienestä, vaatimattomasta kodista, missä olitte lapsena leikkineet, kasvaneet siskojenne parissa. Miten ne silmät loistivatkaan silloin, kun Sinä synnyit maailmaan! Nyt oli äidillä jotakin, jonka vuoksi kannatti elää, kannatti työtä tehdä, vaivaa nähdä ja uhrautua. Yhtä rakkaita olivat toisetkin pojat. Teitä oli monta, ei ollut lapsuutenne niin valoisa ja huoleton kuin vanhemmat olisivat suoneet. Ei riittänyt aina voita leivän päälle, ehkä ei äidillä joskus ollut leipääkään riittävästi. Monta kertaa täytti hänen sydämensä huoli tulevaisuutta ajatellessaan, mutta sittenkään hän ei olisi ainoatakaan teistä pois antanut. Äiti sinasi poikiaan, isä katsoi tulevaisuuteen. Hän odotti sieltä valoisampaa aikaa. Kun pojat kasvaisivat, ottaisivat he vanhempiensa kuorman nuorille harteilleen, tekisivät työtä. Oman mökinkin te lupasitte isälle ja äidille rakentaa, jotta heillä olisi paikka, missä he elämänsä iltahetkenä saisivat kallistaa päänsä viimeiseen lepoon — eivät olisi kenenkään riellä. Mutta toisin kävi. — Lähtivät toiset, kutsu tuli Sinullekin. Ei voitu Sinua hyvillä ja runsailla eväillä varustaa, mutta Sinua seurasi äidin äänetön rukous. Ei Sinulla ollut suuria maa-aloja, ei viljavia vainioita, joita piti puolustaa. Mutta Sinulla oli isänmaa. Sen kamaralla oli pieni koti ja siellä isä, jonka pää ikävi yhä valkoisemmaksi. Siellä oli äiti, jonka syli lapsuusvuosilta oli niin rakkaassa muistossa, että vieläkin olisi siihen helmaan tahtonut päänsä painaa, ilkeä pois tuskansa ja kuolemanpelkonsa. Ja niinkuin ennen lapsena — tuntee äidin rakkaat, siunaavat kädet päänsä päällä. Siellä oli nuoremmat veljet ja herttainen pikku-

sisko, jonka silmät loistivat niin kirkkaina, kun iso-veli tuli lomalle sodasta, ja joka Sinun lähdettyäsi taas jäi katsomaan sinne jäisen ikkunaruudun taakse kysyvin, hämmästynein silmin. Ei hän silloin ymmärtänyt, että synnyinmaa kutsui Sinua hänen, isän, äidin ja veljien tähden. — Tulihan teitä siellä takaisin, tuli Sinunkin veljesi, tuli valkoisessa arkussa. Hän oli saanut rauhan, hän pääsi tänne kotikirkkonsa juurelle. Kesäisenä sunnuntaina rippi-isä hänen maallisen tomunsa siunasi, hänen hautansa reunalla seisoi Sinäkin. Et tiennyt silloin, että Sinunkin polkusi pää näkyi, että oli tienvääntä, johon oli kirjoitettu: "Tähän asti". Ehkä aavistit jotakin, kun viimeisen kerran kotona kävit, ehkä viimeinen lumalta lähtösi juuri siksi oli niin sanomattoman raskas. Tuntui tuskalliselta ajatella, ettei koskaan saisi puristaa omaisten käsiä, ei astua kodin kynnyksen yli, ei seisoa sen portailla, ei katsella talvisen tähtiäivaan kuulasta kirkkautta, ei nähdä kesäisen auringon kultaista kimalhusta kotiseudun yllä. — Sinne Karjalan suunnattomille saloille Sinun polkusi päättyi. Ei kukaan niistä, jotka Sinua rakastivat, saanut olla lähelläsi, sulkea sammuvia silmiäsi. Siellä oli tuskaa, luontokin valitti. Tuulessa kuului tuskan nyyhkeitä. Murskatut puut vuorivat mahlansa, se vuoti yhdessä Sinun sydänveresi kanssa, nämä puut näkivät kuolevan soturin viimeiset, tuskaiset taistelut. Ja laskevan auringon kultaiset säteet viipyivät sinun Sinun tuentamattoman leposijasi yllä. Varmaa on kuitenkin, että Sinun viimeiset ajatuksesi olivat täällä kotona, rakkautesi luona. Heitä Sinä kaipasit, ennenkaikkea äitiä, häntä Sinä odotit. Ja hän olikin Sinun luonasi, hän tuli sinne rukouksessa, unen valkean enkelin siivin, yli runnellun, verikasteisen maan, ja vielä viimeisen kerran otti poikansa kädestä ja talutti sille portille, josta meidän jokaisen kerran täytyy astua ja jonka takaa ei paluuta ole.

Me nostimme silmämme, lapsi tavasi muistomerkistä itsänsä nimeä, ja sydämemme vuoti verta. Muistin oman kultaisen sankariveljeni, joka nukkuu Pohjanmaan rannattomalla lakeudella. Sankarivainojat! Te ette upmohdu mielestämme, ei uhrinne. Suurempaa rakkautta ei ole kuin se, joka antaa henkensä ystäviensä tähden. Sama Jumala, joka oli teitä lähellä koettelemustenne hetkellä,

Tehtaan eläkevanhuksiakaan ei oltu unohdettu, sillä heidät noudettiin henkilöautoilla juhliin ja kuljetettiin niiden päätyttyä takaisin.

T. Nissinen.

VALURAUTAA - liedenluukusta moottorisylinteriin.

Rauta eri muodoissaan on tekniikan aikakauden edelleen eniten käytetty metallinen raaka-aine huolimatta siitä, että eräillä aloilla muut metalliseokset ovat vallanneet alaa raudalta, kuten esim. kevytmetallit liikennevälineissä ja muuallakin. Paitsi raudan muihin metalleihin verrattuna runsas saanti ja huokea valmistus on tähän erikoisesti vaikuttanut sen monipuolisuus, siitä kun erilaisilla seostusaineilla, valmistus- ja käsittelymenetelmillä voidaan saada mitä laajin asteikko erilaisilla ominaisuuksilla varustettuja metalliseoksia eri käyttötarkoituksia varten. Asteikko käsittää pehmeitä, taipuisia ja taottavia, kovia, sitkeitä, kimmoisia ja kulutusta kestäviä, äärimmäisen kovia ja hauraita, pysyvästi tai ohimenevästi magnetisoitavia, epämagneettia, ruostumattomia ja haponkestäviä, tulenkestäviä jne. laatuja, aina käyttötarkoituksen mukaisesti.

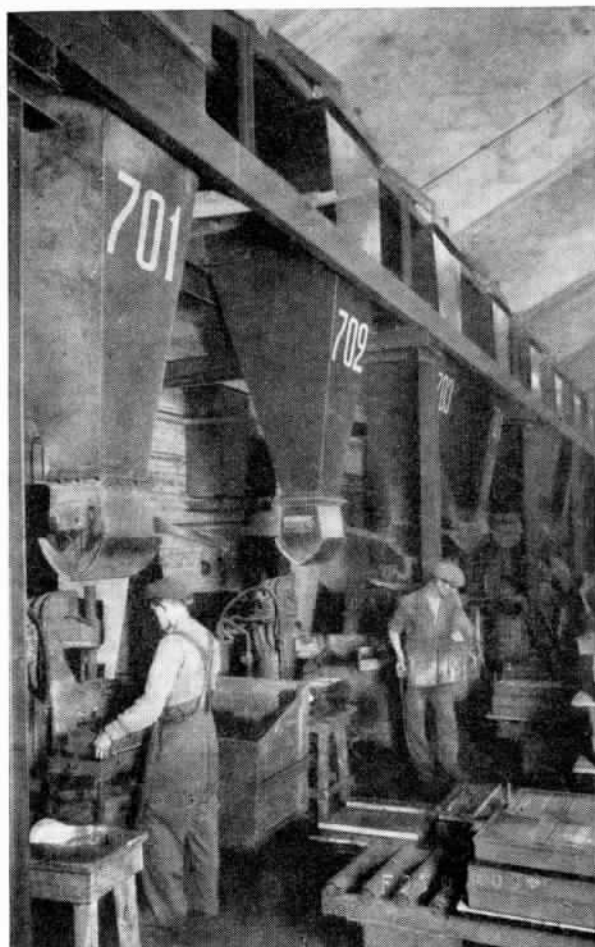
Oman ryhmänsä valikoimassa muodostavat valuraudat. Seuraavassa olen koettanut poimia "jokaiselle jotakin" tästä yleisestä rautalaadusta, jonka kanssa jokainen joudumme joka päivä tavalla tai toisella tekemisiin.

Mitä on valurautaa? Ryhmänimikkeet takorauta, teräs ja valurauta ovat meille tuttuja. Takorauta on pehmeää, taipuisaa, nimensä mukaisesti takomalla muokattavaa. Kuuma teräs on myös taottavissa, mutta eroittuu takoraudasta karaistavuutensa ansiosta. Valuraudalle on luonteenomaista, että muodon antaminen kappaleelle tapahtuu aina valamalla. Tosin teräksestäkin valmistetaan paljon erikoisesti koneosia valamalla, mutta tämä ei ole luonteenomaisin teräksen käyttötapa.

Hiili on se sulaan rautaan liukenevista alkua-aineista, joka ratkaisevimmin vaikuttaa aineen ominaisuuksiin, ja hiilipitoisuuden avulla saamme tarkemmin määriteltä, mitä on valurautaa. Lähtiessämme seuraamaan hiilipitoisuutta nollasta ylöspäin tapaamme ensin pehmeän ta-

sama Herra on meidänkin lohduttajamme, sillä nimienne yllä on Hänen ristinsä. Siihen ristiin luomme alati silmämme.

Lyyli Lagerkrantz.

Kaavauskoneita ja kaavaajia.

koraudan (joka muuten nykyisin pyritään sisällyttämään teräs-nimitykseen sen takia, että rajan vetäminen takoraudan ja teräksen välillä on vaikea), sitten sitkeän rakenneteräksen puoleen prosenttiin noustessa, karaistavat työkaluteräokset puolesta yhteen prosenttiin, joissakin erikoisteräksissä enintään puolentoista prosenttia. Mutta sitten tulee aukko, joudumme sel-laiselle hiilipitoisuusalueelle, jota käyttöraudoissa ei tavata, jolla ei ole teknillistä käyttöä. Kahden ja puolen prosentin vaiheilla tapaamme sitten jo matalahiilisiä valurautoja. Valurautojen aluetta riittää aina neljään prosenttiin saakka.

Voimme siis sanoa, että takorauta ja teräs ovat matalahiilistä rautaa, valurauta korkeahiilistä rautaa. Juuri korkea hiilipitoisuus yhdessä eräiden lisäaineiden kanssa, joista pii (= sili-

*Kylpyammeita
kaavataan.*

sium) on tärkein, antaa valuraudalle sen erikoisluonteen, mm. alhaisemman sulamispisteen, helpon valettavuuden, mutta myös haurauden. Jos rasitamme jotain teräsesinettä murtumiseen saakka, niin havaitaan, mikäli aine ei ole kovaksi karaistua, aina ensin muodonmuutos, rasituksesta riippuen puristuminen, venyminen tai taipuminen. Ylitettäessä määrätty rasitus valurauta sen sijaan rikkoutuu ilman edellä käypää muodonmuutosta. Ei kannata yrittää lyömällä taivuttaa valurautaista esinettä, se rikkoutuu, ja kuumana vielä helpommin kuin kylmänä!

Samoin kuin teräksiä valmistetaan myös valurautoja lukuisia eri laatuja erilaisia tarkoituk-

sia varten. Voimme jaoitella ne neljään eri ryhmään:

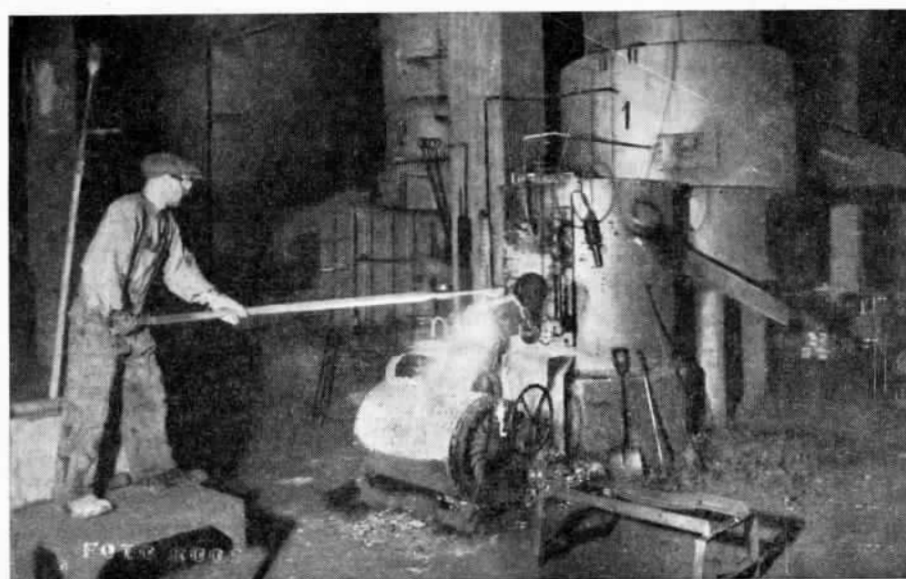
Valkea ja puolivalkea valurauta, kovavalu.

Adusoitu valurauta.

Harmaa valurauta.

Erikoisvaluraudat.

Valkeaa ja puolivalkeaa valurautaa valmistettaessa on päämääränä suurin kovuus, siis kulumkestävyys. Nimitykset johtuvat näiden rautojen murtopinnan väristä. Ne ovat vielä haurampia kuin harmaa valurauta, ja niiden käyttö rajoittuu yksinomaan konerakennuksen piiriin, missä niitä käytetään kovien aineiden hankaukselle alttiissa osissa, kuten kovien aineiden murskaus- ja jauhamislaitteissa, valssilaitteissa

Sula rauta tulee hehkuvana sulatusuunista.

Valu käynnissä.

y.m. Jokapäiväisessä elämässä joudumme harvoin näiden rautojen kanssa tekemisiin.

Adusoitu valurauta valmistetaan pitkäaikaisella hehkuttamisella valkeasta valuraudasta, jolloin tämä menettää kovuutensa muuttuen murtopinnaltaan harmaaksi, pehmeäksi ja muihin valurautoihin verrattuna varsin sitkeäksi aineeksi, joka rasituksessa muuttuu muotoaan ennen murtumista. Varsinaisesti taottavaa se ei kuitenkaan ole. Siitä valmistetaan etupäässä pieniä, muutaman kilon painoisia kappaleita, maanviljelyskoneiden osia, ripoja, vetimiä y.m., siis yleensä sellaisia osia, jotka ovat iskuille ja kolhaisuille alttiita ja joihin harmaa valurauta olisi liian haurasta. Lujuudeltaan ne eivät kyläkään korvaa terästä, mutta ovat huokeita siihen verrattuna.

Harmaa valurauta, joka on saanut nimensä harmaasta murtopinnastaan, on se valurautalaatu, jota kaikkein eniten kohtaamme jokapäiväisessä elämässä. Asunnossamme lämmityslaitteet, hellat, tulisijaluukut, kaminat, keskuslämmityskattilat, lämpöpatterit, kylpyammeet, viemäriputket hajulukkoineen ovat tyypillistä valurautatavaraa, mutta usein myös ovien vetimet, ikkunoiden tuulihaat j.n.e. Perheenemäntä keittiössään käsittelee jokapäiväisesti valurautaisia patoja, paistinpannuja, silitysrautoja ja lihamyllyjä. Ompelukoneiden rungot ja jalustat ovat valurautaa. Poistuessamme kotoa kohtaamme valurautaa m.m. liikennevälineissä. Autojen

käyttökoneiston painosta on suurempi puoli valurautaa, sylinteriryhmät ja -kannet, kampiakammio, männät, usein myös kampiakseli, kytinkoppa, vaihdelaatikko, takasillan kotelointi, useat hammaspyörät y.m. Rautateillä veturien sylinterit, jarrukengät, luistinhäkit, osa vaunun varusteista j.n.e. Parasta ajoissa lopettaa enempi luetteleminen.

Näin jokapäiväisestä raaka-aineesta kysymyksen ollen on hyvä olla vähän selvillä sen omi-

Suuremman esineen valu tapahtuu näin juhlallisesti.

naisuuksista, jotta osaa kohdella sitä oikein. Kuten jo mainittiin, saa valurauta kiittää erikoisominaisuuksistaan korkeaa hiilipitoisuuttaan. Harmaassa valuraudassa esiintyy hiilestä suurin osa ohuina grafiittisuomuina, jotka juuri antavat murtopinnalle harmaan värin. Harmaan valuraudan hauraus ja teräkseen verrattuna pienempi lujuus johtuu suurelta osalta näistä grafiittisuomuista, jotka heikkona aineksena alentavat lujuutta. Jokaista valurautaesineitä täytyy varjella putoamiselta ja iskuilta, sillä rasituksen ylittäessä määrätyn rajan tapahtuu särkyminen varoituksetta.

Mutta on näistä grafiittisuomuista hyötyäkin. Ne vaimentavat tehokkaasti värinää aineessa, minkä takia harmaa valurauta soveltuu kone-runkoihin y.m. täriseviin paikkoihin pienemmästä lujuudestaan huolimatta paremmin kuin kimmoisa teräs, joka on altis väsymismurtumille. Edelleen on grafiitin liukkaus meille lyijykynästä hyvin tuttu, ja niinpä sopiikin harmaa valurauta hyvin liukuviin koneisiin, varsinkin kun otamme huomioon, että grafiitti muodostaa aineeseen hienoja huokosia, jotka halukkaasti imevät itseensä voiteluöljyä.

Eräaseen valuraudan erikoispiirteeseen on käytön kannalta kiinnitettävä erikoista huomiota, nimittäin sen suhtautumiseen kuumuuteen. Tiedämme kaikkien aineiden laajenevan lämmetessään, mutta jäähtyessään ne kutistuvat jälleen saman määrän takaisin. Näin tekee valurautakin määrättyyn rajaan saakka, mutta alkaa sen jälkeen käyttäytyä epänormaalisti. Pitkääikäisen kuumennuksen aikana punahehkussa alkaa siinä tapahtua sisäisiä muutoksia, jotka aiheuttavat ylimääräisen kasvuihmiön, joka ei palaudu kappaleen jäähtyessä, ja saavuttaa aikaa myöten mittasuhteita, jotka monin kerroin ylittävät sen, mitä tavallinen lämpölaajeneminen voisi aikaansaada. Tästä voimme toisinaan nähdä esimerkkejä liikaa kuumenneissa, käyristyneissä ja ahtaiksi muuttuneissa tulisijan kipinäristikoissa tai luukuissa. Ylikuumennuksen kohdistuessa vain rajoitettuun osaan kappaleessa syntyy jännityksiä, jotka aiheuttavat halkeamia. Tällaisia voi nähdä vanhojen hellojen päällyslaatoissa ja renkaissa Valurautaesineiden pitkäaikaista kuumentamista punahehkussa on siis vältettävä.

Vielä on jälellä erikoisvalurautojen ryhmä. Vastaavasti kuin teräksiäkin tehdään erikoistarkoituksia varten erikoisvalurautoja, joilla joku

Päälüottamusmiehen pakinoilla.

Meillä on asiaa päälüottamusmiehelle, Aleksii Aalolle, joten lähdemme etsimään häntä valimosta. Sieltäpä hänet löydämme alavalimon työnjohtajan konttorin yhteydessä olevasta omasta konttorihuoneestaan joitakin sopimuspapereita selailemassa. Kerrottuamme tullemme haastattelemaan häntä vastaa hän:

— No, sopiihan se!

— Miten kauan olettekaan olleet Högforsin Tehtaan palveluksessa?

— Tulin vuonna 1924 tehtaaseen, mutta työn vähyyden ja asepalveluksen vuoksi olin kolmisen vuotta pois, mutta nyt olen ollut 17 vuotta yhtäjaksoisesti ja näistä kaksi vuotta päälüottamusmiehenä.

— Teille taitaakin jo jokainen työntekijä olla tuttu?

— Kylläpä melkein. Viime aikoina on kuitenkin tullut paljon uutta työvoimaa muualta, jota en vielä tunne. Työpuku- ja muissa asioissa joudun heidänkin kanssa tekemisiin, joten luultavasti tutustun heihin.

— Teiltäpä saankin sitten tietoja näinä vuosina paljon puheenaihetta antaneesta työmaajuopottelusta.

— Heti sodan jälkeen oli iltavuorolaisten keskuudessa havaittavissa joitakin tapauksia, mutta ennen sotia ja varsinkin noin 20 vuotta sitten oli tämä epäkohta

haluttu ominaisuus on kehitetty huippuunsa, kuten haponkestävyys, tulenkestävyys, kulutuskestävyys, lujuusominaisuudet, määrätty sähköiset ominaisuudet y.m. Näihin erikoisrautoihin sisältyy yleensä seostusaineita tai erikoiskäsittelyä, jotka huomattavasti nostavat hintaa.

Varsinkin lujuusominaisuuksien kehittämiseen erikoisvalurautoissa on kiinnitetty suurta huomiota, ja ennätykset ovat nousseet nopeatahtia vuosi vuodelta, konerakennuksen vaatien aina parempia ja parempia aineita. Joku aika sitten kertoivat sanomalehtemme lyhyessä uutisessa Englannissa keksityn uuden valurautatyypin suurin lujuusominaisuuksin, n.s. pallografiittiraudan, jossa grafiitti ei esiinny litteinä suomuina, kuten tavallisessa harmaassa valuraudassa, vaan pieninä pallosina. Högforsin tehtaalla kokeilumittakaavassa suoritettussa sulatuksessa saavutettiin tällä rautatyypillä vetolujuus yli 64 kg/mm². Vertailun vuoksi mainittakoon, että tavalliseen kauppavaluun käytettävän valuraudan vetolujuus on n. 12—14 kg/mm² ja koneosavaluun käytettävän 22—30 kg/mm². Raja 35 kg/mm² on valuraudassa aikaisemmin yleensä vain satunnaisesti ylitetty.

Y. I.

Pääluottamusmies A. Aalto.

pahimmillaan. Nyt on tilanne tässä suhteessa valoisa. Järjestyneiden työntekijöiden oma valistustoiminta on jyrkästi tuominut työmaajuopottelun, ja ryhmäkurilla on tällainen asianomaiselle itselleen ja ympäristölle pahennusta herättävä epäkohta saatu poistetuksi.

— Onko tuotantokomitean ja yleensä työntekijöiden aloitteesta saatu työpaikoilla ja muualla parannuksia aikaan?

— Suurin työpaikalla aikaansaatu parannus lienee alavalimoon ja puhdistamoon järjestetty kuumailmalämmitys, joka on tehokkaampi kuin entinen varsin epätydyttävä keskuslämmitys. Järjestely juomaveden saannista kauppalan vesijohtoverkostosta on osaltaan suoritettu, mutta eri osastoille johtaminen on vielä kesken. Tämä parantaa hygienisyyttä huomattavasti. Työntekijöiden peseytymispaikoissa on myös saatu parannuksia aikaan, etenkin valimon osalta. Valimon pesula nykyisessä muodossaan lisättyine suihkuineen, uusine lämminvesisäiliöineen ja kaappeineen on huomattava edistysaskel työntekijöiden sosiaalisessa huollossa. Muilla osastoilla on kuitenkin vielä toivomisen varaa peseytymispaikkoihin nähden. Poikamiesten ja sellaisten perheiden kannalta, joista molemmat vanhemmat käyvät työssä, olisi erikoinen työvaatehuolto tarpeen. Tämä järjestäisi työvaatteiden puhdistuksen ja korjaamisen joko ilmaiseksi tai pientä korvausta vastaan. Tehtaan saunan laajennustyöt ovat parantaneet saunatilannetta jonkin verran, mutta työntekijämäärän jatkuva kasvu antaa aihetta toivoa lisää saunoja uusiin asutusryhmiin. Työntekijöiden ja heidän perheittensä ensiavun ja terveydenhoidon kannalta olisi lisäksi tarpeen ensiapuasema. Tämä onkin ollut suunnitteilla jo vuosia, mutta nykyisten olosuhteiden vallitessa ei hyvää käytännöllistä ratkaisua ole keksitty. Lasten päiväkotia odottaa samoin lopullista ratkaisuaan. Tätä varten on myöskin tehty suunnitelmia ja valmisteluja jo pitemmän aikaa ja lähitulevaisuudessa saataneenkin tässä suhteessa aikaan hyvä ratkaisu. Lopuksi vielä yksi asia. Työntekijämäärän ja tehtaan kasvun kanssa riiman ei asuntotuotanto ole kasvanut, joten tässä tarvitaan ratkaisevia toimenpiteitä. Niin, ja tässäpä minun loruni jo loppuikin.

— Kiitoksia vain tiedoista. Onhan tässä aikaansaannoksia jos toiveitakin jo iso joukko.

Kirje veljelleni.

Karkkilassa, tammik. 4 p:nä 1949.

Veli hyvä.

Pyysit kirjeessäsi minulta lisää vanhoja juttuja, jotka väität unohtaneesi siellä kaupungin hyörintässä. Tänäpä, kun konttorissa puhelimet soivat aivan yhtenäin, tuli mieleeni, että on täällä eletty hiljaisiakin aikoja. Muistan lapsuudestamme, kun Sinä jo olit Helsingissä koulussa, miten isä ja minä kävimme sunnuntaisin Sinulle soittamassa tehtaan konttorista, jossa silloin, noin v. 1906—07 oli paikkakunnan ainoa puhelin. Se oli seinäpuhelin ja minun oli nouseva tuolille seisomaan, että yletin huutamaan puhelimesta kiinniolemaan kuulotorveen, ja korvan kohdalla pidettiin langan päässä olevaa "trattia" muistuttavaa tekelettä, josta pelostani huolimatta kuulin äänesi, suureksi ihmeekseni. Sen aikainen konttorirakennus oli entistä "putskoppia" vastapäätä, tehdasrakennuksen ja Harjun välillä. Sen portaitko oli tehtaan puolella. Kahdelta puolelta nousiin 6—8 askelmaa keskellä olevalle tasaiselle, josta ovi vei pimeään eteiseen. Siitä vasemmalle mentäessä tultiin aivan kuin lasikaappiin, suurimmasta konttorihuoneesta seinällä (alaosa puusta, yläosa lasista) erotettuun asiakkaiden eteiseen. Siitä johti ovi varsinaiseen konttoriin, missä oli oikein korkeat, kaltevapintaiset pulpeit, joitten kummallakin puolella istuttiin korkeajalkaisilla pyöreillä jakkaroilla. Sen huoneen seinällä oli myös se ihme: puhelin.

Ennen Hangon radan valmistumista oli tehtaan ja koko paikkakunnan posti tuotu kantamalla Viidistä. Meidän tunsimme viimeisen postinkantajan Grönlundskan, — siten häntä sen ajan tavan mukaan kaikki kutsuivat. Hän oli herttainen, punaposkinen vanhus ja mielellään hän kertoi entisistä ajoista. Muistan hänen kertoneen, että joskus sattui talvisin olemaan Kydön ja tehtaan välisen oikotien niityillä vettä lumen päällä ja useinkin hän silloin riisui kengät jaloistaan ja oli ylittänyt niityt paljain jaloin eikä koskaan ollut siitä vilustunut. Tuntiessamme hänet hän asui Bremerin rakennuksen vinttikamarissa ja kuoli n. v. 1912.

Entisajan hiljaisuudesta tuli mieleeni seuraavakin tapaus. Tehtaalla oli aina ennen palovartija, jonka piti kaikki yöt olla liikkeellä. Isä kertoi, että palovartijan tavallinen kulkureitti oli alhaalla joen rannasta tehtaan lävitse, masuunin ohi, päärakennuksen ohi aina entisen tehtaan kaupan luo (nyk. rakennusvarasto). Pimeinä talviöinä oli sattunut, että palovartija Fäldt'in (pojanpojat nykyisiä Tannereita) kulkiessa tätä reittiään hän näki pimeässä susien kiiluvat silmäparit ja monasti sai rauakepillään hätyyttää niitä, kun ne tulivat uhkaavina aivan lähelle. Aikaa on siitä kulunut vain noin 70—80 vuotta.

Masuunista tuli mieleeni myös isän kertomaa, kuinka hänen lapsuudessaan ostettiin 10 pennin siirappia kaupasta ja sitten mentiin tehtaalle, joko masuuniin tai valimoon, jossa kuumien hiilien päällä kuumennettiin vettä ja sekoitettiin siirappiin. Siten saatiin sekoitus,

KIERTOKÄYNTI PUUTARHAPALSTOILLA.

On myönnettävä, että ajankohta puutarhapakinalle on huonosti valittu nyt, jolloin ainoa havaittavissa oleva vihreä väri on havupuiden vihreys ja ainoat kukat ovat jääkukat ikkunoilla, mutta meidän kuljemmekin kohti pitempiä ja valoisampia päiviä, kohti uutta kevättä.

Monille lukijoille lienee Karkkila aivan tuntematon paikkakunta, pelkkä nimi, kuten niin monet muut. Muutamain arvelevat, että nimeen kätkeytyy Pyhäjärven rannoille rakennettu kauppala, jonka molemmissa päissä on joki, minkä kuohuviin vesimassoihin heijastuvat popelit ja hopeapajut, antaen vastakohtaan kuohuille koskille, jotka kuitenkin ovat sangen idyllisiä. Korkeat vuoret ja leveät metsät ympäröivät seutua kuin vanhan mestarin taulua. Kauppala on uusi, vaikka paikkakunta on vanha, siihen on rakennettu matalia huviloita, ja hyvin korjattuja mökkejä liittyy siihen jo vanhoilta ajoilta. Mikään ei valitse kuvaa, ei matala kirkkokaan tai suuret tehtaot, joten se on ihannepaikka tulevalle puutarhakaupungille. Joen länsipuolella, missä ovat vanhimmat rakennukset, asuvat tehtaon virkamiehet ja työläiset, joen itäpuolella on taas varsinainen kauppala. Näillä rannoilla liikumme eräänä kauniina kesäpäivänä ihaillen ja arvostellen asukkaide työskentelyä ja ahkeruutta.

Aloitamme maantiesillasta ja kuljemme vanhojen leh-

musten alta Kothällin puistosta tehtaan ohi. Ei, emme voi sanoa ohi, ennenkuin olemme ensin katselleet uudisrakennuksia tehtaan ympäristössä. Rehevä, vihreä ruoho kauniina mattona tarjoaa rauhallisen näkymän väsyneelle silmälle, joka koko päivän on nähnyt ainoastaan sulana valuvaa rautaa. Voimme ilolla todeta, että Suomen tehtaitten johtokunnat ovat mitä suurimmassa määrin ottaneet huomioon ne kokemukset, jotka he ennen sotia ovat saaneet ulkomailta. Tämä vastakohta työajan ja vapaa-ajan välillä on kuin viileä tuuli hikoilevalle selälle tai lepo väsyneelle silmälle. Molemmat nämä palaavat kotiin jo puoliksi virkistyneinä. Mielestämme tämä pääoma ei ole hukkaan heitetty, pikemminkin päinvastoin.

Aika vierii ja jatkamme kävelyämme Fagerkullaan, joka avautuu eteemme pienine punaisine rakennuksineen ja pienine puutarhapalstoineen. Täällä huomaa selvästi kylmien talvien seuraukset. Ainoastaan harvoja hedelmäpuita on enää jäljellä, ja ne marjapensaast, joihin halla on vähemmän koskenut, ovat pikaisen nuorennusleikkauksen tarpeessa. Muutamain ovat sitä tehneetkin suurella asianymmärtämyksellä. Täällä tapaamme myös taimitarhan pienoiskoossa. Omistaja ehkä pitää sitä saadakseen istuttaa taimet omalle palstalleen, jonka hän ehkä lähitulevaisuudessa saa ostaa. Siellä täällä näem-

jota oli kutsuttu pritlingiksi ja se oli ollut oikeata herkujuomaa lapsien mielestä. Entisaikoina saivat kaikki tehtaassa työssä olevien perheenjäsenet vapaasti liikkua tehdasalueella mihin aikaan tahansa. Joka perheestä käytiinkin ainakin kerran päivässä tehtaassa viemässä klo 10 kahvia työssä oleville. — Masuunissa oli ollut työssä myös vanha Hjort, oikea lapsien ystävä. Hän oli koululapsille, heidän siitä ohikulkiessaan, usein tehnyt nk. hunsvotteja leikkikaluiksi, kastamalla rautakeppinsä pään kuona (slagi)massaan ja siihen oli jähmettynyt kaunis pisara — pika tippa, jolla oli ollut nimi hunsvotti.

Johdathan Sinut vielä Fagerkullaankin tällä muistojen matkalla. Muistatko miten me sen suuren männyn juurella puukolla avasimme joululahjaksi saamasi harmaan pahvihevosen vatsan nähdäksemme mitä siellä sisällä olisi — ja miten noloja olimmekaan, kun se oli aivan tyhjä. Hauskimpia muistoja meidän kuuluvat sieltä vielä jokasunnuntaiset pyhäkoulutuntimme siellä Fagerkullan pakarissa (leipomo). Sparfin setä toimi opettajana ja varsinkin laulu oli meistä hauskaa. Muistan, miten hyvin totisena, aivan haltioituneena, minä sydämeni pohjas lauloen Mustaa Saaraa, joka mielstäni oli kaunein osaamani laulu. — Sauna oli siihen aikaan pamarin vieressä ja siitä muistuu mieleeni — isoäidin kertomana —, että miesten oli ollut tapana mennä saunasta kotiin talvisinkin alastomina. Kerran oli vanha Nikander (Vilho Nikanderin isä) ollut tulossa saunasta ja häntä vastaan oli tullut paruna R. veljensä kanssa. Nikander oli katsonut vasemmalle ja oikealle, voisiko minnekään pae-

ta, mutta oli päättänyt kuitenkin, että oli miehekkäämpää olla pakenematta ja asteli vastaan varmaan askelin. Olipa hän vielä vastannut patruunan tiedusteluunkin, että ei ole kylmä, vaikka itsekkin ihmetteli rohkeuttaan jälkepäin. Niin suuresti silloin kunnioitettiin ylintä johtoa. Samantapainen kohtaus sattui meillekin kerran keskellä Fagerkulla. Olimme kelkkamässä ja huomasimme seurakunnan papin tulevan hevosella meitä kohti. Arimmat pakenivat heti, vain osa jäi töllestelemään tien laitaan, mutta kun pappi pysäyttikin hevosensa ja puhutteli meitä, silloin kaikki muut juoksivat pakoon, Siinä yksin jäit juttelemaan. Suurin osa lapsista meni erään rakennuksen alle ja minä uskalsin pysähtyä katselemaan, miten Sinun kävisi. Ehdin vain nähdä, kuinka Sinä kiipesit papin viereen rekeen ja pääsit hevoskyydillä komeasti kotiin. Totesin siinä jo silloin, että arkuudesta ei elämässä ole muuta kuin vahinkoa. Isoäitimme, joka ikkunastaan oli katsellut tapausta, oli vanhemmille ihmetellyt Sinun rohkeuttasi. — Eipä nykyajan lapset käyttäytyisi niin, vaikka itse paavi kaikessa komeudessaan astelisi Kuoppamäeltä ylöspäin. Kasvatus nykyaikana onkin entisajan kasvatuksesta yhtä poikkeavaa kuin itse nykyaikakin on menneestä ajasta.

Ovatko nykyajan lapset onnellisempia kuin me olimme lapsina, kuka sen tietää. Jokaisen ihmisen elämässä on lapsuus kuitenkin onnellisin aika, ja lapsuutta tai oikeammin lapsellisuutta kerrotaan riittävän ihmiselon niin alku- kuin loppupäähän — siis onnellisia päiviä on meilläkin ehkä vielä edessämme.

Kuulemiin vain terveisin

Cantarella,

*Valoa ja varjoa tehtaamme asutusalueella
Fagerkullassa.*

me yksinkertaisia, mutta kauniita kukkaistutuksia, valittavasti vain kovin harvoja. Emmekö voisi sopia siitä, että ensi kesänä olisi joka palstalla, joka talolla, pieni kukkalava? Ulkona kukat toivottavat meidät tervetulleiksi ja sisällä maljakossa ne antavat väriä ja iloa kodille. Ei ainoastaan keho vaadi vitmiineja, vaan myöskin sielu. Tarhoja on hoidettu sekä huonosti että hyvin. Monet huonojen tarhojen omistajat syyttävät lannoituksen puutetta, huonoa maata jne., kun taas aivan lähellä asuvan naapurin hyvin hoidettu tarha kasvaa rehevästi. Toiset taas ajattelevat, ettei kannata uhrata niin paljon työtä palstalle, kun ei tiedä, miten kauan sillä saa asua, ja kuitenkin ovat suurin piirtein melkein kaikki tehtaan rakennuksissa asuvat työläiset asuneet niissä jo 10—15 vuotta, jopa 60:kin vuotta. On mielenkiintoista nähdä, miten tarttuvaa on hyvä hoito. Kadun toisessa päässä on pari asuntoa, joiden palstat

ovat hyvin hoidetut, ja mitä pitemmälle tullaan, sitä huonompia ovat palstat, tietysti on poikkeuksiaikin.

Urheilukentän ohi kiertää tie pimeään kuusimetsän läpi. Metsä on idyllinen, tulevaisuudessa ehkä kansanpuisto. Lemmolla, sen uusien huviloiden perheissä, tapamme puistonvalvoja Tervosen. Haastattelu on paikalla käynnissä ja tiedustelemme häneltä, mitä hän puuhaa. Näytettyään meille ensin huvilat, jotka on rakennettu metsään, hän kertoo, että täälläkin valmistetaan joka perheelle palsta, niin vaikealta kuin se näyttääkin. Mikäli kaikki sujuu suunnitelmien mukaisesti, niin perheet saavat jo ensi keväänä kylvää, mutta hedelmäpuut istutetaan vasta syksyllä. Sodat ja kylmät talvet ovat aikaansaaneet sen, että työtä on jäänyt tekemättä. Jos ajattelemme, että jo kuluneena vuonna istutettiin 325 hedelmäpuuta ja suunnilleen 350 marjapensasta, niin jokaisella perhellä pitäisi olla vähintään 2

Tunnetteko tätä idyllistä jokimaisemaa tehtaamme lähellä?

omenapuuta ja 6 marjapensasta. Mutta vielä on paljon tehtävää, niin ettei tule olemaan työnpuutetta, lopettaa puistonvalvoja Tervonen puheensa, astuen sinisen polkupyörän selkään ja häipyen tielleen.

Jatkamme yksin matkaamme maantietä kävelen. Haukkamäellä on luultavasti vaikein asema. Palstat sijaitsevat huviloiden ja maanien välillä, johon ei iltapäiväaurinko satu. Mutta täälläkin näemme hyvin hoidettuja palstoja, jotka varmasti ilahduttavat ohikulkijoiden silmiä. Ehkäpä innosus kasvaa joskus lähitulevaisuudessa, kun palstat saavat aitaukset ympärilleen. Oikealla näemme muutamia uusia rakennuksia, joita meidän tietekin on tarkastettava. Pian huomaamme, että olemme nyt parhaiten hoidetulla alueella. Ilman työtä ei tätä tietenkään ole saavutettu. Eräskin on esimerkiksi itse tasoittanut viettävän palstan terasseiksi, erittäin hyvin suoritettu työ. Joka palstalla on yksi tai useampia kukkalavoja, jotka tekevät kauniin vaikutuksen. Seuratalon lähellä on palsta, jonka ohi emme voi kulkea sitä lähemmin vilkaisematta. Sen pieni kasvihuone herättää heti huomiota. Suuri on hämmästyksemme, kun tomaattien asemesta löydämme muutamia viinipuunrunkoja täynnä viinirypäleterttuja. Pihalla kasvaa varmasti satataa eri kukkalajia, ja juurikasveja sellaisia, joita ei kukaan muu viljele tai voisi käyttää hyväkseen. Omistaja voi olla ylpeä muutamista siemenistä kasvatetuista karviaismarjapensasta ja myöskin siitä pienestä lammikosta, missä ui kukkalajia. Toivokaamme, että omistajalla riittää voimia saadaakseen puutarhansa samanlaiseen kuntoon kuin mitä se oli ennen sotia. Tämä ei kuitenkaan meidän näytä mahdottomalta, kun ottaa huomioon, että hän on itse yksinään muokannut lammikon kivisestä mäestä ja osaksi kovasta tiestä.

Vanhassakylässä huomaamme, miten maanviljelijä hoitaa palstaansa. Heillä on ammatti mennyt vereen, sillä palsa on siististi hoidettu. Vain hiukan harvennusta pensaisiin ja kaikki on hyvin. Niin tulemme jälleen sillalle, lähtöpaikkaamme.

Kun nyt kylmänä talvi-iltana istumme ja ajattelemme kiertomatkaamme tuona lämpimänä, mutta kosteana kesäpäivänä, niin huomaamme, että olemme tehneet suuren vääryyden viljelijää kohtaan, emme ole antaneet hänen puolustaa itseänsä. Niinpä siis katumusta tehden, lakki päässä ja turkki yllä suuntaamme reittimme n.s. Sudettialueelle, missä ei missään tapauksessa asu ainoastaan huonoja viljelijöitä, vaan päinvastoin. Monet ovat aluksi tehneet kaunista ja hyvää työtä. Astumme ensimmäisen talon tupaan ja kysymme: "Mistä johtuu, etteivät kaikki palstat ole yhä hyvin hoidettuja, onko se välinpitämättömyyttä?" "Ei, sitä en uskoisi, pikemminkin uskoisin, että se johtuu puutarha-ammattitietojen puutteesta, sillä sehän ei ole niin helppoa kuin luulemme. Senvuoksi muodostamme parhaillaan puutarhakurssia Högforsin Tehtaan palveluksessa oleville; tehtaalla on ohjelmassaan tiedustelu siementen ja muiden tarvikkeiden yhteisesti hankkimiseksi, työkaluvarastohuoneiden perustamiseksi, kilpailujen ja näyttelyiden järjestämiseksi j.n.e. Toivomme saavamme sen toimimaan viimeistään helmikuussa, saamme nyt sitten nähdä, onnistumeko."

Onneksi olkoon, se on enemmän kuin uskallamme toi-

voakaan. Ehkä ensi kesänä, kun teemme samanlaisen kiertomatkan, emme enää tunnekaan Karkkilaa. Suuri jälleenrakennustyö on käynnissä joka kodissa, sillä kotihan ei rajoitu ainoastaan neljään seinään, vaan ulottuu myöskin portaiden ulkopuolelle pihan yli tielle saakka. Samoin kuin kaunis ryijy tai kotona kudottu matto toivottaa meidät tervetulleiksi tupaan, tervehtii meitä kaunis ja hyvinhoidettu pihamaa.

J u s s i.

Puutarhakilpailu.

Edellä olevasta varmaan ilmenee, että kirjoittaja on niitä henkilöitä, jotka suorittivat tarkastuksen tehtaamme puutarhakilpailussa, jossa huomioitiin: 1) vihannekset, 2) tomaatit ja kurkut, 3) puutarhan ja pihan järjestely sekä siisteys. Palkintoina jaettiin arvokkaita kirjateoksia ja palkintojärjestys on seuraava:

Työnjohtajat ja virkamiehet: 1) Granlund, Fridolf; 2) Söderlund, Sven; 3) Kunttonen, Kauko.

Yleinen sarja: 1) Vendelin, Matilda; 2) Nyman, Kaarlo; 3) Raunio, Tauno.

Maatalousosaston sarja: 1) Jousisto, Vihori; 2) Laakso, Sulo; 3) Styrman, Abel.

Musiikkipakinaa Karkkilasta.

Nyt olisi yritettävä kertoa muutamien sanojen niistä musiikkiriennoista, joihin Högforsin Tehtaan piirissä musiikkia harrastavat henkilöt osallistuvat omaksi ja toisten virkistykseksi.

Soittomusiikilla onkin jo vankka sijansa tehtaan harrastuspiirissä. Niinpä nykyisen torvisoittokunnan perustamisvuosi kuuluu jo kauas menneisyyteen. Mutta, kuten tunnettua, kaikilla harrastajajoukoilla on nousu- ja laskukautensa. Jos joskus onnistutaan nousemaan vähän korkeammalle, niin eipä siellä tahdo kauan pysyä, kun luisuminen jälleen alkaa. Tämä lienee yleinen ilmiö kaikissa amatöörijoukoissa.

Mutta tällaisissa harrastuksissa on jatkuvaisuus kuitenkin tärkeintä. Soittokunnan nykyinen johtaja, Artturi Nygren, työskentelee säännöllisesti soittokunnan hyväksi, aina uuttakin polvea mukaan vetäen.

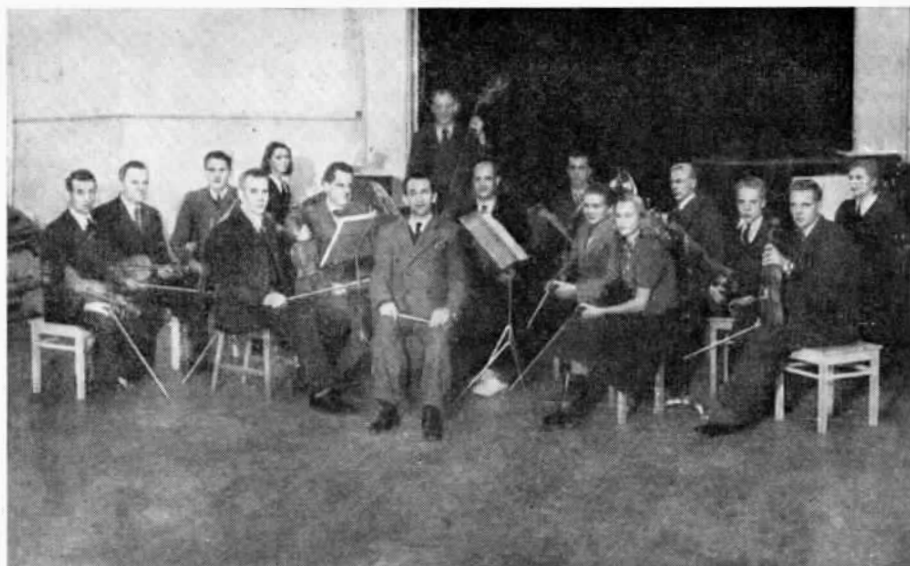
Onpa vähäsen mieskuorolauluakin koetettu vireillä pitää, vaikka vaikeata se on ollutkin. On nimittäin toinenkin mieskuoro, ja kahteen ei tahdo laulajia riittää, varsinkaan tenoreita.

Hyvin lupaavalta näyttää tällä hetkellä kuitenkin vuosi sitten alulle pantu orkesteritoiminta. Orkesterin ensimmäinen vuosi oli hyvin tuloksellista, joten sillä kaikista päätellen on hyvät jatkuvaisuuden edellytykset.

Harjoituksia on pidetty hyvin kiinteästi ja suurella innolla. Esiintymisiä on ehtinyt olla kaksitoista, näistä rohkein on oman konsertin järjestäminen paikkakunnalla.

Iloksi ja kannattavana voimana niin orkesterin johtajalle kuin soittajille on ollut se myötämielisyys, joka on tullut osaksemme tehtaan johdon ja yleisön taholta jo

*Högforsin Tehtaan
orkesteri.*

ensimmäisenä vuotena. Tämä nähdäkseni todistaa myös sitä, että tällaista musiikkipuolta on kaivattu ja kaivataan paikkakunnalla. Ja mitäpä tästä voi sen paremmin sanoa kuin että asia on niinkuin olla pitääkin.

Orkesterimme kokoonpanosta tekisi myös mieleni mainita. Soittajia, joihin kuuluu kauniimpaakin sukupuolta, on nykyisin 19, jakaantuen seuraavasti: piano, urkuharmooni, 7 ensiviulua, 4 toista viulua, sello, kontrabasso, pasuuna, saksofoni ja klarinetti, trumpetti ja lyömäsoittimet. Siis tavallisen kamariorkesterin kokoonpano.

Harjoitettujen kappaleiden luku oli 32, käsittäen ne sekä kotimaista että ulkolaisia tuotetta. Olipa joukossa vähän allekirjoittaneenkin opuksia.

Toivorikkain mielin lähdemme toiselle vuositapäleelle uskoen ja toivoen, että pääsemme taas taidossamme vähän eteenpäin.

Eino Soimela.

AJATELMIA.

On kurjaa, kun ei ihmisellä ole kylläksi älyä puhuaakseen hyvin — eikä kylläksi arvostelukykä väitetaukseen.

La Bruyère.

Panettelu muistuttaa sytytettyä kivihiiltä: mitä se ei polta, sen se mustaa.

Voltaire.

Valehtelemiseen tarvitaan paljon suun soittamista ja löpöttelyä; totuus on pian sanottu.

Martti Luther.

Vaatimattomien mökkikin, kun se vain on hyveen tyysisä, saattaa olla kauniimpi kaikilla temppeleillä.

Seneca.

TUONEN SATOA.

†

Rak.-mest. A. E. Nyström.

Tammikuun 6 p:nä kuoli kotonaan Karkkilassa sydänhalvaukseen Högforsin Tehtaan rakennusmestari Anders Evert Nyström 58 vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt Ähtävällä (Esse) syyskuun 20 p:nä 1896. Jo pienessä poikana hän siirtyi vanhempiensa mukana Pohjanmaalta etelä-Suomeen. Viipurin ruotsalaista lyseota käytyään hän ryhtyi harjoittelemaan käytännöllisellä alalla ja jatkoi sitten teknillisessä koulussa, jossa valmistui rakennusmestariksi. Tehtyään vielä opintomatkoja Venäjälle ja Ruotsiin hän toimi mm. Helsingissä Krüger & Tollin palveluksessa. V. 1922 tuli Nyström Högforsin Tehtaan palvelukseen, jossa hän oli yli 25 vuotta. Viime sotien aikana hän toimi Karkkilassa IS-päällikkönä. Karkkilan kauppalassa hän oli monissa luottamustehtävissä, mm. rakennuslautakunnassa asiantuntijana. Nuo-

rempana Nyström oli innokas laulumies ja aivan viime vuosin saakka harras luonnon ystävä ja ahkera urheilukalastaja sekä kirjallisuuden harrastaja.

Toveripäirissään oli Nyström tunnettu iloisena ja humoristisena seuramiehenä, joten ystävät tuntevatkin suurta kaipausta hänen poismenonsa johdosta.

Lähinnä jäivät vainajaa kaipaamaan puoliso ja tytär.

Maalari Einari Nikander.

Maalari Einari Nikander kuoli marraskuun 22 p:nä 1948. Hän oli syntynyt 3. 6. 1899 U.L. Pyhäjärvellä. Högforsin Tehtaan palvelukseen hän tuli jo nuorena poikana vuonna 1911. Nuoresta iästään huolimatta hän ehti siten olla tehtaan palveluksessa lähes 40 vuotta. Hän työskenteli ensin sorvausosastolla ja siirtyi sieltä rakennusosastolle, maalarinverstaalle, missä sitten toimi elämänsä loppuun saakka.

Einari Nikander oli niitä vanhoja kantaväestöön kuuluvia, jotka polvi polvelta ovat olleet saman tehtaan palveluksessa. Hän ei itse paljoa isästään muistanut, sillä hän jäi 3-vuotiaaksi isänsä kuollessa. Kuitenkin häneen oli periytynyt tuo entisajan sisu ja sitkeys, joka ei vähästä valita, vaan on tarmokkaasti työssään viimeiseen asti. Työnantaja, esimiehet, työtoverit ja naapurit tunnivat Nikanderin hyväksi ja rehdiksi mieheksi, joka tunnollisesti täytti elämäntehtävänsä. Siksi he kaipaustella maistelevatkin manan majoille siirtynyttä.

Elo käydään aavikkoretkin,
pian häipyvin keidashetkin.
Lain tään, sydän, ymmärtänetkin:
surun portti on avoinna aina,
ovi onnen vain kiltävän kerran.

Kaarlo Sarkia

Minä tunnen ne elämän ankarat lait:
kukat parhaat on kukkia surun.

V. A. Koskenniemi

50-vuotias.

Maakaavaaja Heino Vihtori Salminen täyttää 50 vuotta huhtikuun 30 p:nä 1949. Hän on syntynyt Pusulan Kärkölässä. Oltuaan pari vuotta räätälinopissa Forssassa piti Salminen jonkin aikaa liikettä Pusulassa, mutta ammatti ei miellyttänyt. Senvuoksi hän menikin maanviljelyskouluun, josta päästyään toimi 1½ vuotta tilanhoitajana Sauvossa, Tinkiniemen kartanossa. Pula-aika sai kuitenkin Salmisen lähtemään kotiseutua kohti ja siten tänne Karkkilaan, Högforsin Tehtaan valimoon. Näitä töitä on hän tehnyt jo noin 15 vuotta. Salminen tuntui olevan innostunut työhönsä ja tyytyväinen elämänsä. Tämän hän kertoi johtuvan siitä, että hän on omaksunut itselleen lujan uskon, joka antaa voimaa ja rohkeutta.

New Yorkin Manhattanilla oli niin tarmokkaita valmiiden vaatteiden kauppiaita, että he kävivät ohikulkijoihin käsipuolesta kiinni ja raahasivat heidät myymäläänsä kohti.

— Hieno puku, annamme sen teille 15 dollarilla.

Uhri kieltäytyi jyrkästi ostamasta ja yritti jatkaa matkaansa.

— Kuulkaa, saatte tämän aivan uudenkuosisen puvun 12:lla.

Ohikulkija kieltäytyi jatkuvasti.

— Koska nyt on varhainen hetki, annamme näin päivän alkajaisiksi puvun teille 8:lla dollarilla.

— En minä osta mitään, en tarvitse mitään pukua, vastasi vastahakoinen uhri.

— Laupias taivas!, voivotteli myyjä kohotellen käsiään yläilmoihin. — Teen teille sitten edullisen tarjouksen lyödäkseni kaupan lukkoon: saatte sen ilmaiseksi!

— Olkoon menneeksi, sanoi ohikulkija, mutta vaadin teiltä kahdet housut.

Toimitus: Å. LAUNIKARI (vastaava), A. YLIKANGAS (toimitussihteeri.)

Kuusankosken kirjasto

05.1 KYM QU S

1949.

KOTI

Kymi-yhtymä :henkilökunnan julkaisu.
Lehti

1949 : 1

28620170402313